

EL NUEVO TESTAMENTO DE NUESTRO SEÑOR JESUCRISTO
EN CHATINO DE LA ZONA ALTA
SAN JUAN LACHAO VIEJO, JUQUILA, OAXACA, MEXICO

MATEO

MATEO 1

Nten cuityi 'in Jesucristo

- 1 Nde nguinu scua nii nten cuityi 'in Jesucristo, sñe' nten cuityi 'in David, cui' sñe' nten cuityi 'in Abraham.
- 2 Abraham ncua sti Isaac, Isaac ncua sti Jacob, Jacob ncua sti Judá lo'o lyigaa la ña'an ta'a ngula.
- 3 Judá can' ncua sti Fares lo'o Zara, lo jyi'an can' ncua naa Tamar, lo Fares ncua sti Esrom, Esrom ncua sti Aram.
- 4 Aram can' ncua sti Aminadab, Aminadab ncua sti Naasón, Naasón ncua sti Salmón.
- 5 Salmón ncua sti Booz, lo jyi'an can' ncua naa Rahab, Booz ncua sti Obed, lo jyi'an can' ncua naa Rut, Obed ncua sti Isaí.
- 6 Isaí ncua sti nu ncua ree David, ree David can' ncua sti Salomón, lo jyi'an can' ncua cuilyo'o Uría.
- 7 Salomón ncua sti Roboam, Roboam ncua sti Abía, Abía ncua sti Asa.
- 8 Asa ncua sti Josafat, Josafat can' ncua sti Joram, Joram ncua sti Uzía.
- 9 Uzía ncua sti Jotam, Jotam ncua sti Acaz, Acaz ncua sti Ezequía.
- 10 Ezequía ncua sti Manasés, Manasés can' ncua sti Amón, Amón ncua sti Josía.
- 11 Josía ncua sti Jeconía lo'o ta'a ngula, cui' Babilonia ncua cuine' bra yaa ne' Israel presu.
- 12 Chun' nde'en bra nguila ne' yaa ne' Babilonia ncua cuine' Salatiel, cui' sñe' Jeconía, Salatiel ncua sti Zorobabel,
- 13 Zorobabel ncua sti Abiud, Abiud ncua sti Eliaquim, Eliaquim ncua sti Azor.
- 14 Azor ncua sti Sadoc, Sadoc ncua sti Aquim, Aquim ncua sti Eliud.

15 Eliud ncuá sti Eleazar, Eleazar ncuá sti Matán, Matán ncuá sti Jacob.

16 Jacob ncuá sti See, cui' nu ncuá cuiyo'o María nu ncuá jyi'an Jesús, ni nu lca Crixtu.

17 Ncuaña'an yato'o ngüi'ni sa tijlcua nten cuiyti, ti' chelyuu nu mdi'in Abraham hasta chelyuu nu mdi'in David, ticui' ncuaña'an ngüi'ni cha tijlcua nten cuiyti, ti' chelyuu 'in David bra nguila ne' Israel yaa ne' presu se'en lca Babilonia, ticui' ncuaña'an ngüi'ni cha tijlcua nten cuiyti, ti' bra nguila ne' yaa ne' Babilonia hasta mdiyaan Crixtu chelyuu.

Bra ngula Jesucristo

18 Ndeña'an yato'o bra ngula Jesucristo: Ncuá cuiya' cha' siyana See ntsu'hui cha' ca cuiyo'o 'in María, jyi'an Jesús, una ti' lyiji tyucuan cuinta 'in María, bra cua ncuá tycan ña'an lo'o cha' cuiya' 'in Espíritu nu Luhui 'in Ndiöse.

19 Una See can' tsu'hue nten lca, a ncuá ri' xcune cha' can', lo ncuá ri' siyana buna ti si'yu co' cha' can'.

20 Cui' cha' can' ntsu'hui tiee, bra ngulu'u tloo sca angajle 'in Ni X'na na 'in loo cala, lo nu juin 'in: See, sñe' nten cuiyti 'in David, a cutsen tyucuan cuinta 'in María nu ca cuiyo'o, siyana cuhui' nu nda'an lo'o cua, lo'o cha' cuiya' 'in Espíritu nu Luhui 'in Ndiöse lca cui'.

21 Cuhui' nu tyi'in cua ca naa cui' Jesús, siyana culo laa ni quichen 'in ni squi'ya qui'ya nducui ne'.

22 Lyigaa cha' re yato'o na, siyana ca cha' nu mxiyucui' Ni X'na na 'in Isaía bra nu juin:

23 —Ña'an huan, ntsu'hui cha' ca tycan ña'an sca ne' cuna'an ti cuine' ti lo tyi'in sñe' ne', lo ca naa can' Emanuel—. Cha' re ndyca ri' tyucui', Ndiöse ndi'in ni lo'on na.

24 Bra mxaa ri' See can', mducua cha' nu yucui' angajle 'in Ni X'na na lo'o, lo ndyucuan cuinta 'in María.

25 Una la cua mdiyaan cuhui' chelyuu rcan' ngu'ni ca'an 'in nten 'in, lo mxtya nii cuhui' ca naa cui' Jesús, nde sñe' ne' nu culoo.

MATEO 2

Bra ya na'an mago 'in Jesús

1 Bra nu ncua cuine' Jesús quichen Belén se'en lyi'ya loo Judea, cui' bra nu lca Herode ree, rcan' mdiyaa tucua sna ne' mago quichen Jerusalén nu mdo'o tijyu', tsu' se'en ndyucua cuicha,

2 lo nganicha': ¿La mdi'in nu lca ree 'in ne' judio, nu ngula can'? Siyana cua na'an hua mdo'o tucua sca cuila, lo ndyucui' na cha' 'in ni, llyan hua siyana cu'ni tnu hua 'in ni.

3 Bra yna ree Herode cha' re, msu'hua cha' tiee, lo cui' ncuaña'an quichen Jerusalén.

4 Nga'ni cha' nguio' ti'in lyigaa nu ntsu'hui cuinta 'in laa, tsatlyu lo'o ne' escriba nu ndi'in quichen can', lo nganicha' 'in ne' si la ntsu'hui cha' cala ni nu lca Crixtu.

5 Mxcuen ne' 'in: Cui' quichen Belén se'en lyi'ya loo Judea, siyana ndeña'an nguinu scua cha' nu mxiyucui' Ndiose 'in msu 'in ni ti s'ni:

6 —Nu'huin Belén, cui' quichen nu ngu'ni ca'an 'in Judá, a lca nu chin' la cha' 'in lja nu ndun loo lati se'en lyi'ya loo Judea, siyana loo nu'huin ntsu'hui cha' tyo'o sca nu culo ca tñan, nu chu'hui cuinta 'in quichen 'yan nu lca Israel—.

7 Rcan' Herode msi'ya buna ti 'in ne' mago can', lo nganicha' tsu'hue 'in ne', ni braa mdo'o tucua cuila can',

8 rcan' nga'an tñan 'in ne' tsa ne' quichen Belén, lo nu juin: Yaan huan, lo cuna tsu'huen huan rsuun ña'an ndi'in cha' 'in cuhui' can', bra quija lyoon huan 'in cui', xtucuin huan lo quitsan' huan 'yan, siyana lo'on na' tsa cu'nin tnun 'in cui'.

9 Bra mdyi yucui' ree can' lo'o ne', mdo'o nguiaa, lo yuhue 'a ri' siyana xiya' mdo'o tucua cuila nu cua na'an, tsu' se'en ndyucua cuicha, lo mducua loo na loo hasta mdiyaa na se'en ndi'in cuhui' can', lo can' yaa tucui na.

10 Ndiyyin ya' tsu'hue ntsu'hui tiee bra na'an 'in na.

11 Bra nguiten ña'an can', na'an 'in cuhui' can' lo'o María jyi'an cuhui', mdi'ya xtyin' lo nga'ni tnu 'in cuhui', msla se'en ntsu'hui cha' tsu'hue nu llyan lo'o, lo ndaa na oro 'in cui', lo'o na txi nu ndiquin ne' tloo Ndiose, lo'o mirra.

12 Yato'o ngujui nu ngüitsa' 'in ne' loo cala, siyana a xtucui 'a se'en ndi'in Herode, can' cha' xca tucuiin mxtucui nde quichen tyi.

Bra yujui ne' cuhui' quichen Belén

13 Bra cua nguiaa ne' mago can', sca angajle 'in Ni X'na na ngulu'u tloo 'in See can' loo cala, lo nu juin 'in: Ndla ti cu'ni, lo tsa lo'o 'in cuhui' cua lo'o jyi'an cui' se'en lca Egipto, can' tyi'in huan la bra nu na' quitsan' 'in, siyana Herode nan ña'an nu kujui 'in cui'.

14 Cui' braa mdyo'o scala, lo ticui' tla can' mdo'o nguiaa lo'o cuhui' can' lo'o jyi'an cui' se'en lca Egipto.

15 Can' ndi'in bra ngujui Herode, yato'o cha' re siyana ca cha' nu mxiyucui' Ni X'na na 'in msu 'in ni ti s'ni, lo ndyucui' na: —Se'en lca Egipto msi'yan 'in Sñen'—.

16 Lo yato'o lyee 'a ndyucuen tique' Herode, bra ngüi ri' siyana ngañilyo'o ne' mago 'in, ngulo tñan siyana caja lyigaa cuhui' nu ndi'in quichen Belén lo'o ca tyi'iin tsu', tsalca cuhui' nu ntsu'hui tucua yjan, nu nguia nde qui'ya.

17 Ncuaña'an ncu cha' nu mxiyucui' Ndiose 'in nu ncu naa Jeremía bra nu juin:

18 —Ngune msi'ya yja cueen ne' quichen Ramá, nguinan ne', ti'i ntsu'hui tiee Raquel squi'ya sñe', lo a ncu ri' ti caja nu taa cha' tnu tiee 'in siyana ngujui sñe'—.

19 Bra cua ngujui Herode can', ngulu'u tloo sca angajle 'in Ni X'na na 'in See can' loo cala, se'en ndi'in loo quichen Egipto,

20 lo nu juin 'in: Tyaa juersa xtucui se'en lca Israel lo'o cuhui' cua lo'o jyi'an cui', siyana cua ngujui nu ncu ri' kujui 'in cui'.

21 Rcan' mxtucui lo'o cuhui' can', lo nguila se'en lca Israel.

22 Bra yna cha' siyana Arquelao ndlo tñan se'en lyi'ya loo Judea, loo Herode sti, ytsen quila can', una ngujui nu ngüitsa' 'in ne' loo cala, can' cha' mdo'o nguiaa se'en lyi'ya loo Galilea.

23 Mdiya ti'in quichen Nazaret, ncuaña'an ncu cha' nu yucui' lyigaa nu mxiyucui' Ndiose 'in ti s'ni, siyana ca naa ni Nazareno.

MATEO 3

Cha' 'in Xuhua nu nducua tya 'in nten

1 Ya to'o sca tsan, Xuhua nu nducua tya 'in nten, mdisanan yucui' cha' tsu'hue 'in Ndiose sca se'en bityi, cui' se'en lyi'ya loo Judea,

2 lo ndyucui': Xtun rin' huan qui'ya ngui'ni huan, siyana cua mdiyaa braa culo Ndiose tñan 'huan.

3 Nde cha' nu mxiyucui' Ndiose 'in Isaía ti s'ni: —Tya'an se'en bityi lo tyucui' cueen: Cu'ni chu'huen huan tucuiin se'en caan Ni X'na na, lo cu'ni lñi huan tucuiin nu ntsu'hui cha' tyjyin ni—.

4 Xuhua can' lcu' sca te' nu nguiaa' lo'o quichan' camello, lo'o sca quiyyin ndycan' na sii', lo na nu ndyucu lca 'in tsucu', lo ndi'yo cuiñan' nu ntsu'hui ni' quixin'.

5 Mdiyaan nten nu mdo'o quichen Jerusalén se'en nda'an, lo'o quichen se'en lyi'ya loo Judea, lo'o sa tyucui se'en lyi'ya loo tyucu tlyu Jordan,

6 mducua tya 'in ne' tyucu tlyu can', lo ngunee ne' qui'ya 'in ne'.

7 Bra na'an siyana quina'an ne' fariseo lo'o ne' saduceo ljian ne' siyana tyucua tya ne', ndyucui' lo'o ne': 'Huan nten nu cuiñi, ¿ti ca ngulu'u 'huan siyana xnan yu'huin huan, lo a caja cha' nsin' ri' nu tyo'o tiee Ndiose tiyaa braa 'huan?

8 Xtun rin' huan qui'ya ngui'ni huan, lo tya'an huan lo'o sca chelyuu nu luhui.

9 A cu'ni siye' huan lo ta ñu juin huan: Sñe' nten cuityi 'in Abraham lca hua. Tyucuin' lo'on huan sca cha': Ndiose ca cu'ni ni cha' tyo'o xca nten cuityi chun' quee re, lo ca can' sñe' Abraham.

10 A cuinta tyucuan yca cua nducui cuta na chun' yca, can' cha' lyigaa yca nu a ndyo'o si'yu loo ntsu'hui cha' xi'yu na, lo tsaa na loo quii'.

11 Ni siya nducua tyan 'huan lo'o tyi'a, siyana cua mxxtun rin' huan qui'ya 'huan, una nde loo la re ljian sca nu ndun loo la que 'yan na', lo ndyijyin ya' tsu'hue ntsu'hui tieen si ca xtin' ti squinan ni, cui' ni tucua tya ni 'huan lo'o Espíritu nu Luhui 'in Ndiose, a cuinta lo'o quii'.

12 Yaa' ni cua nducua tiaa na nu ntsu'hui cha' si'yu trigo nu cua nguio' ti'in, lo xu'hua se'en ni trigo can', a cuinta ntsu'hui cha' tiquin ni quixin can', lo'o sca quii' nu a ntsu'hui 'a cha' ti' suhui'.

Bra mducua tya Jesús

13 Rcan' mdo'o Jesús se'en lca Galilea, lo mdiyaa ni tyucu tlyu Jordan siyana tucua tya Xuhua 'in ni.

14 Una Xuhua a ncu'a ri' tucua tya 'in ni, lo nu juin: Nu'huin ntsu'hui cha' tucua tya 'yan na', lo nde ljian siyana na' tucua tyan 'in.

15 Una mxcuen Jesús 'in: Tyaa ya', siyana ncuaña'an ntsu'hui cha' tucua na cha' lyigaa cha' nu lñi 'in Ndiose. La rcan' mslyaa.

16 Ña'aan mducua tya Jesús mdyo'o ni loo tyi'a, cui' braa nguila ni' cuaan, lo na'an ni ngüi'ya Espíritu 'in Ndiose que ni, tsaña'an ndyca ri' ndi'ya sca cun.

17 Rcan' ngune yucui' sca nu yucui' la ni' cuaan: Nde nu lca Sñen' na' nu tca'a lati 'yan, tsu'hue 'a ntsu'hui tieen lo'o.

MATEO 4

Ncua ri' ne' xña'an xtyu 'in Jesús loo qui'ya

1 Rcan' Espíritu 'in Ndiose nga'ni cha' Jesús tsa'a ni sca se'en bityi, lo can' ncua ri' ne' xña'an xtyu 'in ni loo qui'ya.

2 Bra cua nga'ni ni ayuna tucua yla tsan lo tucua yla tla, rcan' mdisnan ngüite' ri' ni.

3 Cui' ña'an braa yaan ne' xña'an tloo ni, lo nu juin 'in ni: Si nu'huin lca Sñe' Ndiose, tyucui' lo'o quee re lo tyca na quijaxtlya.

4 Mxcuen ni 'in, ndeña'an ndyucui' quityi 'in Ndiose: —Tsi'i lo'o cha' ndyucu ti ndyu'hui nten chelyuu, siyana lo'o lyigaa cha' nu ndyucui' Ndiose—.

5 Rcan' ya lo'o ne' xña'an 'in ni quichen Jerusalén, lo ndyucuen lo'o ni sca se'en cuaan lati 'in laa can',

6 lo nu juin 'in ni: Si lca Sñe' Ndiose, tyo'o cuaan re lo qui'ya tun la qui'ya cua, siyana ndyucui' quityi 'in Ndiose: —Culo ni tñan 'in angajle 'in ni siyana chu'hui cuinta 'in, lo su'hua yaa' can' 'in se'en nguiaa, siyana a tsa tun quiya' loo quee—.

7 Lo nu juin Jesús: Una lo'o cha' re nguinu scua na loo quityi 'in Ndiose: —A tyijyin lyoo 'in Ndiose X'nan—.

8 Rcan' ya lo'o ne' xña'an 'in ni sca loo qui'ya cuaan ya', lo ngulu'u 'in ni sa tyucui chelyuu se'en ndlo tñan, lo'o cha' cuilyiya' 'in,

9 lo nu juin 'in ni: Ña'aan cha' re taan 'in, si tyun xtyin' lo cu'ni tnu 'yan.

10 Mxcuen Jesús: Tyo'o tsu' siin', Ne' xña'an, siyana ndeña'an ndyucui' quityi 'in Ndiose: —'In Ndiose X'na ntsu'hui cha' cu'ni tnu, lo scati 'in ni tyucua tlo—.

11 Rcan' mdo'o tsu' ne' xña'an can' sii' ni, cui' ña'an braa mdiyaan angajle nu ta yaa' 'in ni.

Mdisnan nga'ni Jesús tñan 'in Ndiose

12 Bra yna Jesús cha' siyana Xuhua cua ntsu'hui na'an tyucuan, mxtucui ni se'en lca Galilea.

13 Rcan' mdo'o ni quichen Nazaret, lo mdi'in ni Capernaum, sca quichen ndi'in tu'hua tiyu', cui' loo yuu nu ngu'ni ca'an 'in Zabulón lo'o Neftalí,

14 siyana tsato'o cha' nu mxiyucui' Ndiose 'in Isaía ti s'ni bra nu juin:

15 —Yuu nu ngu'ni ca'an 'in nten cuiti 'in Zabulón lo'o se'en lyi'ya loo Neftalí, cui' tucuiin nu ndiyaa tu'hua tiyu' xca tsu' tyucu tlyu Jordan, se'en lyi'ya loo Galilea, se'en ndi'in ne' gentil,

16 sca quichen ndi'in se'en tla, na'an ne' sca xaa nu tlyu, nten nu ntsu'hui yaa' cha' ndija, ngu'ni sca xaa 'in ne'—.

17 Ti' rcan' mdisnan Jesús ngulu'u ni 'in nten, lo ndyucui' ni: xtun rin' huan qui'ya ngui'ni huan, siyana cua mdiyaa braa culo Ndiose tñan 'huan.

18 Yato'o sca tsan mda'an Jesús tu'hua tiyu' Galilea, lo na'an ni 'in Tyu lo'o Ndre ta'a ngula, nduguun quitan loo tyi'a can' siyana cuta cuila lca.

19 Lo nu juin ni 'in ne': Tyucui ndyca'an huan 'yan, na' culu'un 'huan cu'ni huan cuta, 'in nten.

20 Ticui' braa ngula' sti quitan 'in, lo ngutucui ndyca'an 'in ni.

21 Chin' ti se'en ti' mda'an ni, bra na'an ni 'in tucua nu nda'an lo'o ta'a ngula, Jacobo lo'o Xuhua, nda'an lo'o Zebedeo sti ni' sca yca na'an, nxcuan su'hua quitan 'in, lo msi'ya ni 'in ne'.

22 Cui' braa mdyo'o ni' yca na'an can', ngula' tun 'in sti lo ngutucui ndyca'an 'in ni.

23 Ña'aan se'en lyi'ya loo Galilea mda'an lo'o ni cha' tsu'hue 'in Ndiose, lo'o se'en nguio' ti'in ne' judio, ngulu'u ni ña'an ntsu'hui cha' culo Ndiose tñan 'in nten, lo nga'ni tyca ni 'in lyigaa nu ti'i lo'o lucuati loo quicha.

24 Ña'aan se'en lyi'ya loo Siria ngune cueen cha' 'in ni, ngutucui yan 'in ne' nu ti'i lo'o lucuati loo quicha, a cuinta lo'o nu ntsu'hui cui'in xña'an 'in, lo'o nu mxñi cui'in 'in, lo'o nu ndyucun' quiya', lo nga'ni tyca ni 'in.

25 Quina'an 'a nten ngutucui ndyca'an 'in ni nu mdo'o se'en lyi'ya loo Galilea, lo'o Decápolis, lo'o quichen Jerusalén, lo'o se'en lyi'ya loo Judea, a cuinta nu mdo'o xca tsu' tyucu tlyu Jordan.

MATEO 5

Bra ngulu'u Jesús 'in nten

1 Bra na'an Jesús siyana quina'an 'a nten mdiya ti'in can', ndyucuen ni sca se'en nu cuaan la, lo ña'an ndi tucua ni mdiyaa ta'a nda'an ni tloo ni.

2 Rcan' mdisnan ngulu'u ni 'in nten, lo nu juin ni:

3 Tsu'hue ca xu'hue nu ndi'ya cuinta siyana 'ni cha' 'in lo'o Ndiose, can' nu caja cha' tsu'hue 'in se'en ndlo Ndiose tñan.

4 Tsu'hue ca xu'hue nu nguinan, can' nu caja cha' tnu tiee 'in.

5 Tsu'hue ca xu'hue nu rsuun nten lca, can' nu caja yuu se'en ndlo Ndiose tñan 'in.

6 Tsu'hue ca xu'hue nu nguite' ri' lo nguityi ri' cha' nu lñi 'in Ndiose, can' nu cha'an yu'hui carsya 'in.

7 Tsu'hue ca xu'hue nu 'tna ri' 'in ta'a, can' nu caja nu ca 'tna ri' 'in.

8 Tsu'hue ca xu'hue nu luhui carsya 'in, can' nu ña'an tloo 'in Ndiose tiyaa braa.

9 Tsu'hue ca xu'hue nu nan ña'an tyi'in tsu'hue lo'o lyigaa tucui, can' nu ca naa sñe' Ndiose.

10 Tsu'hue ca xu'hue nu ndijin ndi'i squi'ya tñan tsu'hue nu ngui'ni, can' nu caja cha' tsu'hue 'in se'en ndlo Ndiose tñan.

11 Tsu'hue ca xu'huen huan bra caja nu ña'an ti'i 'huan, lo tyucui' ca'an 'huan squi'ya cha' 'yan, lo tñan ne' scaxca qui'ya 'huan.

12 Xcui rin' huan lo ca tsu'hue chu'hui tieen huan, siyana tlyu cha' tsu'hue caja 'huan la ni' cuaan, siyana ncuaña'an ngujui nu nga'ni lyo'o 'in ne' nu mxiyucui' Ndiose 'in ti s'ni.

Cha' 'in teje'

13 'Huan ndyca rin' 'huan ña'an ndyca ri' teje' lja nten chelyuu, si teje' can' tyo'o tiyen' na, ¿ni ña'an ti ca tiyen' na xiya'? A la 'a cu'ni tsu'hue na, tsaloo tyucuan ti na lo caja nu lyo' su'hua 'in na.

Cha' 'in xaa

14 'Huan ndyca rin' 'huan ña'an ndyca ri' xaa nu ntsu'hui loo chelyuu, cui' ncuaña'an sca quichen nu ndi'in sca loo qui'ya, a ca tycan' na.

15 A tucui nu ca'an sca quii' lo nde tucun ti'in 'in na, siyana cuaan tyucua na siyana chu'hui xaa 'in lyigaa nu ndi'in ña'an can'.

16 Cui' ncuaña'an taan huan ya' can huan sca xaa 'in nten chelyuu, siyana ca tycan' tñan tsu'hue nu ngui'ni huan, lo cu'ni tnu ne' 'in Stina Ndiose, ni nu nducua ni' cuaan.

Cha' 'in lee

17 A culucua rin' huan ta ljian siyana tyijyin lyoon 'in lee, lo'o cha' nu nga'an scua nu mxiyucui' Ndiose 'in ti s'ni, tsi'i na xcuan tloon 'in na, cui' siyana tucuan cha' 'in na.

18 Nu chin ñi tyucuin' lo'on huan, tsalja nu ti' tycan' ni' cuaan lo'o chelyuu re, ni sca cha' nu suhue lati nducua loo lee can', lo a tyijyin cha' 'in na ncuati ña'an, siyana ca lyigaa cha' nu nducua loo na.

19 Can' cha' ña'an nu ti cuicha ti'in cha' nu suhue lati ngulo Ndiose tñan, lo si ncuaña'an culu'u can' 'in xca tucui, a caja nu cu'ni cuinta 'in se'en ndlo Ndiose tñan. Una nu tucua cha' 'in na lo culu'u 'in na, can' nu ca sca nu ndun loo se'en ndlo Ndiose tñan.

20 Tyucuin' lo'on huan sca cha', si a lyee la quinan huan 'in Ndiose que ña'an nga'ni ne' escriba lo'o ne' fariseo, a ca sten huan se'en ndlo Ndiose tñan.

Cha' nu ndyucuen tique' ne'

21 cua ngune 'huan ña'an ngujui nu yucui' lo'o ne' mdi'in s'ni: —A cujui nten—, lo nu cujui nten tyo'o qui'ya 'in lo ca cuiya' cha' 'in.

22 Una na' tyucuin' lo'on huan, nu nscuen tique' lo'o ta'a, tyo'o qui'ya 'in lo ca cuiya' cha' 'in. Ticui' ncuaña'an si caja nu tyucui' lo'o ta'a: A nee 'in, tyo'o qui'ya 'in can' se'en ndyca cuiya' qui'ya. Lo ña'an nu ti tyucui' lo'o ta'a: Tantu 'a, chen ndyucui tsa can' loo quii'.

23 Can' cha' bra yan lo'on huan sca loo mstan 'in Ndiose, lo lja rcan' xu'hua rin' huan siyana nducui ndyca'an cha' 'huan lo'o ta'an huan,

24 cula' scuan huan loo mstan can', lo qui'ni chu'huen huan cha' 'huan lo'o ta'an huan la nducua la, rcan' xtucuin huan, lo taan huan loo mstan can' 'in Ndiose.

25 Ndla ti cu'ni chu'huen huan cha' 'huan lo'o ta'a cusuun huan tucuiin nguiaa huan, lja nu ti' lyiji ca cuiya' cha' 'huan, siyana a tyaa can' 'huan tloo bse, lo bse can' tyaa 'huan yaa' sulyiya, can' nu su'hua 'huan na'an tyucuan.

26 Nu chin ñi tyucuin' lo'on huan, a tyo'on huan na'an tyucuan, si a su'hua lyiyan' huan lyigaa cuinta nu nducui ndyca'an 'huan.

Cha' nu nguiten yu'hui ne' lo'o cuilyo'o nten

27 Cua ngune 'huan ña'an ngujui nu yucui': —A sten yu'hui lo'o cuilyo'o nten—.

28 Una na' tyucuin' lo'on huan, nu ña'an cui'ya 'in sca ne' cuna'an, lo su'hua cha' nu a tsu'hue ni' carsya 'in lo'o ne', cua nguiten yu'hui lo'o ne'.

29 Si quiloo 'ni qui'ya, lyoo 'in na, tsu'hue lati si nlyiji sca tsu' quiloo sten ni' cuaan, lo tsi'i ña'an tyucua quiloo tsaa loo quii'.

30 Cui' ncuaña'an, si qui'ya cu'ni na qui'ya, si'yu co' 'in na, tsu'hue lati si nlyiji sca tsu' quiyaa' sten ni' cuaan, lo tsi'i ña'an tyucui tsaa loo quii'.

Cha' 'in nten nu cula ti'in ta'a

31 A cuinta ngujui nu yucui': —Sca ne' qui'yu nu ndyca ri' cula ti'in 'in cuilyo'o, 'ni cha' tsa' scua sca quityi 'in—.

32 Una na' tyucuin' lo'o huan, nu cula' ti'in 'in cuilyo'o, lo si tsi'i siyana nguiten yu'hui ne' lo'o xca tucui, ngui'ni 'in ne' siyana sten yu'hui ne' lo'o ña'an nu ti, lo nu ca cuilyo'o 'in can', lo'o can' cu'ni qui'ya.

A xtyan can na sca cha'

33 A cuinta cua ngune 'huan ña'an ngujui nu yucui' lo'o ne' mdi'in s'ni: —A xtyan huan sca cha'—, siyana —tucuan huan cha' nu xtyaan huan tloo Ni X'na na—.

34 Una na' tyucuin' lo'on huan: Ni sca cha' lo a ntsu'hui cha' xtyan huan, ni ni' cuaan lo a cu'ni ti'yan huan siyana la cua nducua Ndiöse,

35 ni loo chelyuu re siyana nde nxtñan' quiya' ni, ni a cu'ni ti'yan huan quichen Jerusalén siyana lca na quichen 'in ni nu lca Ree.

36 Ni a xtyan huan chelyuu 'huan, siyana ni sca quichan' quen huan lo a ca cu'ni huan cha' ca ngata na ta ca ngaten na.

37 Bra tyucuin' huan sca cha', nu juin huan: Cui' na, ta, tsi'i na, siyana si ti' tucuan lan huan cha' can', cua lo'o cha' cuiñi lryan na.

Chu'hui cha' tsu'hue 'na lo'o ta'a cusuun na

38 cua ngune 'huan ngujui nu yucui': —Si caja nu culo quiloon huan, cui' ncuaña'an cu'ni huan lo'o can', si caja nu xtyu lyi'yan huan, ticui' ncuaña'an cu'ni huan—.

39 Una na' tyucuin' lo'on huan, a cu'ni stu'huan huan 'huan lo'o nu nducun', si jycuan' ne' sca tsu' tloon huan, tyaan huan xca tsu' na jycuan'.

40 Si nde'en nu ndyca ri' taa qui'ya 'huan lo culaa xcan' huan, tyaan huan na 'in lo'o xcan' huan nu tnu tu'hua can' 'huan.

41 Si caja nu cuni 'huan cui'yan huan su'hua sca kilometro, 'huan cui'yan huan 'in na tucua kilometro.

42 Si nde'en la na jñan ne' 'huan, tyaan huan na, cui' ncuaña'an si ntsuhui nu jñi' na 'huan, a cu'ni tijin huan lo'o can'.

43 cua ngune 'huan ngujui nu yucui': —Ca 'tna rin' huan 'in ta'a nten huan—, lo xcuan tloon huan 'in ta'a cusuun huan.

44 Una na' tyucuin' lo'on huan: Tyca 'tna rin' huan 'in ta'a cusuun huan, lo tyucuin' huan cha' tsu'hue lo'o nu ndyucui' cha' ti'i 'huan, cu'ni huan tsu'hue lo'o nu nxcuan tloo 'huan, jñan huan 'in Ndiöse cha' 'in nu nducua yuhue' 'huan lo nducui ndyca'an 'huan,

45 ncuaña'an ca tycan' ña'an siyana lcan huan sñe' Stina Ndiöse, ni nu nducua ni' cuaan, ni nu 'ni cha' ndyuhui xaa 'in nten nducun' lo'o nten nu tsu'hue, lo ndi'ya ni quioo 'in nten nu tsu'hue lo'o nten nu nducun'.

46 Siyana si chu'hui cha' tsu'hue 'huan lo'o tsalca nu ntsuhui cha' tsu'hue 'in lo'on huan, ¿ni cha' tsu'hue ra nducua tloon huan rcan'? ¿Ta tsi'i lo'o nten nu nducun' ngui'ni ncuaña'an?

47 Si tyucui' chan' huan 'in tsalca ta'an ti huan, ¿ta tnu la ngui'ni huan 'in xca tucui'? ¿Ta tsi'i lo'o ne' gentil ngui'ni ne' ncuaña'an?

48 Can' cha' can huan sca nten nu lñi ndi'in cha' 'in, tsaña'an Stin huan ni nu nducua ni' cuaan, lñi ndi'in cha' 'in ni.

MATEO 6

Cha' 'in loo mstan

1 Xñi huan cuinta tsi'i tloo nten cu'ni huan scaxca lo'o cha' tsu'hue, ta siyana cu'ni tnu ne' 'huan, lo si ncuaña'an cu'ni huan, a sca cha' tsu'hue caja 'huan lo'o cha' 'in Stina Ndiose nu nducua ni' cuaan.

2 Can' cha' bra taan huan sca loo mstan, a xcune huan cha' can' tloo nten, siyana ncuaña'an 'ni sca nu a lñi ndi'in cha' 'in se'en 'ni tnu ne' 'in Ndiose, ta sca se'en yla, siyana caja nu cu'ni tnu 'in can'. Nu chin ñi tyucuin' lo'on huan, lo'o tsacan' ti lca squiya' can'.

3 Una bra taan huan sca loo mstan, a ntsu'hui cha' ca jlyo ri' tsu' cuica 'huan na nu taa tsu' cuen 'huan,

4 buna ti ntsu'hui cha' taan huan loo mstan, lo Stin huan, ni nu na cui'ya lyigaa lo'o cha', xtucui ni cha' tsu'hue 'huan tloo na'an nten.

Tyucuin' lo'o na lo'o Ndiose

5 Bra tyucuin' huan lo'o Ndiose, a cu'ni huan tsaña'an 'ni nu a lñi ndi'in cha' 'in, siyana ndiyaa ri' can' ndyun ndyucui' lo'o Ndiose se'en 'ni tnu ne' 'in ni, ta sca se'en yla, siyana caja nu cu'ni tnu 'in can'. Nu chin ñi tyucuin' lo'on huan, lo'o tsacua ti ña'an cua ngujui squiya' can'.

6 Una bra tyucuin' huan lo'o Stina Ndiose, sten huan ña'an 'huan lo tucun huan tuna'an, lo tyucuin' huan lo'o ni nu a tycan' nducua, lo Stin huan, ni nu na cui'ya lyigaa lo'o cha', xcuen ni 'huan tloo na'an nten.

7 Bra ndyucuin' lo'o Ndiose, a tyucuin' huan ticui' ti lo'o cha' tsaña'an 'ni ne' gentil nu a ntsu'hui lyoo 'in Ndiose, ndlucua ri' ne' ta siyana quina'an cha' tyucui' ne', caja nu cu'ni cuinta 'in ne'.

8 A ndyca cha' cu'ni huan ña'an nu 'ni ne', siyana ni nu lca Stin huan cua jlyo ri' ni cha' nu 'ni 'huan, nisiya ti' lyiji jñan huan 'in na.

9 Can' cha' bra tyucuin' huan lo'o Ndiose, ndeña'an tyucuin' huan: Ndiose Sti hua, nu'huin ni nu nducua ni' cuaan, scati ntsu'hui cha' cu'ni tnu hua 'in.

10 Ndyca ri' hua siyana tsatlyu culo tñan 'hua, lo cu'ni tsaña'an nu lca tiee loo chelyuu re, cui' tsaña'an 'ni la ni' cuaan.

11 Cuinta scaa tsan taa na nu cu'ni tsu'hue 'hua.

12 Cu'ni cha' tlyu ri' 'hua squi'ya qui'ya ngui'ni hua, siyana ncuaña'an ngui'ni hua cha' tlyu ri' 'in lyigaa nu ngui'ni cha' a tsu'hue lo'o hua.

13 A taa cha' cuiya' sten cha' a tsu'hue tiee hua, siyana culo tsu' 'hua loo cha' a tsu'hue can', siyana scati ndlo tñan, lo tlyu cha' cuiya' ntsu'hui 'in, sa tyucui braa cu'ni tnu hua 'in. Amen.

14 Si cu'ni huan cha' tlyu ri' 'in ta'a nten huan, cui' ncuaña'an Stin huan, ni nu nducua ni' cuaan, cu'ni ni cha' tlyu ri' 'huan,

15 una si a cu'ni huan cha' tlyu ri' 'in ta'a nten huan, ticui' ncuaña'an Stin huan, ni nu nducua ni' cuaan, a cu'ni ni cha' tlyu ri' 'huan squi'ya qui'ya ngui'ni huan.

Yucui' Jesús cha' ni ña'an cu'ni na ayuna

16 Bra cu'ni huan ayuna, a taan huan ya' ca xñi'in tloon huan tsaña'an 'ni nu a lñi ndi'in cha' 'in, ngui'ni xñi'in can' tloo siyana ca jlyo ri' nten siyana ngui'ni ayuna. Nu chin ñi tyucuin' lo'on huan, tsacan' ti ña'an cua ngujui squiya' can'.

17 Una bra cu'ni huan ayuna, cu'ni chu'huen huan 'huan, lo scuin huan tyi'a tloon huan,

18 siyana a ca tyacan' ña'an siyana ngui'ni huan ayuna, siyana cu'ni huan cha' can' tloo Stina Ndiose, ni nu a tyacan' nducua, lo Stin huan, ni nu naa cui'ya lyigaa lo'o cha', xcuen ni 'huan tloo na'an nten.

Cha' 'in cha' cuilyiya'

19 A xo ti'in huan cha' cuilyiya' loo chelyuu re, se'en nu sta 'ni 'in na lo jlyo na, se'en nu sten ne' cuna lo cui'ya 'in na,

20 siyana xo ti'in huan cha' cuilyiya' la ni' cuaan, se'en nu a ca sta 'ni 'in na, ni a ntsu'hui cha' jlyo na, ni ne' cuna lo a cui'ya 'in na.

21 Siyana se'en ndi'in cha' cuilyiya' 'huan, can' ndyca carsya 'huan.

Quiloon na ndyu'hui xaa 'na

22 Quiloon huan ndyu'hui xaa 'huan, can' cha' bra nu tsu'hue xaa quiloo, ña'aan ngutsa'an yu'hui xaa can' 'in,

23 una si a tsu'hue xaa quiloo, ticui' ncuaña'an ña'aan tla. Lo si tla cha' tiyaa 'in, ¿quina'an nu ca tla?

Cha' 'in tucua x'na ne'

24 A tucui nu ca chu'hui tucua x'na, siyana ña'an ti'i 'in sca, lo xca can' lyee la cu'ni cuinta, ta lyee la cu'ni cuinta 'in sca, lo xca xcuan tloo. Cui' ncuaña'an a ca xtyaan huan quiloon huan 'in Ndiose, lo ticui' braa tyucua quiloon huan 'in cha' cuilyiya'.

Cha' 'in cha' nduhue ri'

25 Can' cha' tyucuin' lo'on huan: A su'huan huan cha' nduhue ri' tieen huan lo'o na nu cu'ni tsu'hue 'huan, ni sten' huan lo a chu'hui yuhue' rin' huan. ¿Ta a ndun loo la chelyuu 'huan que 'in cha' ndyucu, cui' ncuaña'an cuinan' huan, ta a ntsu'hui lyoo la na que 'in sten' huan?

26 Xñi huan cuinta ña'an ndi'in cha' 'in quiñi, a ndya 'in jyaan, a sca na nxo' 'in, ni a ntñan 'in ju'hua, una Stin huan, ni nu nducua ni' cuaan nxcu 'in 'in. ¿Ta tsi'i lyee la ntsu'hui lyoon huan que 'in quiñi?

27 Nisiya lyee la nsu'huan huan cha' nduhue ri' tieen huan, ¿ta ndlucua rin' huan ca tya calan la huan 'huan lo'o xca cuaja' scun huan?

28 A cuinta lo'o te' nu ntsu'hui cha' cun' huan, ¿ni cha' lyee 'a nsu'huan huan cha' nduhue ri' tieen huan lo'o na? xñi huan cuinta ña'an ndlyu sca yca quee nu nducua ni' quixin', a 'ni na ntñan, ni a ntñan na te',

29 una tyucuin' lo'on huan sca cha', ni ree Salomón tsaña'an nu ncu cuilyiya', lo a yucu' que ña'an quee cua.

30 Si ncuaña'an nxcu' Ndiose 'in quixin', ri nii tsu'hue ña'an na una quiaa tyucuna' na lo tsaa na loo quii'. ¿Ta tsi'i nde lyee la xcu' ni 'huan, 'huan nu cunu guiaña'an ri' 'in ni?

31 Can' cha' a su'huan huan cha' nduhue ri' tieen huan, ta ñu juin huan: ¿Ni na cun na, ni na co'on na, lo ni na cun' na?

32 Siyana chun' lyigaa cha' re nducua quiloo ne' gentil, una ni nu lca Stin huan, ni nu nducua ni' cuaan, jlyo ri' ni siyana 'ni cha' 'huan lo'o lyigaa cha' re.

33 Quinan huan 'in Ndiose la nducua la, lo tucua huan cha' nu lñi 'in ni, lo lyigaa cha' re tya cala ni 'huan.

34 Can' cha' a su'huan huan cha' nduhue ri' tieen huan ña'an tyijyin huan tsan quiaa, siyana quiaa cua lryan lo'o na cha' nduhue ri' 'in na, cui' lya lo'o cha' nu ndyca tsan ri nii.

MATEO 7

A su'huan na qui'ya 'in ta'an na

1 A ndyca cha' su'huan qui'ya 'in ta'an huan, siyana a caja nu su'hua qui'ya 'huan.

2 Siyana tsaña'an nsu'huan huan qui'ya 'in xca tucui, ncuaña'an caja nu su'hua qui'ya 'huan, lo'o cuiya' nu nsu'hua cuiyan' huan, cui' ncuaña'an caja nu su'hua cuiya' 'huan.

3 ¿Ni cha' lyee 'a nxñi cuinta si'yu nu ntsu'hui quiloon ta'a nten, lo a 'ni cuintan co' yca nu ntsu'hui quiloo?

4 ¿Ni ña'an ra ca ñu juin 'in ta'a: Tyaa culoon si'yu nu ntsu'hui quiloo, lo si quiloo ntsu'hui sca co' yca 'in na?

5 Nu'huin nu a lñi ndi'in cha' 'in, lyoo co' yca nu ntsu'hui quiloo la nducua la, la rcan' ca tycan' tsu'hue 'in quilyoo si'yu nu ntsu'hui quiloo xca tucui.

6 A su'huan huan na nu luhui tloo xni', ni a su'huan huan na nu ntsu'hui lyoo 'huan tloo cuhue', siyana lyo' su'hua 'in 'in na, can' cha' xñi huan cuinta 'huan lo'o nten.

Ntsu'hui cha' jñan na 'in Ndiose

7 Jñan huan na nu ndyca rin' huan, lo caja na 'huan, quinan huan cha' can' lo quija lyoo na 'huan, tyucuin' huan lo caja nu sla tuna'an 'huan.

8 Siyana lyigaa nu jñan sca cha', caja na 'in, lo nu nan cha' can', quija lyoo na 'in, lo nu ndyucui', ndijyi nu sla tuna'an 'in.

9 ¿Ni ña'an huan ndi'in sñe' huan, lo bra jñan quijaxtlya 'huan, ta xtyi rin' huan taan huan quee 'in can'?

10 ¿Si jñan cuila 'huan, ta xtyi rin' huan taan huan cuinaan 'in can'?

11 Si 'huan lcan huan nten nu nducun', lo ndaan huan na nu tsu'hue 'in sñe' huan, ¿ni xnu ca Stina Ndiose, ni nu nducua ni' cuaan, taa ni cha' tsu'hue nu jñan huan 'in ni?

12 Can' cha', tsaña'an nu nducua tloon huan cu'ni nten lo'on huan, ncuaña'an ntsu'hui cha' cu'ni huan lo'o ne', siyana cha' re lca na cha' nu ndyucui' lee lo'o cha' nu yucui' nu mxiyucui' Ndiose 'in ti s'ni.

Cha' 'in tuna'an nu lucu'hui

13 Quinan huan ña'an sten huan tuna'an nu lucu'hui, siyana xeen 'a tuna'an lo xeen tucuiin nu ndiyaa loo cha' a tsu'hue, lo quina'an 'a nten nguiten ne' tuna'an can'.

14 Siyana lucu'hui tuna'an lo ltiti tucuiin nu ndiyaa se'en caja chelyuu, lo chin' nu nguija lyoo na 'in.

Chu'hui lyoon na nten cua ña'aan tñan 'ni ne'

15 Xñi huan cuinta 'huan lo'o nu cuiñi nu ndyucui' siyana Ndiose nxiyucui' 'in, nu ngui'ni 'in tsaña'an ndyca ri' sca slya', una carsya ' nguia cha' 'in na ña'an ndyca ri' 'ni yla.

16 Lo'o tñan nu ngui'ni can' chu'hui lyoon huan 'in. ¿Ta ca tyo'o si'yu uva loo ti quiche', ta tyo'o si'yu higo loo yca quiche'?

17 Cui' ncuaña'an ndi'in cha' 'in sca yca: Si tsu'hue na, tsu'hue si'yu ndyo'o loo na, lo si a tsu'hue na, ticui' ncuaña'an a tsu'hue si'yu ndyo'o loo na.

18 Siyana sca yca nu tsu'hue, a ntsu'hui cha' tyo'o si'yu nu a tsu'hue loo na, cui' ncuaña'an sca yca nu a tsu'hue, a ca tyo'o si'yu nu tsu'hue loo na.

19 Can' cha' lyigaa yca nu a ndyo'o si'yu nu tsu'hue ña'an loo, xi'yu na lo tsaa na loo quii'.

20 Can' cha' lo'o tñan nu 'ni sca nten ca chu'hui lyoo na 'in ne'.

Cha' 'in nu a siya' yu'hui lyoon ni 'in

21 Tsi'i lyigaa nu ndyucui': Ni X'na hua, Ni X'na hua, ca sten se'en ndlo Ndiose tñan, siyana tsalca nu nducua cha' ña'an nu ndyca ri' Stin, ni nu nducua ni' cuaan.

22 Quina'an 'a nu tyucui' lo'on tiyaa braa, lo ñu juin: Ni X'na hua, Ni X'na hua, ¿ta tsi'i lo'o cha' cuiya' 'in mda'an yucui' hua cha' tsu'hue re? ¿Ta tsi'i lo'o cha' cuiya' 'in ngulo hua cui'in xña'an nu ntsu'hui 'in nten? ¿A cuinta nga'ni hua scaxca cha' nu tnu lo'o cha' cuiya' 'in?

23 Rcan' xcuen ni 'in can': —A siya' yu'hui lyoon 'huan, tyo'o tsu' huan siin', 'huan nu ngui'ni qui'ya—.

Cha' 'in quiya' tucua na'an

24 Nu quine 'in cha' nu ndyucuin' re, lo tucua cha' 'in na, ndyca ri' can' tsaña'an ndyca ri' sca nten nu mxtya quiya' na'an 'in loo quee nu tla.

25 Mdisnan ngüi'ya quioo lo ndyucuen yla tyucu tlyu, a cuinta yaan cui'in tnu nu mdijin se'en nducua na'an can', una a ndlyu na siyana tsuhue ndi'in quiya' na chun' quee can'.

26 Una nu quine 'in cha' nu ndyucuin' re, lo a xlya cu'ni 'in na, ndyca ri' can' ña'an cha' 'in nten nu nlyiji cha' tiyaa 'in, nu mxtya quiya' na'an 'in loo ysin.

27 Mdisnan ngüi'ya quioo lo ndyucuen yla tyucu tlyu, yaan cui'in tnu lo mxtyu 'in na, lo ña'aan na 'in ne' ngujlyo na.

28 Bra mdyi yucui' Jesús cha' can', lyee 'a yuhue ri' ne' ña'an cha' nu ndlu'u ni,

29 siyana lo'o cha' cuiya' ndlu'u ni, lo tsi'i ña'an ndlu'u ne' escriba.

MATEO 8

Nu ncuca ti'i lo'o quitso' yla

1 Bra mdo'o Jesús loo qui'ya lyu' ti can', quina'an 'a nten ngutucui ndyca'an 'in ni.

2 Rcan' yaan sca nu ngüixen quitso' yla 'in se'en ndun ni, lo mdi'ya xtyin' tloo ni lo nu juin: Ni X'na hua, si ndyca ri' cu'ni tyca 'yan.

3 Jesús mxñii ni yaa' ni lo yla' ni 'in, lo nu juin ni: Ndyca ran' cu'ni tyca 'in, quinu luhui lo'o quicha cua 'in. Ticui' braa ngüilyijyi quitso' yla can' 'in.

4 Rcan' nu juin Jesús 'in: Ña'an, a tyucui' lo'o ni sca tucui, siyana tsaa lo culu'u 'in tloo nu ntsu'hui cuinta 'in laa, lo taa sca loo mstan tsaña'an nu ngulo Moisés tñan, ncuaña'an ca jlyo ri' nten siyana cua ndyca.

Bra ndyca msu 'in x'na sundaru

5 Bra mdiyaa Jesús tu'hua quichen Capernaum, sca x'na sundaru yan ya te'en 'in ni, lo mdisnan mjñan cha' tsuhue 'in ni,

6 lo nu juin: Ni X'na hua, sca msu 'yan ntsu'cua la na'an 'yan, ti'i 'a ndijin lo a ndyca tya'an.

7 Rcan' mxcuen Jesús 'in ne': Na' tsa'an lo cu'ni tyca 'in.

8 X'na sundaru can' mxcuen 'in ni: Ni X'na, a nga'an cha' 'yan sten ña'an 'yan, tsaloo ti tyucui' sca cha' lo tyca msu 'yan.

9 Siyana lo'on na' ntsu'hui nu ndlo tñan 'yan, a cuinta ndlon tñan 'in sca lta sundaru, lo si tyucuin' lo'o sca: Nde se'en tsaa, lo tsaa. Si

tyucuin' lo'o xca: Quiaan nde re, lo quiaan. Si tyucuin' lo'o msu 'yan: Nde tñan cu'ni, lo cu'ni 'in na.

10 Bra ngune 'in Jesús cha' can', yuhue 'a ri' ni lo nu juin ni 'in nten nu nda'an ndyca'an 'in ni: Nu chin ñi tyucuin' lo'on huan, ni sca ne' Israel, lo a nguiaña'an ri' ña'an nguiaña'an ri ne' re 'yan.

11 Tyucuin' lo'on huan sca cha', quina'an 'a ne' nu ntsu'hui cha' tyo'o tsu' se'en ndyucua cuicha, lo'o tsu' se'en nguiaa cuicha, can' nu tyucua sca se'en ti lo'o Abraham, lo'o Isaac, lo'o Jacob la ni' cuaan se'en ndlo Ndiose tñan.

12 Una nu ntsu'hui ca cha' caja 'in se'en ndlo Ndiose tñan, can' nu tsato'o quinu nde chun' na'an se'en tla, lo xi'ya yja cueen can' loo lyee tyijyin ndi'i.

13 Rcan' nu juin Jesús 'in x'na sundaru can': Quia lya, lo ca ña'an nu nguiaña'an ri'. Ticui' braa ndyca msu 'in.

Bra ndyca jyi'an laa Tyu

14 Mdiyaa Jesús la se'en ndi'in Tyu, lo na'an ni siyana jyi'an laa ntsu'cua ti'i lo'o tique'.

15 Yla' ni yaa', lo cui' bra mdyo'o tique' can' 'in, mditun lo mdisanan nga'ni cuinta 'in ni.

16 Bra ngüi'ya tla mdisanan mdiyan lo'o ne' quina'an 'a nu ntsu'hui cui'in xña'an 'in se'en ndun ni, lo ngulo ni cui'in xña'an can' lo'o cha' nu yucui' ni, lo nga'ni tyca ni 'in lyigaa nu ti'i,

17 siyana ca cha' nu mxiyucui' Ndiose 'in Isaíá bra nu juin: —Cui' ni nga'ya ni quicha 'na, lo mdijin ni ndi'i loon na—.

Cha' 'in nu neua ri' tyucui ndyca'an 'in Jesús

18 Na'an Jesús siyana quina'an 'a nten msu'hua lo'o 'in ni, can' cha' mxtya ni cha' siyana tyijyin xi'yu ne' xca tsu' tiyu'.

19 Yaan sca ne' escriba se'en ndun ni lo nu juin 'in ni: Nu'huin ni nu lca Mistro, tyucui ndyca'an 'in lyigaa se'en tsaá.

20 Mxcuen Jesús 'in: Sca cuita' ndia tu quee ndyu'hui 'in, cui' ncuaña'an quiñi ndia sni' 'in, una Ne' Qui'yu nu Mdo'o la ni' Cuaan, a ndia se'en ntxtñan' ni.

21 Xca nu nducui ndyca'an 'in ni nu juin 'in ni: Ni X'na, taa cha' cuiya' qui'an cutsin' 'in stin la nducua la.

22 Mxcuen Jesús 'in: Tyucui ndyca'an 'yan, siyana a s'nan nu catsi 'in nu cua ngujui.

Nga'ni Jesús cha' ngüilyiji quio cui'in

23 Ña'aan nguiten Jesús ni' yca na'an, lo'o ta'a nda'an ni nguiten ni' na.

24 Cui' braa ti can' yaan sca quio cui'in tnu, lo mdisnan ngüitsa tiyu' can', mditun na lo ngo'o ti'in na 'in yca na'an can', una Jesús ntsu'cua lja' ni.

25 Ta'a nda'an ni ngüilyoo scala ni lo nu juin 'in ni: ¿Ni X'na hua, culo laan huan 'hua, cua quityin' yu'huin tin na!

26 Nu juin ni 'in ne': ¿Ni cha' nguitsen huan, ta cunu 'a nguiaña'an rin' huan? Rcan' mditun ni, lo ngusun lo'o ni 'in cui'in can' lo'o tiyu' can', lo cui' bra ncuu tiin na.

27 Ndiyyin ya' yuhue ri' ta'a nda'an ni lo nu juin: ¿Ti ca lca ni re, ni cha' hasta cui'in lo'o tiyu' re, lo tucua na cha' 'in ni?

Bra ndyca ne' Gadara

28 Bra mdiyaa ne' xca tsu' tiyu' can' se'en lca loo yuu 'in ne' Gadara, yan tucua nu ntsu'huí cui'in xña'an 'in, nu mdo'o ni' lyo'o se'en nguitsi' nten, ndyijyin ya' yla, ni a tucui 'a 'ni tee tyijyin tucuiin can'.

29 Yucui' cueen: Jesús, Nu'huin ni nu lca Sñe' Ndiose, ¿ni cha' ljian taa cha' nsin' ri' 'hua? ¿Ta na ljian taa ndi'i 'hua, lo ti' lyiji taa braa 'hua?

30 Cua tijyu' chin' nda'an nan ycu sca lta cuhue'.

31 Cui'in xña'an can' mjñan cha' tsu'hue 'in ni, lo nu juin: Si ntsu'huí tiee culo 'hua, una taa cha' cuiya' sten hua 'in cuhue' cua.

32 Mxcuen ni 'in: Yaan huan. Cui' braa mdo'o cui'in xña'an can' lo nguiten se'en ndi'in cuhue' can', cui' ña'an braa mdo'o 'in msnan 'in, lo tsatlyu mxytu tloo 'in loo tiyu' can', can' ngujui yu'huí 'in.

33 Nu na'an seen 'in 'in, msnan nguiaa nde quichen, mdaa rsuun cha' nu yato'o, lo'o cha' 'in ne' nu ntsu'huí cui'in xña'an can' 'in.

34 Ña'aan quichen ne' ya te'en ne' 'in Jesús. Lo bra na'an ne' 'in ni, mjñan ne' cha' tsu'hue 'in ni siyana xtucui ni nde se'en mdo'o ni.

MATEO 9

Bra ndyca sca nu a ndyca tya'an

1 Rcan' nguiten ni ni' yca na'an can', mdyo'o ca'an ni xca tsu' lo nguila ni quichen se'en ndi'in ni.

2 Yato'o mdiyan lo'o ne' sca nu ti'i ntsu'cua loo quiñan se'en ndun ni, lo a ndyca tya'an. Bra na'an Jesús siyana lyee nguiaña'an ri' nu ndiya lo'o 'in nu ti'i can', rcan' nu juin ni 'in nu ti'i can': Sñen', cu'ni tnu tiee, cua nguten qui'ya 'in.

3 Lja can' nducua tucua sna ne' escriba, lo ngulucua ri' ne': nu nde, ndyucui' ca'an 'in Ndiose.

4 Jesús, cui' bra ngüi ri' ni ña'an cha' nu ndlucua ri' ne', lo nu juin ni 'in ne': ¿Ni cha' ndlucua ri' carsya 'huan cha' a tsu'hue?

5 ¿Ni ña'an cha' a tucui la tyucuin' lo'o nu ti'i re: Ta tyucuin' lo'o, cua nguten qui'ya 'in, ta na tyucuin' lo'o, ti tun, xñi quiña 'in lo quiaa?

6 Ca jlyo ri' huan siyana lo'on na', Ne' Qui'yu nu Mdo'o la ni' Cuaan, ndia cha' cuiya' 'yan cuityen qui'ya 'in nten, (rcan' nu juin ni 'in nu ti'i can'): Titun, xñi quiña 'in lo quiaa nde ña'an 'in.

7 Cui' braa mditun nu ti'i can', lo nguiaa nde na'an 'in.

8 Bra na'an ne' cha' nu yato'o, ndijyin ya' yuhue ri' ne lo nga'ni tnu ne' 'in Ndiose, siyana tsacua ña'an cha' cuiya' ndaa ni 'in nten chelyuu.

Bra msi'ya Jesús 'in Mateo

9 Rcan' mdo'o Jesús nguiaa ni, se'en mdijin ni, can' na'an ni sca nu naa Mateo, nducua se'en nsu'hua lyiya' nten tñi, lo nu juin ni 'in: Tyucui ndyca'an 'yan. Cui' braa mditun lo ngutucui ndyca'an 'in ni.

10 Yato'o sca tsan mdiyaa ni sca na'an, lo ndi tucua ni loo misa lo'o ta'a nda'an ni, a quinta quina'an nu mdiya ti'in can', ne' nducun' lo'o nu nchiñi tñi, tsatlyu nducua ne' lo'o Jesús.

11 Bra na'an ne' fariseo cha' re, nu juin ne' 'in ta'a nda'an ni: ¿Ni cha' sca se'en ti ndyucu nu lca Mistro 'huan lo'o nu nducun', lo'o nu nchiñi tñi?

12 Bra ngune 'in Jesús cha' nu yucui' ne', rcan' nu juin ni: Nten nu tsu'hue lca 'in, a 'ni cha' 'in ne' lo'o jo'o, una nu ti'i can' nu 'ni cha' 'in.

13 Quinan huan cha' tiaa 'huan ni cha' ndyca ri' tyucui' cha' re:
—Cha' tsu'hue nu tyo'o ni' carsya 'huan ndyca ran', lo tsi'i nu tiqin
huan 'ni tloon—. Siyana a jlyan nan 'in nten nu cua lca tsu'hue,
siyana 'in nten nu ngui'ni qui'ya, siyana xtun rin' ne' cha' a tsu'hue
'in ne'.

Cha' 'in ne' nu 'ni ayuna

14 Yato'o sca tsan mdiyaa tucua sna ta'a nda'an Xuhua, lo nganicha'
'in Jesús: ¿Ni cha' huare' lo'o ne' fariseo lyee 'a 'ni hua ayuna, lo ta'a
nda'an a 'ni ayuna?

15 Lo nu juin Jesús 'in ne': ¿Ta ca tyi'in nu'un ri' nten nu ndi'in se'en
ndiji cui'yo'o ne', si na ti' nducua nu ndiji cui'yo'o can'? Una tia
tsan, nu ndiji cui'yo'o can', a quine cueen a, la rcan' cu'ni ne' ayuna.

16 A tucui nu nxcuan su'hua sca te' cula lo'o tsa 'hue te' tiji, siyana
te' tiji can' xiya' na, lo se'en mda' 'in na quita lyiji na.

17 Cui' ncuaña'an a tucui nu nsu'hua viñu nu cui ti ni' sca cuijyin
quijyin nu cula, siyana si cu'ni ne' ncuaña'an, catsu quijyin can' lo
quilu viñu can', a cuinta jlyo quijyin can'. Can' cha' nsu'hua ne' viñu
nu cui ti ni' sca cuijyin quijyin nu cui ti, lo ni sca na lo a jlyo na
rcan'.

Cha' 'in sñe' Jairo lo'o nu yla' ste' Jesús

18 Lja nu ti' ndyucui' ni cha' can' mdiyaan sca nu ndun loo quichen
can' se'en ndun Jesús, mdi'ya xtyin' tloo ni lo nu juin: Sca sñen' na'
nu cuna'an tya ngujui, cu'ni sca cha' tsu'hue tsaa o' xtya tyaa yaa'
que, lo qui'u.

19 Cui' braa mdo'o Jesús nguiaa ni lo'o ta'a nda'an ni la na'an 'in.

20 Una nde chun' ni ngutucui ndyca'an sca ne' cuna'an, nu cua
ntsu'hui tityucua yjan ti'i lo'o quicha nguilu tne, lucui' ti mdiyaa ne'
lo yla' ne' loo ste' ni,

21 siyana ndeña'an ngulucua ri' ne': Si tsu'hue ste' ti ni calan', lo
tycan.

22 Una Jesús mxtun ni lo na'an ni 'in ne', lo nu juin ni: Sñen', cu'ni
tnu tiee, cua ndyca siyana nguiaña'an ri'. Ticui' braa can' ndyca ne'.

23 Bra nguiten Jesús ña'an 'in ne' nu ndun loo can', na'an ni siyana
cua ndi'in yla ne' cuhuii, a cuinta quina'an nten cua ndi'in can'.

24 Lo nu juin ni 'in ne': Quian lyan huan, siyana tsi'i na ngujui
cuhui' re, na lja' ti cui'. Rcan' mstyí lyo'o ne' 'in ni.

25 Bra cua nga'ni ni cha' ndyo'o ne' nde chun' na'an, nguiten ni ña'an, msñi ni yaa' cuhui' can', lo cui' bra nguitucui cui'.

26 Ña'aan se'en can' ngune cueen cha' nu yato'o.

Tucua nu cuityin' nguila xaa quiloo

27 Bra mdo'o Jesús nguiaa ni, tucua nu cuityin' ngutucui ndyca'an 'in ni, msi'ya yja cueen, lo ndyucui': Nu'huin ni nu lca Sñe' nten cuityi 'in David, tyca 'tna ri' 'hua.

28 Bra mxtucui ni nde ña'an, mdiya ndyca'an nu cuityin' can' 'in ni, lo nu juin Jesús 'in ne': ¿Ta nguiaña'an rin' huan siyana ca cu'ni tyca'n 'huan? Mxcuen: Nguiaña'an ri' hua, Ni X'na hua.

29 Rcan' yla' ni quiloo lo nu juin ni: Cui' tsaña'an nguiaña'an rin' huan, lo ncuaña'an tsato'o na.

30 Cui' braa nguila xaa quiloo ne'. Una Jesús tla mxtya ni cha' 'in ne' nu juin ni: Ña'an huan, a tyucui' huan lo'o ni sca tucui cha' re.

31 Una bra mdo'o nguiaa, mdisanan nga'ni cueen cha' 'in ni sca tyucui se'en can'.

Bra ndyca sca nu cu'un

32 Ña'aan mdo'o ne' se'en can', cua mdiyan lo'o ne' sca nu cu'un nu ntsu'hui cui'in xña'an 'in.

33 Bra ngulo ni cui'in xña'an can', nu cu'un can' cui' bra mdisanan yucui'. Ndyijyin ya' yuhue ri' nten lo ndyucui' ne': Ni siya' lya ña'an na cha' nu ncuaña'an se'en lca Israel.

34 Una ne' fariseo nu juin ne': Lo'o cha' cuiya' 'in x'na cui'in xña'an, ndlo re cui'in xña'an ntsu'hui 'in nten.

Yucui' Jesús siyana quina'an tñan ndi'in

35 Jesús mdisanan mdijin ni scaxca quichen tnu lo'o quichen suhue ti, ndlu'u ni 'in nten se'en 'ni tnu ne' 'in Ndiiose, ndyucui' ni cha' tsu'hue 'in ni ña'an ntsu'hui cha' culo ni tñan 'in nten, lo ngui'ni tyca ni 'in lyigaa nu ti'i lo'o lucuati loo quicha.

36 Bra na'an ni 'in nten quina'an can' ncu'a 'tna ri' ni 'in ne', siyana lca ne' ña'an ndyca ri' slya' nu a ntsu'hui x'na, sca nu cua ña'an nda'an ti, lo a tucui nu ntsu'hui cuinta 'in.

37 Rcan' nu juin ni 'in ta'a nda'an ni: Nu chin ñi s'ni, quina'an 'a tñan ndi'in lo chin' msu 'yan.

38 Can' cha' jñan huan 'in ni nu lca X'na tñan re, lo ca'an tñan ni msu 'in ni loo xñan ni.

MATEO 10

Bra ngulosuhui Jesús 'in ta'a mda'an ni

1 Rcan' msi'ya ni 'in tsa tityucua nu ca ta'a nda'an ca ni, lo mdaa ni cha' cuiya' 'in ne' siyana culo cui'in xña'an nu ntsu'hui 'in nten, lo cu'ni tyca lyigaa nu ti'i lo'o lucuati loo quicha.

2 Ndeña'an naa quita'a tityucua nu lca apóstol: Nu culoo can' lca Simun nu ndyucui' ne' lo'o lca Tyu, lo'o Ndre ta'a ngula, lo'o Jacobo lo'o Xuhua, sñe' Zebedeo,

3 Lpe, Bartolomé, Tuma, lo'o Mateo nu nchiñi tñi, Jacobo, sñe' Alfeo, Lebeo nu ndyucui' ne' lo'o lca Tadeo,

4 Simun nu lca ne' cananista, lo'o Juda Iscariote, nu mdyaa 'in ni.

Tsa tityucua nu nga'an tñan Jesús

5 Tsa tityucua re nga'an tñan Jesús 'in ne', lo ngulu'u ni 'in ña'an ntsu'hui cha' cu'ni, lo nu juin ni: A ylca cha' tsaan huan se'en ndi'in ne' gentil, ni quichen Samaria lo a sten huan,

6 siyana la nducua la tsaan huan lo'o ne' Israel, cui' slya' nu nguna' yu'hui can'.

7 Cuaña'an nda'an huan, tyucuin' huan lo'o ne': cua mdiyaa braa culo Ndiose tñan 'na.

8 Cu'ni tyca huan nu ti'i, lo'o nu nducua quitso' yla 'in, cu'ni huan cha' qui'u nu cua ngujui, lo culo huan cui'in xña'an nu ntsu'hui 'in nten. Cha' tsu'hue nu cua ngujui 'huan, cui' ncuaña'an taan huan na 'in xca tucui.

9 A lyca cha' cui'yan huan tñi,

10 ni cuijyin lo a cui'yan huan, ni a cui'yan huan xca lta ste' huan, ni quina, ni yca lo a tyucua yaa' huan, siyana sca nu 'ni tñan nga'an cha' 'in ne' cu loo tñan nu ngui'ni.

11 Bra tiyaan huan scaxca quichen cuna huan se'en quinu huan, can' quinu huan tsalja tyi'in huan quichen can'.

12 Tyucui' chan' huan bra sten huan na'an can'.

13 Si nten can' tyucuan xu'hue ne' 'huan, caja cha' tsu'hue 'in ne', una si a tyucuan xu'hue ne' 'huan, a caja cha' tsu'hue can' 'in ne'.

14 Si a tyucuan xu'hue ne' 'huan lo'o cha' nu ndyucui' huan, tyo'on huan se'en can' lo scuin huan yuu quiyan' huan, quinu cuinta 'in ne' si ntsu'hui la cha' caan 'in ne'.

15 Nu chin ñi tyucuin' lo'on huan, bra cu'ni cuiya' Ndiose cha' 'in nten chelyuu, nten ndi'in quichen can', lyee la tyijyin ne' ndi'i que ña'an ntsu'hui cha' tyijyin ne' Sodoma lo'o Gomorra.

Tyijyin ne' scaxca cha' squi'ya Jesús

16 Ña'an huan, na' ca'an tñan 'huan tsaan huan ña'an ndyca ri' sca slya' lja 'ni yla, can' cha' nda'an tiaan huan ña'an nda'an sca cuinaan, lo rsuun ña'an cu'ni huan 'huan ña'an ndyca ri' sca cun.

17 xñi huan cuinta 'huan lo'o nten, siyana ntsu'hui cha' tyaa ne' 'huan tloo bsya, lo jyi'in ne' 'huan se'en 'ni tnu ne' 'in Ndiose.

18 Lo hasta tloo gobiernu lo'o ree ntsu'hui cha' tyaa ne' 'huan squi'ya cha' 'yan, siyana taan huan rsuun lo'o can' tsatlyu lo'o ne' gentil ña'an ndi'in cha' 'yan.

19 Bra tyaa ne' cuinta 'huan tloo bsya, a chu'hui yuhue rin' huan ña'an ntsu'hui cha' xcuen huan, lo ni cha' nu tyucuin' huan, siyana lja rcan' caja cha' nu tyucuin' huan,

20 una tsi'i lo'o cha' tiaa 'huan, siyana Espíritu 'in Stina Ndiose xiyucui' 'huan rcan'.

21 A cuinta ne' qui'yu ntsu'hui cha' tyaa 'in ta'a ngula se'en caja nu kujui 'in, cui' ncuaña'an tyaa ne' 'in sñe' ne', lo sñe' ne' ca ti'i ri' 'in ne' lo tyaa can' 'in nten cula 'in se'en caja nu kujui 'in.

22 Lyigaa tucui ntsu'hui cha' xcuan tloo 'huan squi'ya cha' 'yan, una nu ta loo hasta tsatii cha' nu ndyca loo chelyuu re, can' nu tyo'o laa.

23 Bra tisna cu'ni lyo'o ne' 'huan quichen se'en tiyaan huan, tsaan huan xca quichen. Nu chin ñi tyucuin' lo'on huan, ni a lyiji tyo'o yisun huan ña'an se'en lca Israel, bra quiaan Ne' Qui'yu nu Mdo'o la ni' Cuaan xiya'.

24 Sca nu 'ni tyca, a ndun loo la que 'in nu ndlu'u 'in, cui' ncuaña'an lo'o sca msu, a ndun loo la que 'in x'na.

25 Nu 'ni tyca can', quinu tsu'hue tiee ca ña'an ndyca ri' nu ndlu'u 'in, cui' ncuaña'an msu can', quinu tsu'hue tiee ca ña'an ndyca ri' x'na. Nu lca x'na nu ndi'in sca na'an, si ndlo naa ne' 'in lca Beelzebú, x'na cui'in xña'an, ¿ni xnu ca ñu juin huan 'in lyigaa la ña'an nu ndi'in na'an can'?

Chu'hui sca cha' chen 'na lo'o Ndiöse

26 Can' cha' a cutsen huan 'in nten, siyana a sca cha' nu ndyca buna ti, ta a ca tycan' na, lo lyigaa na nu ndyca catsi' ti, quine cha' 'in na.

27 Cha' nu tyucuin' lo'on huan se'en tla, tyucuin' ylan 'in na loo xaa, cha' nu ngune 'huan buna ti, ca tyucui' cueen huan 'in na sca se'en yla.

28 A cutsen huan 'in nu ndujui nten, siyana a lo'o carsya 'huan ca cuijlyo can', siyana cutsen huan 'in ni nu ca su'hua 'huan lo'o carsya 'huan loo quii'.

29 ¿Ta tsi'i lo'o jacua tñi ti nxi'i ne' tucua quiñi? Nisiya ncuaña'an, lo a caja cha' cuiya' tiu 'in, si tsi'i lo'o cha' cuiya' 'in Stina Ndiöse.

30 Hasta quichan' quen huan, lo lucua na 'in ni.

31 Can' cha' a su'huan huan cha' tieen huan, siyana quina'an la ntsu'hui lyoon huan que 'in quina'an la quiñi.

32 Ña'an nu ti tyucuan xu'hue 'yan, cui' ncuaña'an tyucuan xu'huen 'in can' tloo Stin, ni nu nducua ni' cuaan.

33 Una nu xcuan tloo 'yan, cui' ncuaña'an xcuan tloon 'in can' tloo Stin, ni nu nducua ni' cuaan.

Tyi'in cusuun nten lo'o cha' 'in Jesús

34 A culucua rin' huan ta siyana ljian, cha' tyi'in tsu'hue nten, siyana lo'o cha' 'yan tisna xuun ne'.

35 Ncuaña'an tsato'o —ne' qui'yu xuun lo'o sti, ne' cuna'an xuun ne' lo'o jyi'an ne', cui' ncuaña'an ne' cuna'an xuun ne' lo'o jyi'an laa ne',

36 ticuii' nu ndi'in sca na'an xuun—.

37 Nu lyee la 'ni quinta 'in sti lo'o jyi'an que 'yan na', a ca tyucui ndyca'an 'yan. Cui' ncuaña'an nu lyee 'ni quinta 'in sñe' nu qui'yu ta nu cuna'an que 'yan na', a ca tyucui ndyca'an 'yan.

38 Si cua nga'ni tiee can' tyaa 'in siya' ti squi'ya cha' 'yan, a ca tyucui ndyca'an 'yan.

39 Siyana lyigaa nu ngulucua ri' culo laa 'in ticuii', tyucuna' can' tiyaa braa, una lyigaa nu tyaa carsya 'in 'yan, can' nu tyo'o laa.

Ntsu'hui xu'hue na lo'o tñan ngui'ni na

40 Nu tyucuan xu'hue 'huan, lo'o 'yan na' tyucuan xu'hue can', lo nu tyucuan xu'hue 'yan, cui' ncuaña'an tyucuan xu'hue 'in ni nu nga'an tñan 'yan.

41 Nu tyucuan xu'hue 'in sca nu nda'an yucui' cha' 'in Ndiose, squi'ya cha' 'yan, scaña'an ti caja cha' tsu'hue 'in lo'o nu ndyucui' can'. Nu tyucuan xu'hue 'in sca nu ngui'ni tñan tsu'hue, squi'ya cha' 'yan, scaña'an ti caja cha' tsu'hue 'in lo'o nu ngui'ni tñan can'.

42 Ña'an nu ti ca taa nisiya sca vasu ti tyi'a co'o nu chin' la cha' 'in re, cui' siyana nducui tyca'an 'yan, nu chin' ñi tyucuin' lo'on huan, a tyucuna' xu'hue ntsu'hui 'in can'.

MATEO 11

Cha' 'in ta'a mda'an Xuhua nu mducua tya 'in nten

1 Bra mdyi cha' nu ngulu'u Jesús 'in sa tityucua ta'a nda'an ni, mdo'o ni se'en can', nguiaa ni scaxca quichen, ngulu'u ni lo yucui' ni cha' tsu'hue 'in Ndiose.

2 Ti' se'en ntsu'hui Xuhua na'an tyucuan yna cha' lyigaa tñan nu ngui'ni Crixtu, rcan' nga'an tñan tucua ta'a nda'an se'en nda'an ni.

3 Nde cha' nu nganicha' 'in ni: ¿Ta cui' lca ni nu ntsu'hui cha' caan, ta na tyuhuitan na 'in xca tucui'?

4 Rcan' mxcuen Jesús 'in ne': Quia yitsan' huan 'in Xuhua lyigaa cha' nu ngune 'huan lo na'an huan ri nii:

5 —Nu cuityin' nguila xaa quiloo, nu co' quiya' ndyca ndya'an—, nu ti'i lo'o quitso' yla nguinu luhui can', —lo'o nu cu'un cua ne 'in—, lo nu ngujui ndyo'o qui'u, —lo' nu ti'i ndijyi nu ndyucui' cha' tsu'hue 'in Ndiose lo'o—.

6 Tsu'hue ca xu'hue nu a 'ni tucua ri' lo'on.

7 Bra mdo'o nu nga'an tñan Xuhua can' nguiaa, rcan' mdisanan yucui' Jesús lo'o nten can' cha' 'in Xuhua, lo nu juin ni: ¿Ni na ya na cui'yan huan se'en bityi cua? ¿Ta cui' quii nu ngacha ti'in cui'in can'?

8 Si tsi'i na, ¿ni na ya na cui'yan huan rcan'? ¿Ta cui' 'in sca ne' qui'yu nu lcu' te' tsu'hue ña'an? Ña'an huan, nu lcu' te' tsu'hue ña'an, can' nu ndi'in ña'an 'in ree.

9 ¿Ti na'an huan rcan'? ¿Ta sca nu nxiyucui' Ndiose 'in? Cui', una tyucuin' lo'on huan sca cha': Ndun loo la can' que 'in sca nu nxiyucui' Ndiose 'in.

10 Ndeña'an nguinu scua sca cha' loo quityi cha' 'in Xuhua: —Ña'an huan, ca'an tñan sca nu tyucua loo, cu'ni chu'hue tucuiin nu tsaa—.

11 Ña'an huan, tsalca nten nu cua mdiyaan loo chelyuu re, ni sca nu mxiyucui' Ndiose 'in, lo a ndun loo la can' que ña'an Xuhua nu mducua tya 'in nten. Una ri nii tsaña'an nu ndlo Ndiose tñan 'in nten, nu chin' la cha' 'in, can' nu ndun loo la que ña'an cha' 'in Xuhua.

12 Ti' tsan nu mda'an Xuhua mducua tya 'in nten hasta ri nii, tsaña'an ntsu'hui cha' culo Ndiose tñan 'in nten, l'jyan nguilu na lo'o sca cha' cuiya' nu tlyu, lo tsalca ti can' tnu tiee nguiten lo'o cha' can'.

13 Siyana lyigaa nu mxiyucui' Ndiose 'in ti s'ni lo'o cha' 'in lee nu nguinu scua, ndyucui' siyana ncuaña'an tsato'o tsan nu caan Xuhua.

14 Si ndyca rin' huan tyucuan xu'huen huan cha' re, Xuhua can' lca Elía nu ntsu'hui cha' caan, tsaña'an cha' nu nguinu scua.

15 Lyigaa nu nee 'in cha' nu yucuin' re cu'ni cuinta 'in na.

16 ¿Ni ña'an ra cha' nu ca xtyan na siyana nten cuityi re ña'an nu ndyca ri' ne'? Nguiiaa cha' 'in ne' re, ña'an cha' 'in nu suhue ti ca ndi'in loquiya' lo nxi'ya ta'a,

17 lo ndyucui': Yla hua cuhuii quii, lo a yla quiyan' huan, yla hua jyiin nu nguitsi' nten, lo yna huan.

18 Bra mdiyaan Xuhua nu mducua tya nten, lo siyana a yucu ni a yo'o, can' cha' nu juin huan: cui'in xña'an ntsu'hui 'in ne'.

19 Ri nii mdiyaan Ne' Qui'yu nu Mdo'o la ni' Cuaan, lo siyana ndyucu lo ndi'yo, can' cha' ndyucuin' huan: nde lca sca nu tucun' lo ndyucu, cu'hui, lo ta'a tsu'hue 'in nu nchiñi tñi lo'o nu nducun'. Lo'o cha' taa nu lñi ndyca tyacan' scaxca tñan nu tsu'hue.

Caan yuhue' 'in nten nu mscuan floo 'in Jesús

20 Rcan' mdisnan ngusun lo'o ni 'in scaxca quichen se'en nga'ni ni cha' nu tnu, siyana a mslyaa ne' xtun ri ne' qui'ya 'in ne', lo nu juin ni:

21 'Tnan ca huan, 'huan nu ndi'in quichen Corazín, lo 'tna ca huan, 'huan nu ndi'in quichen Betsaida, snu ña'an cha' nu tnu cua nga'nin floon huan, lo si nga'nin cha' re nde quichen Tiro lo'o Sidón, ti s'ni mxtun ri' ne' qui'ya 'in ne', lo ca tyacan' siyana ti'i ntsu'hui tiee ne' lo'o ña'an nu ndyucu' ne' a cuinta lo'o ña'an nu 'ni ne'.

22 Can' cha' tyucuin' lo'on huan sca cha': Tsaan nu ntsu'hui cha' ca cuiya' cha' 'in nten chelyuu, lyee la tyijyin huan ndi'i que ña'an nu tyijyin quichen Tiro lo'o Sidón.

23 A cuinta 'huan nu ndi'in quichen Capernaum, —xque' rin' huan siyana cua ngujui xu'hue huan la ni' cuaan, una tiaa braa caja nu su'hua 'huan se'en ndyijyin ne' ndi'i—, lo si nga'nin cha' nu tnu quichen Sodoma tsaña'an nu nga'nin se'en ndi'in huan, quichen can' ti' ndi'in na hasta ri nii.

24 Can' cha' xiya' tyucuin' lo'on huan: Tsaan nu cu'ni cuiya' Ndiose cha' 'in nten chelyuu, lyee la tyijyin huan ndi'i que ña'an tyijyin quichen Sodoma.

N'ni Jesús cha' xtñan' carsya 'na

25 Ticui' braa can' mdisnan yucui' ni lo nu juin ni: Stina Ndiose, na' cu'nin tnun 'in, Nu'huin nu lca X'na ni' cuaan lo'o chelyuu re, siyana msu'hua catsi' cha' re 'in nu tiyaa la lo'o nu nxque' ri' lyee la nga'ni cha'an, lo ngüilyo scua yla cha' re 'in nu chin' la cha' 'in.

26 Chi' ñi, 'in nu lca Stin, ncuaña'an lca tiee.

27 Ni nu lca Stin lyigaa loo cha' mdyaa ni cuinta 'yan, lo a tucui nu ndyu'hui lyoo 'in Sñe' ni, siyana scati Stina Ndiose, lo a tucui nu ndyu'hui lyoo ca 'in Stina Ndiose, siyana scati Sñe' ni, a cuinta quilyo scua yla can' cha' re lo'o tsalca nu ndyca ri' ni.

28 Quiaan huan, lyigaan 'huan nu cua tñan' lo xñi'in chelyuu 'in, —lo' na' cu'ni cha' xtñan' carsya 'huan—.

29 Taan huan ya' ca sca cha' ti 'yan lo'on huan, tyucui tyca'an huan 'yan, siyana cuti carsya 'yan, rsuun ña'an ndi'in cha' 'yan, lo xtñan' carsya 'huan,

30 siyana a tucui tñan nu taan 'huan, lo ni a ti'in na.

MATEO 12

Bra mstun ne' trigo

1 Nu ncua sca tsan, cui' tsan nu ntxtñan' ne' judio, mdijin Jesús lo'o ta'a nda'an ni sca loo jyaan se'en nducua trigo, lo siyana ngüite' ri', mstun trigo can' lo yucu 'in na.

2 Bra na'an tucua sna ne' fariseo ña'an ngui'ni, lo nu juin ne' 'in ni: Ña'an huan, xñi huan cuinta ña'an ngui'ni ta'a nda'an huan, sca cha' nu a ntsu'hui cha' cu'ni na tsan nu ntxtñan' na.

3 Mxcuen ni 'in ne': ¿Ta a lyiji tyucuin' huan se'en ndyucui' cha' 'in David ña'an nga'ni bra ngüite' ri' lo'o ta'a mda'an?

4 Nguiten se'en 'ni tnu ne' 'in Ndiose, lo yucu quijaxtlya nu cua ngulucuan 'in Ndiose, na nu a nga'an cha' cu, ni lo'o ta'a nda'an, siyana tsalca ti nu ntsu'hui cuinta se'en can', ca cu 'in na.

5 ¿Ta a lyiji tyucui' huan se'en nguinu scua cha' 'in lee can', siyana nu ntsu'hui cuinta se'en 'ni tnu ne' 'in Ndiose 'ni tñan tsan nu nxtñan' ne', una a nducui qui'ya lo'o cha' can'?

6 Una tyucuin' lo'on huan sca cha', ljan na re ndun sca nu ndun loo lati que cha' 'in laa.

7 Si ca jylo rin' huan, ni cha' ndyca ri' tyucui' sca cha' nu cua nguinu scua loo quityi: —Cha' tsu'hue nu tyo'o ni' carsya 'huan ndyca ran', lo tsi'i na tiquin ti'in huan 'ni tloon—. Si qui'yan huan cuinta cha' re, lo a su'huan huan qui'ya 'in nu a ngui'ni qui'ya,

8 siyana Ne' Qui'yu nu Mdo'o la ni' Cuaan lca Ni X'na tsan nu nxtñan' na.

Ndyca sca nu qui'yu nu bityi sca tsu' yaa'

9 Ña'aan mdo'o ni can' mdiyaa ni se'en 'ni tnu ne' 'in Ndiose.

10 Can' ndi'in sca nu bityi sca tsu' yaa'. Ne' fariseo ngana ne' ña'an nu su'hua ne' qui'ya 'in ni, lo nganicha' ne' 'in ni: ¿Ta ndia cha' cuiya' cu'ni tyacan na sca nu ti'i tsan nu nxtñan' na?

11 Mxcuen ni 'in ne': Si ndun sca slya' 'huan, lo tiu yu'hui 'in sca tiu tsan nu nxtñan' na, ¿ta tsi'i cui' bra quilyoon huan 'in 'in?

12 ¿Ta a ntsu'hui lyoo la sca nten que sca slya'? Can' cha' lyigaa loo tñan tsu'hue ca cu'ni na nisiya tsan nu nxtñan' na.

13 Rcan' nu juin ni 'in nu ti'i can': Xñii yaa'. Cui' braa mxñii yaa', lo ndyca tsu'hue na 'in tsaña'an xca tsu' can'.

14 Ne' fariseo bra mdyo'o ne' se'en can', nga'ni cuiya' ne' cha' ña'an ca cujui ne' 'in Jesús.

Sca msu nu cua mdo'o hui 'in Ndiose

15 Bra ngüijlyo ri' Jesús cha' can', mdo'o ni nguiaa ni, lo quina'an 'a nten ngutucui ndyca'an 'in ni, lo nga'ni tyca ni 'in lyigaa nu ti'i.

16 Una mxtya ni sca cha' 'in ne', siyana a tyucui' yla ne' cha' 'in ni lo'o nten,

17 siyana ca cha' nu mxiyucui' Ndiose 'in Isaíá bra nu juin:

18 —Nde nu lca msu 'yan nu cua ngulosuhuin, ni nu tca'a lati 'yan, lo ndijyin ya' tsu'hue ntsu'hui tien lo'o ni. Taan Espiritu 'yan

chu'hui ni' carsya 'in ni. Tya'an yucui' ni lo'o ne' gentil cha' nu lñi 'yan.

19 Ni a jñan ri' ni cha' cusuun, ta xi'ya lo'o ni 'in ne', ni a quine bra tyucui' ni.

20 Ni sca quii nu cua ngutsa' tucui, lo a cuicha lyiji ni 'in na. A cuinta sca quii' nu cua suhui' ti, a nsuhui' lyiji ni 'in na, si tsi'i la cua nguiyo scua yla ni cha' nu lñi 'in Ndiose,

21 lo squi'ya ni lyigaa ne' gentil tucua tloo ne' tyo'o laa ne'—.

Nten nu ndyucui' ca'an 'in Espíritu

22 Chun' nde'en can' ya lo'o ne' 'in sca nu ntsu'hui cui'in xña'an 'in tloo Jesús, a cuinta cuityin' lo cu'un. Nga'ni tyca ni 'in, cui' bra ncuatycan' 'in lo mdisnan yucui'.

23 Ndiyyin ya' yuhue' ri' ne', lo ndyucui' ne': ¿Ta xtyi ri' cui' Sñe' nten cuityi 'in David, ni nu ntsu'hui cha' caan lca ni re?

24 Bra ngune 'in ne' fariseo cha' re, rcan' nu juin ne': nde ndlo cui'in xña'an ntsu'hui 'in nten lo'o cha' cuiya' 'in Beelzebú, xnan cui'in xña'an.

25 Ngüi'ya Jesús cuinta ña'an lca tiee ne', lo nu juin ni 'in ne': Sca quichen tnu tsatii cha' 'in na si tisna xuun na lo'o ticuii' ta'a na, cui' ncuaña'an lo'o cha' scaa quichen ta cuinta scaa na'an, si xuun can' lo'o ticuii' ta'a, a tyo'o scua cha' 'in.

26 Si Ne' xña'an ndlo 'in cui'in xña'an, ticuii' ta'a ndlo tsu' rcan'. ¿Lo ña'an ra ca tyo'o scua cha' 'in se'en ndlo tñan?

27 Si na' ndlon cui'in xña'an lo'o cha' cuiya' 'in Beelzebú, lo ti ca ndaa cha' cuiya' 'in nu ta'a nda'an huan ndlo cui'in xña'an si na can'? Can' nu cu'ni cuiya' cha' 'huan lo'o cha' re.

28 Una si na' ndlon cui'in xña'an lo'o cha' cuiya' 'in Espíritu 'in Ndiose, ca jylo rin' huan siyana cua mdiyaa tsan nu culo Ndiose tñan 'huan.

29 A tucui nu ca sten ña'an 'in sca nu ngula ri' lo cui'ya na ndi'in 'in ne', si tsi'i la nducua la caja nu scan' 'in ne', la rcan' ca cui'ya can' na nu ndi'in 'in ne'.

30 Nu a nguiaa tsu' 'yan, can' nu lca ta'a cusuun, lo nu a nxo' ti'in slya' 'yan, can' nu nde nsu'hua lta 'in 'in.

31 Tyucuin' sca cha' lo'on huan: Ndiose cu'ni ni cha' tlyu ri' 'in nten lo'o lyigaa loo qui'ya nu ngui'ni ne', lo'o lyigaa lo'o cha' a tsu'hue nu

ndyucui' ne', una nu ndyucui' ca'an 'in Espíritu, a chu'hui 'a cha' tlyu ri' 'in ni lo'o can'.

32 Lyigaa tucui nu ndyucui' cha' ti'i 'in Ne' Qui'yu nu Mdo'o la ni' Cuaan, ti' chu'hui cha' tlyu ri' 'in ni lo'o can', una nu ndyucui' cha' ti'i 'in Espíritu nu Luhui 'in Ndiose, a cu'ni ni cha' tlyu ri' 'in can', ni ri nii lo ni nde loo.

33 Sca yca nu tsu'hue, ticui' tsu'hue si'yu ndyo'o loo na, lo yca nu a tsu'hue, ticui' a tsu'hue si'yu ndyo'o loo na. Chu'hui lyoon na sca yca cua ña'an si'yu ndyo'o loo na.

34 ¡'Huan lcan huan nten cuiñi! ¿Ta ca tyucuin' huan cha' nu tsu'hue si lcan huan nten nu nducun'? Cha' nu ntsu'hui ni' carsya 'in nten, can' cha' nu ndyo'o tu'hua ne'.

35 Sca nten nu tsu'hue cha' 'in, ndyucui' cha' tsu'hue nu ntsu'hui ni' carsya 'in, cui' ncuaña'an sca nten nu nducun', ndyucui' cha' nducun' nu ndyo'o ni' carsya 'in.

36 Una tyucuin' lo'on huan sca cha', lyigaa cha' nu tsi'i ña'an ndyucui' nten, ntsu'hui cha' tyaa ne' cuinta tsan nu ntsu'hui cha' ca cuiya' cha' 'in ne'.

37 Lo'o cha' nu ndyucuin' huan ca tyucuna' huan ta ca tyo'o laan huan.

Nten nducun' njñan cha' nu tnu

38 Rcan' tucua sna ne' escriba lo'o ne' fariseo nu juin 'in ni: Nu'huin ni nu lca Mistro, ndyca ri' hua cu'ni sca cha' nu tnu tloo hua.

39 Mxcuen ni 'in ne': nten nducun' nu a lñi ndi'in cha' 'in, can' nu njñan scaxca cha' nu tnu, una a ntsu'hui cha' ña'an ne' cha' can', cui' lya lo'o cha' nu yato'o 'in Jonás.

40 Tsaña'an —yu'hui ni' cuila sna tsan lo sna tla—, ticui' ncuaña'an Ne' Qui'yu nu Mdo'o la ni' Cuaan ntsu'hui cha' caja nu su'hua 'in ni' tiuu sna tsan lo sna tla.

41 Bra ca cuiya' cha' 'in nten chelyuu, ti tun ne' Nínive lo culo qui'ya ne' 'in nten re, siyana nten can' mxtun ri' ne' qui'ya 'in ne' lo'o cha' nu yucui' Jonás, una lja na re ndun sca nu ndun loo lati que 'in Jonás.

42 Ticui' ncuaña'an ne' cuna'an 'in ree nu mdo'o se'en lca Arabia, ti tun ne' lo culo qui'ya ne' 'in nten re bra nu ca cuiya' cha' 'in nten

chelyuu, siyana tijyu' mdo'o ne' siyana quine 'in ne' cha' ttaa nu taa Salomón, una lja na re ndun sca nu ndun loo lati que 'in Salomón.

Cha' 'in cui'in xña'an nu nxtucui xiya'

43 Bra cui'in xña'an ndyo'o 'in sca nten, nda'an nan can' se'en tyi'in sca se'en bityi, una a ndijyi na 'in.

44 Ndeña'an ndyucui' rcan': Tsu'hue lati cha' xtucuin se'en mdo'on. Lo bra quila can' se'en mdi'in, quija lyoo 'in na lja na, cua lca luhui na, a cuinta ncua tsu'hue na.

45 Rcan' tsa nan cha tycati cui'in xña'an nu nducun' lati que 'in, lo stu'hua tyi'in can' se'en nguila, lo nducua la cu'ni ne' que ña'an ti' culoo. Cui' ncuaña'an tsato'o 'in nten nducun' re.

Jyi'an Jesús lo'o ta'a ngula ni

46 Lja nu ti' ndyucui' ni lo'o nten can', bra mdiyaa tun jyi'an ni lo'o ta'a ngula ni tuna'an can', lo ndyca ri' tyucui' lo'o ni.

47 Lo ngujui nu ngüitsa' 'in ni: La tuna'an cua ndun jyi'an lo'o ta'a ngula, ndyca ri' tyucui' lo'o.

48 Rcan' mxcuen ni 'in nu ngüitsa' 'in ni: ¿Ti ca lca jyi'an lo ti ca lca ta'an ngulan?

49 Ngulu'u yaa' ni se'en ndi'in lyigaa ta'a nda'an ni lo nu juin ni: Nde ndi'in nu lca jyi'an lo'o ta'a ngulan.

50 Ña'an nu ti nu tucua cha' nu ndyca ri' Stin, ni nu nducua ni' cuaan, can' nu lca ta'an ngulan lo can' nu lca jyi'an.

MATEO 13

Cha' 'in nten nu ndya si'yu

1 Ticui' tsan can' mdyo'o Jesús ña'an can', lo mdiyaa ni tu'hua tiyu'.

2 Mdisnan nguio' ti'in quina'an nten se'en nda'an ni, ndi tucua ni ni' sca yca na'an, lo nten can' ndi'in ne' tu'hua tiyu' can',

3 ngulu'u ni scaxca cha' lo ndyucui' ni: Nu ncua sca tsan mdo'o sca nu nguia yta si'yu trigo.

4 Se'en msne si'yu can' nguilu chin' na tu'hua tucuiin, cui' bra ti yaan quiñi lo yucu 'in si'yu can'.

5 Tichin' si'yu can' nguilu na sca se'en nu chin' ti yuu nducua loo quee, lo cui' bra nducua na siyana chin' ti yuu can',

6 una bra cua ngu'ni tique' cuaan 'in na, cui' bra nguinan' na, lo siyana a ngujui se'en ti'ya suun na, can' cha' ngüityi na.

7 Tichin' si'yu can' nguilu na lja yca quiche', una yca quiche' can' yujui su'hua na 'in trigo can'.

8 Tichin' si'yu can' nguilu na loo yuu tsu'hue, lo tsu'hue ncuca tñan na: Ntsu'hui na' nu mdo'o sca cientu si'yu loo, ntsu'hui nu mdo'o sna yla na, a cuinta ntsu'hui nu mdo'o cla tyii na 'in.

9 Lyigaa nu nee 'in cha' nu yucuin' re, cu'ni cuinta 'in na.

Nganicha' ne' 'in Jesús cha' nu yucui' ni

10 Rcan' ta'a nda'an ni nganicha' 'in ni xiya': ¿Ni cha' scaxca cha' nxyaa lo'o nten cua?

11 Mxcuen ni 'in ne': 'Huan cua mdaa Ndiose cha' cuiya' ca jylo rin' huan scaxca cha' nu yu'hui catsi' 'in ni, tsaña'an ntsu'hui cha' culo ni tñan 'huan, una cha' nu 'in ne' cua, a mdaa ni cha' cuiya' qui'ya ne' cuinta cha' re.

12 Nu cua ntsu'hui cha' 'in Ndiose ni' carsya 'in, nde taa la ni cha' tiaa 'in can', lo ni a cuilyiji na 'in, una tsalca nu a ntsu'hui cha' re ni' carsya 'in, nde caja nu lyoo chin' cha' nu cua ngune 'in.

13 Can' cha' nxytan scaxca cha' lo'o ne', siyana nisiya lyee la ña'an ne' lo a ca tycan' 'in ne', nisiya lyee la quine 'in ne' lo a qui'ya ne' cuinta.

14 Tsato'o 'in ne' ña'an mxiyucui' Ndiose 'in Isaía bra nu juin: —Ni si lyee la quine 'huan, lo a qui'yan huan cuinta, nisiya lyee la ña'an huan, lo a ca tycan' 'huan.

15 Siyana nten re ncuca tla carsya 'in ne', mducun ne' quiloo ne', siyana a ca tycan' 'in ne', ni a quine 'in ne', ni a qui'ya ne' cuinta, ni a quinan ne' 'yan siyana nu cu'nin tycan' 'in ne'—.

16 Una tsu'hue ca xu'huen huan siyana tsu'hue xaa quiloon huan, lo nee 'huan.

17 Tyucuin' sca cha' nu lñi lo'on huan: Quina'an nu mxiyucui' Ndiose 'in ti s'ni, lo'o nu nga'ni tñan tsu'hue, ncuca ri' ña'an cha' nu na'an huan ri nii, una a na'an 'in na, ni a ngune 'in cha' nu ne 'huan ri nii.

Jesús ngüilyo scua yla ni cha' 'in trigo

18 Qui'yan huan cuinta ña'an ndyca ri' 'in ne' nu ndya si'yu trigo:

19 Sca nten nu ne 'in cha' tsu'hue 'in Ndiose, lo a ndi'ya ne' cuinta cha' can', cui' bra ndya'an ne' xña'an lo ndlyoo cha' tsu'hue nu cua

nguita ni' carsya 'in ne'. Can' nu ndyca ri' tsaña'an ndyca ri' si'yu nu nguilu tu'hua tucuiin can'.

20 Si'yu nu nguilu se'en chin' ti yuu nducua loo quee can', ndyca ri' na tsaña'an ndyca ri' nten nu ne 'in cha' tsu'hue 'in Ndiose, lo ticui' braa ndyucuan xu'hue ne' cha' can', tsu'hue ntsu'hui tiee ne'.

21 Lo siyana a ndi'ya suun tsu'hue na ni' carsya 'in ne', chin' ti braa nda lo'o ne' lo'o cha' can', lo'o scaxca cha' nu ndijyin ne' squi'ya cha' tsu'hue 'in Ndiose, cui' bra ndyo'o tsu' ne'.

22 Si'yu nu nguilu se'en nducua yca quiche' can', ndyca ri' 'na tsaña'an ndyca ri' nten nu ne 'in cha' tsu'hue 'in Ndiose, una lo'o scaxca cha' nu ndyca loo chelyuu re, ta lo'o cha' cuilyiya' nu nilyo'o 'in ne', can' nu ndujui su'hua cha' tsu'hue nu cua nguita ni' carsya 'in ne', lo a ndijyi ña'an qui'ni na.

23 Una si'yu nu nguilu loo yuu nu tsu'hue can', ndyca ri' na tsaña'an ndyca ri' nten nu ne 'in cha' tsu'hue 'in Ndiose, tsu'hue ndi'ya ne' cuinta cha' can', ndyca tycan' loo chelyuu 'in ne' tsaña'an ndyca ri' trigo nu ndaa sca cientu si'yu loo, ta sna yla na, ta cla tyii na scaa loo na.

Xca loo quixin' nu nducua lja trigo

24 Yucui' ni xca cha' lo nu juin ni: Tsaña'an ndlo Ndiose tñan 'in nten, ndyca ri' na tsaña'an ndyca ri' 'in sca nten nu msne si'yu trigo nu tsu'hue lati loo jyaan 'in,

25 una tla bra lja' ne' yaa ta'a cusuun ne', msne si'yu nu a tsu'hue lja trigo can', rcan' mdo'o nguiaa.

26 Tsatlyu mdo'o tucua na, una bra mdisnan mducua na, la rcan' ncuca tycan' ña'an na siyana tsi'i xcui' trigo nducua can'.

27 Tucua sna msu ya yitsa' 'in x'na tñan can', lo nu juin: Nu'huin nu lca x'na hua, ¿ta tsi'i si'yu nu cua mdo'o hui yta loo x'ñan? Lo xca loo si'yu can', ¿la mdo'o na rcan'?

28 Rcan' mxcuen x'na tñan can' 'in ne': Nde'en la ta'a cusuun na ya yi'ni tñan cua. Lo nu juin msu can': ¿Ta ndyca ri' xtun hua 'in na?

29 Mxcuen x'na 'in: A quitun na, chen cha' lo'o trigo cua xtun huan.

30 Tyaan huan calu na stu'hua lo cala tucua na, lo bra quio' na tyucuin' lo'o msu can': Xon' huan la nducua la quixin' nu a tsu'hue can', scan' huan 'in na lo squin na, rcan' xon' huan si'yu trigo can' lo tyi'in se'en na.

Cha' 'in si'yu mostaza

31 Nde xca cha' nu yucui' Jesús: Tsaña'an nu ndlo Ndiose tñan 'in nten, ndyca ri' na tsaña'an ndyca ri' si'yu mostaza nu yta sca ne' qui'yu loo xñan.

32 Ni siya lca na sca si'yu nu suhue lati que 'in lyigaa loo si'yu, una tnu la ndlyu na que 'in lyigaa loo quixin', ndlyu na tsaña'an ndyca ri' sca yca, lo hasta quiñi nsu'hua snin' 'in lja stan' na.

Cha' 'in na nu ndyu'hui loo quijaxtlya

33 Nde xca cha' nu yucui' ni: Tsaña'an nu ndlo Ndiose tñan 'in nten, ndyca ri' na tsaña'an ndyca ri' na nu ndyu'hui loo quijaxtlya nu mxtyia' ne' lo'o sna cuiya' quita, lo tsatlyu ndyucuen na rcan'.

Nde cha' yucui' ndyucun Jesús

34 Lyigaa cha' re yucui' ndyucun Jesús lo'o nten, lo a ncuca a cha' a tyucui' ndyucun ni lo'o ne',

35 cui' siyana ca cha' nu mxiyucui' Ndiose 'in msu 'in ni bra nu juin: —Xcui' cha' nu ntsu'hui ndyucun tyucuin' lo'o nten, quilyo scua ylan cha' nu ntsu'hui catsi' 'in Ndiose ti' bra ngañan ni chelyuu—.

Cha' 'in quixin' nu mducua lja trigo

36 Bra msla' ta'a Jesús lo'o nten can' nguiten ni ña'an can', lo ta'a nda'an ni yaa cui' la se'en ndun ni, lo nu juin 'in ni: Cu'ni cha' tsu'hue quitsa' yla 'hua ni cha' ndyca ri' tyucui' cha' 'in quixin' nu mducua lja trigo can'.

37 Mxcuen ni 'in ne': nu ndya si'yu nu tsu'hue can' lca Me' Qui'yu nu Mdo'o la ni' Cuaan.

38 Yuu se'en nguita na lca na chelyuu re, lo lyigaa nu lca sñe' Ndiose lca si'yu nu tsu'hue can', lo si'yu nu a tsu'hue can' lca sñe' ne' xña'an.

39 Ne' xña'an can' lca ta'a cusuun x'na tñan can', cui' nu ya sne si'yu can', lo bra quio' na ndyca ri' tyucui' bra tsatii cha' nu ndyca loo chelyuu re, lo nu ntsu'hui cha' xo' 'in na lca angajle.

40 Cui' ña'an quitun quixin' nu nducua lja trigo can' lo squin na, ncuaña'an tsato'o tiaa braa bra tsatii cha' nu ndyca loo chelyuu re.

41 Ne' Qui'yu nu Mdo'o la ni' Cuaan ca'an tñan angajle 'in se'en ndlo tñan, xo' ti'in can' 'in lyigaa nu ndyucui' ndijin lo'o lyigaa nu ngui'ni qui'ya,

42 lo su'hua 'in can' loo quii' tnu, can' xi'ya yja cueen loo lyee tyijyin ndi'i.

43 Rcan' tsaña'an luhui xaa 'in titsan, ncuaña'an tyo'o scua yla cha' 'in lyigaa nu lñi ndi'in cha' 'in se'en ndlo Ndiose tñan. Lyigaa nu nee 'in cha' nu yucuin' re, cu'ni cuinta 'in na.

Cha' 'in tñi nu ntsu'hui catsi'

44 Ti' nu juin la ni: Tsaña'an nu ndlo Ndiose tñan 'in nten, ndyca ri' na ña'an ndyca ri' tñi nu ntsu'hui catsi' ni' tiuu, lo nguija lyoo na 'in sca nten, una msu'hua catsi' ne' 'in na xiya'. lo tsu'hue ntsu'hui tiee ne' yujui' ne' lyigaa na nu ndi'in 'in ne' lo msi'i ne' yuu can'.

Cha' 'in perla nu ntsu'hui lyoo

45 A cuinta nde xca cha' nu ca qui'ya huan cuinta tsaña'an nu ndlo Ndiose tñan 'in nten, ndyca ri' na tsaña'an ndi'in cha' 'in sca nu ndujui' na, lo nan xcui' perla nu tsu'hue la,

46 lo bra nguija lyoo sca perla nu ndi'ya la can', rcan' yujui' lyigaa na nu ndi'in 'in lo msi'i 'in na.

Cha' 'in quitan nguinu cuila

47 Ti' nu juin la ni: Tsaña'an nu ndlo Ndiose tñan 'in nten, ndyca ri' can' tsaña'an ndyca ri' 'in quitan nu nduguun ne' loo tyi'a, lo nguinu lucuati loo cuila,

48 lo bra cua nguinu 'in, ndlyoo ne' 'in na nde tu'hua tyi'a, rcan' ndyucua ndlo suhui ne' cuila can', nu tsu'hue can' nsu'hua se'en ne', lo nxcuan ne' nu a tsu'hue can'.

49 Ncuaña'an tsato'o bra tsatii cha' nu ndyca loo chelyuu re, caan angajle lo culo tsu' 'in nten nu nducun' lja nten nu lñi ndi'in cha' 'in, 50 lo su'hua 'in can' loo quii' tnu, can' xi'ya yja cueen loo lyee tyijyin ndi'i.

Na nu cui ti lo'o na nu cula

51 Lo nu juin Jesús 'in ta'a nda'an ni: ¿Ta ngüi'yan huan cuinta cha' re? Mxcuen 'in ni: Ngüiya hua cuinta Ni X'na hua.

52 Rcan' nu juin ni 'in ne': Sca nu tsu'hue ndi'ya cuinta ña'an ndi'in cha' 'in Ndiose, ndyca ri' ne' tsaña'an ndyca ri' sca nten nu ntsu'hui cuinta sca na'an, siyana loo na nu ntsu'hui se'en can' 'in, ndi'in na nu cui ti lo'o na nu cuila.

Jesús nguila ni quichen Nazaret

53 Bra mdyi yucui' Jesús scaxca cha' can', mdo'o ni nguiaa ni,
54 nguila ni quichen se'en mdi'in ni, lo mdisnan ngulu'u ni 'in nten
se'en 'ni tnu ne' 'in Ndiose, lo nten can' lyee 'a yuhue ri' ne' 'in ni lo
ndyucui' ne': ¿La ngulo re cha' tiaa tsaña'an nu ndyucui' lo 'ni cha'
nu tnu?

55 ¿Ta tsi'i sñe' cuityi ca' lca re? ¿Ta tsi'i jyi'an lca María, lo ta'a
ngula lca Jacobo, lo'o See, Simun lo'o Juda?

56 ¿Ta tsi'i lyigaa nu cuna'an ta'a ngula ndi'in lo'on na quichen re?
¿La ngulo lyigaa cha' re?

57 Squi'ya cha' can' nguiten cha' tucua ri' ni' carsya 'in ne' lo'o ni.
Una nu juin Jesús 'in ne': Sca nu nxiyucui' Ndiose 'in ndijyi nu
tyucuan xu'hue 'in ne' xca se'en, una quichen tyi ta lja nten cuityi
'in.

58 A nga'ni ni quina'an la cha' nu tnu quichen tyi ni, siyana na a
yaña'an ri' ne' 'in ni.

MATEO 14

Bra ngujui Xuhua nu mducua tya 'in nten

1 Herode Antipas nu ndlo tñan can', yna lyigaa cha' nu nga'ni Jesús,
2 lo nu juin 'in msu 'in: Cui' Xuhua nu mducua tya 'in nten lca cua,
lo ri nii mdyo'o qui'u, can' cha' ndyca 'ni scaxca cha' nu tnu.

3 Nu juin Herode ncuaña'an siyana cui' nga'ni cha' nguinu Xuhua
can', lo mscan' 'in lo'o cadena, lo msu'hua 'in na'an tyucuan, squi'ya
Herodía, ne' cuna'an 'in Lpe ta'a ngula.

4 Siyana Xuhua ndyucui' lo'o Herode: A tsu'hue tyi'in lo'o ne'
cuna'an 'in ta'a ngula.

5 Can' cha' ncua ri' Herode cujui 'in Xuhua, una ntsen tloo nten
quichen siyana 'ni quinta ne' 'in lca sca nu nxiyucui' Ndiose 'in.

6 Una bra ngüi'ya ta nii Herode, lja rcan' sca nu cuna'an sñe'
Herodía yla quiya' jlu'hue la se'en nducua, lo mdiyaa 'a ri' ña'an yla
quiya',

7 lo squi'ya cha' can', mxtya sca cha' nu chin ñi ca lo'o nu cuna'an
can', siyana taa ña'an na ti nu jñan ne' 'in.

8 Lo jyi'an nu cuna'an can' msu'hua cha' tiee siyana tyucui': Ri nii
ndyca ran' sca qui'nan se'en ndi'in que Xuhua nducua tya 'in nten.

9 Ree can' cui' bra ngunu'un ri'. Lo squi'ya sca cha' nu cua mxtya
tloo lyigaa ta'a nducua, mxcuen cha' nu ncua ri' ne',
10 ngulo tñan siyana xi'yu yni Xuhua se'en ntsu'hui na'an tyucuan.
11 Ni' sca qui'nan mdi'in que can' llya'an lo'o 'in na, lo mdyaa 'in na
'in ne' cuna'an can', cui' bra mdyaa ne' 'in na 'in jyi'an ne'.
12 Rcan' ta'a mda'an Xuhua can' ngui'ya 'in se'en su, lo ya ngatsi' 'in.
Chun' nde'en can' ya yitsa' 'in Jesús cha' nu yato'o.

Mxcu Jesús ca'yu mii ne' qui'yu

13 Bra ncua jlyo ri' Jesús cha' can', cui' bra mdo'o ni nguiaa ni lo
nguiten ni ni' sca yca na'an, mdiyaa ni sca se'en scati ni se'en nu a
ntsu'hui nten. Bra ncua jlyo ri' nten la nde nguiaa ni, cui' bra mdo'o
ne' scaxca quichen mda'an quiya' ti ne' ya ndyca'an ne' 'in ni.

14 Bra mdyo'o ni ni' yca na'an can', na'an ni siyana quina'an 'a nten
cua ndi'in can', ndyca 'tna ri' ni 'in ne' lo nga'ni tyca ni 'in nu ti'i.

15 Bra cua ngusiin tsan can' mdiya yucui' ta'a nda'an ni lo'o ni, lo
nu juin: cua ngusiin 'a lo tijyu' a nguinu se'en re, tsu'hue lati sla' 'in
nten re, lo tsa si'i ne' na nu cu ne' scaxca quichen suhue ti.

16 Lo nu juin Jesús 'in ne': A najo'o quiaa ne', 'huan xcun huan 'in
ne'.

17 Mxcuen 'in ni: Una a nda'an lo'o hua na quina'an la, tiseen ca'yu
quijaxtlya lo'o tyucua ti cuila nda'an lo'o hua.

18 Lo nu juin ni 'in ne' rcan': Tyaa huan na 'yan.

19 Rcan' ngulo ni tñan siyana ti tucua nten can' loo quixin' suhue ti
can'. Msñi ni ca'yu quijaxtlya lo'o tyucua cuila can', mscuen ni tloo
ni lo mdyaa ni xu'hue 'in Ndiose, msu'hue ni 'in na lo mdaa ni 'in na
'in ta'a nda'an ni, can' cua nditsa' 'in na 'in nten can'.

20 Lyigaa ne' yucu ne' hasta ngula' ri' ne', lo cha tityucua xcuhui ti'
nga'ni cha'an lo'o yu'hue quijaxtlya nu nguinu can'.

21 Nten nu yucu can' mdiyaa ne' sa ca'yu mii ne' tsalca ne' qui'yu ti,
lo ni a ngulucua 'in ne' cuna'an lo'o nu suhue ti.

Bra mda'an Jesús loo tyi'a

22 Rcan' msu'hua Jesús 'in ta'a nda'an ni, siyana tyucua loo tsaa ni'
yca na'an, lo tyo'o ca'an xca tsu' tiyu' can', lja nu ti' nsla' ni 'in nten
can'.

23 Bra cua msla' ta'a ni lo'o nten can', ndyucuen ni sca loo qui'ya lyu' ti, can' xtucui ni scati ni bra ngüi'ya tla.

24 Yca na'an can' cua nguiaa na jlu'hue tiyu' can', lyee ngui'ni scua na loo tyi'a squi'ya cui'in nu lryan loo na.

25 Tla nde cua lryan xaa, mdo'o Jesús nguia te'en ni 'in ne' loo tyi'a can', lo nda'an quiya' ti ni.

26 Ta'a nda'an ni na'an lryan sca nu nda'an quiya' ti loo tyi'a can', lyee ytsen lo msi'ya yja cueen, lo ndyucui': ¡Sca cuixee lca cua!

27 Una cui' bra yucui' Jesús lo'o: ¡Cu'ni tnu tieen huan siyana na' lcan, a cutsen huan!

28 Rcan' mxcuen Tyu 'in ni: Ni X'na hua, si nu'huin lca, cu'ni cha' tsa'an loo tyi'a re.

29 Lo nu juin ni 'in: Cuan lya. Tyu can' cui' bra ngüi'ya tun loo tyi'a can', lo mdisanan mda'an ya te'en 'in ni.

30 Una bra na'an siyana lyee ndyca cui'in cui' bra ytsen, cui' ña'an braa nguityi' yu'hui, lo yucui' cueen: ¡Ni X'na hua, culo laa 'yan!

31 Lo Jesús cui' bra mxñii ni yaa', ngüilyoo ni 'in, lo nu juin ni: ¿Ta cunu 'a nguiaña'an ri', ni cha' nga'ni tucua ri'?

32 Bra cua ndyucuen ni lo'o ni' yca na'an can', cui' ña'an cua lo'o cui'in can' ngüilyiyi na.

33 Rcan' lyigaa nu ntsu'hui ni' yca na'an can', cui' bra mdi'ya xtyin' tloo ni lo nga'ni tnu 'in ni, lo ndyucui': Nu chin ñi ca siyana Sñe' Ndiöse lca.

Nga'ni tyca Jesús 'in ne' Genesaret

34 Rcan' mdo'o ca'an ne' tu'hua tiyu' loo yuu 'in ne' Genesaret.

35 Bra yu'hui lyoo nten can' 'in ni, cui' ña'an braa mxcune ne' cha' sa tyucui se'en can', lo cui' bra ya lo'o ne' 'in lyigaa nu ti'i se'en ndun ni.

36 Mjñan ne' cha' tsu'hue 'in ni siyana ca cala' ne' nisiya loo ste' ti ni, lo lyigaa nu yla' ste' ni ndyca.

MATEO 15

Cha' nu cuu' ntsu'hui ni' carsya 'in nten

1 Rcan' mdiya ti'in tucua sna ne' escriba, lo'o ne' fariseo nu mdo'o quichen Jerusalén, lo ndyucui' ne':

2 ¿Ni cha' ta'a nda'an ncha ti'in cha' nu mxnu scua nten cula 'na?
¿Ni cha' a ñaan' bra ndyucu?

3 Mxcuen ni 'in ne': Ticui' ncuañan 'huan, ¿ni cha' ncha ti'in huan
cha' nu ndlo Ndiose tñan, lo'o ña'an cha' nu cua ntsu'hui 'huan?

4 Nde cha' nu ndyucui' Ndiose: —Cu'ni rsuun huan 'huan tloo sti
huan lo'o jyi'an huan—, lo nde xca cha': —Nu nducua yuhue' 'in sti
lo'o jyi'an tyo'o tñan caja can'—.

5 Una 'huan ndeñan'nda huan cueen 'in nten: ca tyucuin' huan lo'o
nten cula 'huan, siyana lyigaa cha' tsu'hue nu ndi'in 'huan cua lca na
loo mstan 'in Ndiose,

6 can' cha' a 'ni a cha' ti ta yaan' huan 'in nten cula 'huan. Cuañan
nguia ncha ti'in huan cha' nu ndlo Ndiose tñan lo'o cha' nu cua
ntsu'hui 'huan.

7 'Huan ne' nu a lñi ndi'in cha' 'in, chin ñi 'a ña'an mxiyucui' Ndiose
'in Isaia bra nu juin:

8 —Nten re lo'o tu'hua ti ne' 'ni tnu ne' 'yan, una carsya 'in ne' tijyu'
ndyca na siin'.

9 Tyucua cha' ti ngui'ni tnu ne' 'yan, siyana cha' nu ndlo ri que ne'
ndijin ne' cuinta 'in na lca na cha' nu 'in Ndiose—.

10 Tsatlyu msi'ya ni 'in nten lo nu juin ni: quine 'huan lo qui'yan
huan cuinta cha' re.

11 Tsi'i na nu ndyucu nten, 'ni cha' ndyca cuu' carsya 'in ne' tloo
Ndiose, cha' nu ndyo'o tu'hua ne', can' nu 'ni cha' ndyca cuu' carsya
'in ne'.

12 Rcan' mdiya ti'in ta'a nda'an ni tloo ni, lo nu juin: ¿Ta ngüi'ya
cuinta siyana ne' fariseo a mdiyaa ri' ne' cha' nu yucui'?

13 Mxcuen ni 'in ne': Lyigaa yca nu a yta Stin, ni nu nducua ni'
cuaan, ntsu'hui cha' quitun na ña'an lo'o suun na.

14 A ta quiyan' huan 'in ne', siyana cuityin' ne' lo ti' ndyca ri' ne' xñi
ne' yaa' ta'a cuityin' ne', una tsato'o tyucuaa can' tiu sca tiuu.

15 Rcan' mdo'o yucui' Tyu lo nu juin 'in ni: Cu'ni cha' tsu'hue quitsa'
'hua ña'an ndyca ri' cha' nu yucui' ndyucun re.

16 Nu juin Jesús 'in ne': ¿Ta na lo'on huan ndyucun cha' tiaa 'huan?

17 ¿Ta na a ndi'yan huan cuinta siyana lyigaa na nu ndyucu ne'
ndyijyin ti na ni' ne'?

18 Una cha' nu ndyo'o tu'hua ne', la ni' carsya 'in ne' ndyo'o na, can' nu 'ni cha' ndyca cuu' carsya 'in ne'.

19 Siyana la ni' carsya 'in ne' ndyo'o cha' tiaa a tsu'hue, cha' nu ndujui ne' nten, nguiten yu'hui ne' lo'o cuilyo'o nten ta lo'o ña'an nu ti, cha' cuna, cha' cuiñi, cha' nu nducua yuhue' ta'a ne'.

20 Nde cha' nu 'ni cha' ndyca cuu' carsya 'in ne', una nu cu ne' lo a ñaan' ne', a cu'ni cuu' cha' can' 'in ne'.

Cha' 'in sca ne' cuna'an Canaán

21 Rcan' mdo'o Jesús nguiaa ni, lo mdiyaa ni loo yuu se'en lyi'ya loo quichen Tiro lo'o Sidón.

22 Yato'o sca ne' cuna'an nu mdo'o se'en lyi'ya loo quichen Canaán yucui' cuenen ne' lo'o ni, lo ndyucui' ne': ¡Ni X'na hua, nu'huin ni nu lca Sñe' nten cuityi 'in David, tyca 'tna ri' 'hua! Siyana sca ne' cuna'an sñen' lyee 'a ti'i ndijin lo'o cui'in xña'an nu ntsu'hui 'in.

23 Una Jesús a mxcuen ni 'in ne'. ta'a nda'an ni mdiyaa lucui' la se'en nguiaa ni, lo nu juin 'in ni: Tyucui' lo'o ne' siyana quiaa ne', lo a can si'ya 'a ne' nde chun' na.

24 Lo nu juin ni rcan': Ndiose nga'an tñan 'yan squi'ya sly'a nu nda'an nguna' yu'hui se'en lca Israel.

25 Cui' ña'an braa mdiyaa ne' tloo ni, mdi'ya xtyin' ne', lo mjñan ne' cha' tsu'hue 'in ni: ¡Ni X'na hua, ta yaa' 'hua!

26 Mxcuen ni 'in ne': A ndia cha' caja nu lyoo quijaxtly'a nu ntsu'hui yaa' sñe', lo taa 'in na cu xñi'.

27 Nu juin ne' rcan': chi ñi 'in, Ni X'na hua, una hasta lo'o xñi', lo nxo' yucu 'in quita nu nguilu la ni' misa 'in x'na 'in.

28 Mxcuen Jesús 'in ne': chi ñi siyana lyee nguiaña'an ri', cui' ña'an cha' nu ntsu'hui tiee ncuaña'an ca. Ticui' braa can' ndyca sñe' ne' cuna'an can'.

Nga'ni tyca Jesús 'in quina'an nu ti'i

29 Jesús mdo'o ni se'en can' lo mxtucui ni nde tu'hua tiyu' Galilea, ndyucuen ni sca loo qui'ya lyu' ti, can' ndi tucua ni.

30 Quina'an 'a nten nguio' ti'in can', mdiya lo'o ne' 'in nu a ndyca tya'an, nu cuityin', nu a ndyca tyucui', a cuinta lo'o nu cuixi yaa', ncuaña'an quina'an nu ti'i lo'o lucuati loo quicha, mdiya lo'o ne' 'in tloo Jesús, lo nga'ni tyca ni 'in.

31 Nten quina'an can' lye'e 'a yuhue ri' ne' bra na'an ne' siyana nu cu'un can' ncu'a yucui', lyigaa nu cuixi yaa' nguinu tsu'hue na 'in, nu a ndyca ndya'an lo mdisnan mda'an, a cuinta nguila xaa quiloo nu cuityin', lo tsatlyu nga'ni tnu ne' 'in Ndiose 'in ne' Israel.

Mxcu Jesús jacua mii ne' qui'yu

32 Rcan' msi'ya Jesús 'in ta'a nda'an ni, lo nu juin ni: 'Tnan 'a ran' 'in nten re siyana cua ndyca sna tsan ndi'in ne' lo'on, lo a lo'o 'a na nu cu ne', a ndyca ran' ti xu'huan 'in ne' si a lyiji cu ne', chen nducui tyucuna'an ri' ne' tucuiin quiaa ne'.

33 Mxcuen ta'a nda'an ni: ¿La caja quijaxtlya xcun na 'in nten quina'an re, lo ni' quixin' lca na re?

34 Lo nu juin Jesús 'in ne': ¿Ni snu quijaxtlya ti' nda'an lo'on huan? Mxcuen 'in ni: Cha tycati ti na lo'o tyucua xnan cuila suhue ti.

35 Rcan' ngulo ni tñan 'in nten can' siyana ti tucua ne' lyuu.

36 Msñi ni quita'a cati quijaxtlya lo'o cuila can', lo mdyaa ni xu'hue 'in Ndiose, rcan' msu'hue ni 'in na lo mdaa ni 'in na 'in ta'a nda'an ni, can' nu cua nditsa' 'in na 'in nten can'.

37 Lyigaa ne' yucu ne' hasta ngula' ri' ne', lo ti' mxo' cha tycati xcuhui lo'o yu'hue quijaxtlya nu nguinu can'.

38 Nten nu yucu can' mdiyaa ne' jacua mii ne' tsalca nu qui'yu ti, lo ni a ngulucua 'in nu cuna'an lo'o nu suhue ti.

39 Bra cua msla' ta'a ni lo'o nten can', nguiten ni ni' yca na'an, lo mdo'o ca'an ni xca tsu' tiyu' se'en lyi'ya loo quichen Magdala.

MATEO 16

Cha' 'in nten nu njñan cha' nu tnu

1 Ne' fariseo lo'o ne' saduceo mdiyaan ne' lo'o cha' mañan 'in ne', mjñan ne' 'in Jesús siyana cu'ni ni cha' nu tnu nu tyo'o la ni' cuaan.

2 Mxcuen ni 'in ne': Bra nxin tsan ndeña'an ndyucuin' huan: Tsu'hue 'a luhui xaa siyana nga'á ni' cuaan.

3 Lo bra tlya ndyucuin' huan: Ri nii qui'ya quioo siyana nga'á coo nducui ni' cuaan. 'Huan ne' nu a lñi ndi'in cha' 'in, ndi'yan huan cuinta cha' nu ndyca ni' cuaan, ¿lo' ni cha' a ndi'yan huan cuinta cha' nu ndyca tloo huan ri nii?

4 Nten nducun' nu a lñi ndi'in cha' 'in, can' nu ndyca ri' ña'an cha' nu tnu, una a ntsu'hui cha' ña'an ne' cha' can', cui' lya lo'o cha' nu yato'o 'in Jonás. Rcan' ngula' tun ni 'in ne', mdo'o ni nguiaa ni.

Cha' mañan 'in ne' fariseo

5 Bra mdiyaa ta'a nda'an ni xca tsu' tiyu' can', mxu'hua ri' siyana a lo'o quijaxtlya li'ya.

6 Lo nu juin Jesús 'in ne': Ña'an, xñi huan cuinta 'huan lo'o na nu ndyu'hui loo quijaxtlya 'in ne' fariseo lo'o ne' saduceo.

7 Ndeña'an ngulucua ri': Ndyucui' ni cha' re siyana a li'yan na quijaxtlya.

8 Ngüi'ya ni cuinta cha' can' lo nu juin ni: ¿Ta ncuaña'an cha' nda'an tiee huan siyana a li'yan huan quijaxtlya, 'huan nu cunu ti nguiaña'an ri'?

9 ¿Ta na a lyiji qui'yan huan cuinta, lo a nxu'hua rin' huan cha' 'in ca'yu quijaxtlya nu yucu ca'yu mii ne' qui'yu, lo ni xnu xcuhui na ti' mxon' huan?

10 A cuinta lo'o cati quijaxtlya nu yucu jacua mii nten, ¿lo' ni xnu xcuhui na ti' mxo' huan?

11 ¿Ta a ndi'ya huan cuinta? Tsi'i cha' 'in quijaxtlya ndyucuin' cha' re. Xñi huan cuinta 'huan lo'o na nu ndyu'hui loo quijaxtlya 'in ne' fariseo lo'o ne' saduceo.

12 La rcan' ngüi'ya cuinta siyana tsi'i cha' 'in na nu ndyu'hui loo quijaxtlya ndyucui' ni, siyana lo'o ña'an ndlu'u ne' fariseo lo'o ne' saduceo.

Yucui' yla Tyu siyana Jesús lca ni Crixtu

13 Mdiyaa Jesús se'en lyi'ya loo quichen Cesarea de Filipo, lo nganicha' ni 'in ta'a nda'an ni: Tsaña'an nu ndyucui' nten, ¿ti ca lca Ne' Qui'yu nu Mdo'o la ni' Cuaan?

14 Mxcuen 'in ni: Ntsu'hui nu ndyucui' siyana lca Xuhua nu mducua tya 'in nten, xca nu ndyucui' siyana lca Elía, lo ntsu'hui nu ndyucui' siyana Jeremía lca, ta scaxca nu mxiyucui' Ndiose 'in ti s'ni.

15 Lo nu juin ni 'in ne': Lo 'huan, ¿ti lcan na' ndlucua rin' huan?

16 Rcan' mxcuen Tyu: Nu'huin lca yucui' ca Crixtu, Sñe' Ndiose, ni nu lu'u ca.

17 Rcan' mxcuen Jesús 'in: Tsu'hue ca xu'hue, Simun sñe' Jonás, siyana tsi'i nten chelyuu nguilyo scua yla cha' re 'in, siyana Stin, ni nu nducua ni' cuaan.

18 Na' tyucuin' lo'o: Nu'huin lca Tyu, lo chun' quee re cu'nin cha' tsa quiñan lyigaa nu tsaña'an ri' 'yan, lo ni cha' ndija lo a ca cu'ni ti'i lo'o can'.

19 'In nu'huin taan cha' cuiya' tyucui' lo'o nten tsaña'an ntsu'hui cha' culo Ndiose tñan 'in ne', lyigaa cha' nu scan' loo chelyuu re, cua ndycan' na la ni' cuaan, lo lyigaa cha' nu xti' loo chelyuu re, cua nguiti' na la ni' cuaan.

20 Rcan' ngulo ni tñan 'in ta'a nda'an ni, siyana a tyucui' lo'o ni sca tucui siyana lca ni Jesús, ni nu lca Crixtu.

Jesús ngüitsa' ni siyana ntsu'hui cha' caja ni

21 Ti' rcan' Jesús mdisanan nguilyo scua yla ni cha' lo'o ta'a nda'an ni, siyana 'ni cha' tsa ni quichen Jerusalén, lo can' tyijyin ni ndi'i yaa' qui'yu cula, lo'o nu ndlo ca tñan ni' lyaa, lo'o ne' escriba, nu hasta kujui ne' 'in ni, una nu cua ca sna tsan tyo'o qui'u ni.

22 Tyu can' ngulo tsu' 'in ni sca se'en, lo ngusun lo'o 'in ni: Ni X'na hua, a cula ya' Ndiose ca ncuaña'an.

23 Cui' braa mxton ni lo nu juin ni 'in Tyu can': Ne' xña'an, tyo'o tsu' siin' lo a cu'ni tucui 'yan, siyana cha' tiaa 'in, a ndyucua ta'an na lo'o cha' tiaa 'in Ndiose, siyana nda'an lo'o cha' tiaa 'in nten chelyuu.

24 Rcan' nu juin Jesús lo'o ta'a nda'an ni: Si nde'en nu ndyca ri' tyucui ndyca'an 'yan, 'ni cha' jlya ri' can' 'in, lo cu'ni tnu tiee caja squi'yan, lo tsa quiñan tyucui ndyca'an 'yan.

25 Lo lyigaa nu ngulucua ri' culo laa 'in ticuii', tsato'o tyucuna' can' tiyaa braa, una lyigaa nu tyaa 'in siya cha' 'yan, can' nu tyo'o laa.

26 Siyana, ¿Ni cana chu'hui 'in ne' cu'ni ne' cana ña'aan chelyuu, lo si tyucuna' carsya 'in ne'? ¿Ni ña'an ti cu'ni ne' tyucuan ne' carsya 'in ne' xiya'?

27 Ne' Qui'yu nu Mdo'o la ni' Cuaan ntsu'hui cha' quiaan ni loo xaa 'in Sti ni lo'o angajle 'in ni, rcan' xu'hua lyiya' ni 'in quinta scaa nten cua ña'aan tñan nga'ni ne'.

28 Chi ñi tyucuin' lo'on huan, ntsu'hui nu ndun re a caja, si tsi'i la nducua la ña'an 'in Ne' Qui'yu nu Mdo'o la ni' Cuaan bra tisna culo ni tñan.

MATEO 17

Bra ncha'an ña'an Jesús

1 Bra cua mdijin scua tsan, mdo'o lo'o Jesús 'in Tyu, Jacobo, lo'o Xuhua ta'a ngula, nguiaa sca loo qui'ya cuaan.

2 Tloo na'an ncha'an ña'an ni, xaa tloo ni tsaña'an ndyca ri' cuicha, lo ste' ni nguinu ngaten na tsaña'an ndyca ri' sca xaa.

3 Lja rcan' na'an mdo'o tun Moisé lo'o Elía nu ndyucui' lo'o ni.

4 Rcan' nu juin Tyu 'in Jesús: Ni X'na hua, tsu'hue 'a siyana lo'o hua ndi'in hua re. Si ndyca ri' lo tñan hua sna yisin, sca na 'y, xca na 'in Moisé, lo xca na 'in Elía.

5 Lja nu ti' ndyucui' cha' can', ngo'o ti'in sca coo tsu'hue ña'an xaa 'in ne', cui' bra ngune yucui' sca nu yucui' ni' coo can': Nde nu lea Sñen' na' nu tca'a lati 'yan, quine 'huan cha' nu tyucui' re.

6 Bra ngune 'in ta'a nda'an ni cha' can', cui' bra mdi'ya xtyin ne' la lyuu lo lyee ytsen.

7 Yaan Jesús lo yla' ni 'in ne', lo nu juin ni: Titun huan lo a cutsen huan.

8 Bra mscuen tloo, a tucui 'a na'an, siyana xca ti Jesús ndun ni.

9 Bra mdo'o loo qui'ya can', ngulo Jesús tñan 'in ne': A tyucuin' huan lo'o ni sca tucui cha' nu na'an huan, si tsi'i la bra cua mdyo'o qui'u Ne' Qui'yu nu Mdo'o la ni' Cuaan.

10 Rcan' nganicha' ta'a nda'an ni 'in ni: ¿Ni cha' ndyucui' ne' escriba siyana Elía caan la nducua la?

11 Mxcuen Jesús 'in ne': Ni siyana Elía caan la nducua la, lo cu'ni chu'hue lyigaa lo'o cha'.

12 Una tyucuin' lo'on huan siyana cua yaan Elía, lo a yu'hui lyoo ne' 'in, siyana nga'ni lyo'o ne' 'in ña'an nu ncuca ri' ne', cui' ncuaña'an taa ne' ndi'i 'in Ne' Qui'yu nu Mdo'o la ni' Cuaan.

13 Rcan' ta'a nda'an ni ngüi'ya quinta siyana ndyucui' ni cha' 'in Xuhua nu nducua tya 'in nten.

Ndyca sca nu ti cuine' ti

14 Bra nguila ne' se'en ndi'in nten quina'an can', mdiyaan sca nu qui'yu lo mdi'ya xtyin' tloo ni, lo ndyucui':

15 Ni X'na hua, tyca 'tna ri' 'in sñen' na', siyana nxñi cui'in 'in lo ti'i 'a ndijin, cua tyun ya' nxtlyu su'hua na 'in loo quii' ta loo tyi'a.

16 cua yan lo'on 'in tloo ta'a nda'an, una a ncuca 'in ne' cu'ni tyca ne' 'in.

17 Mxcuen Jesús: ¿'Huan lcan huan nten nu a nguiaña'an ri' lo lcan huan nten nducun'! ¿Ta lyigaa braa 'yan nducua tloon huan, lo snu braa ti' ta loon 'huan? Quian lo'o 'in sñe'.

18 Ngusun lo'o Jesús 'in cui'in xña'an can', rcan' ngula' tun na 'in ne', ticui' braa ndyca.

19 Ta'a nda'an Jesús nganicha' 'in ni: ¿Ni cha' huare', a ncuca 'hua culo hua cui'in xña'an cua?

20 Nu juin Jesús 'in ne': Cui' siyana cunu ti nguiaña'an rin' huan. Nu chin ñi tyucuin' lo'on huan, si'yu mostaza suhue ti na, nisiya tsacua ti ña'an tsaña'an rin' huan, lo ca tyucuin' huan lo'o qui'ya cua: Tyo'o lo tsa tucua la cua, lo ncucaña'an tsato'o, lo a sca cha' ta a ca cu'ni huan.

21 Una cui'in nu ncucaña'an, a tyo'o can' si tsi'i la nducua la tyucuin' na lo'o Ndiose lo cu'ni na ayuna.

Xiya' yucui' Jesús siyana kujui ne' 'in ni

22 Lja nu ti' ntsu'hui lyiji ne' se'en lyi'ya loo Galilea, nu juin Jesús 'in ta'a nda'an ni: Ne' Qui'yu nu Mdo'o la ni' Cuaan caja nu tyaa 'in ni yaa' nten,

23 lo kujui ne' 'in ni, una nu cua ca sna tsan ntsu'hui cha' tyo'o qui'u ni. Una ta'a nda'an ni ndyijyin ya' ngunu'un ri'.

Msu'hua lyiya' Jesús tñi cha' 'in laa

24 Bra nguila quichen Caper-naum, mdijin nu nxo' tñi cha' 'in laa, lo nu juin 'in Tyu: Ni nu lca X'na huan, ¿ta a lo'o ni taa ni tñi nu nxo' hua re?

25 Mxcuen: Lo'o ni. Ña'aaan nguiten Tyu ña'an can' la nducua la Jesús yucui' lo'o: ¿Ña'an ñu juin, Simun? nu ndyca ree loo chelyuu re, ¿ti ca ca 'in tñi nchiñi ne', sñe' ta na nten quita?

26 Mxcuen Tyu 'in ni: 'In nten quita. Rcan' nu juin Jesús: Tsalca sñe', a lo'o can' su'hua lyiya'.

27 Una siyana a nu juin ta lye' rin' na, yaa loo tiyu' cua lo nguun tyucuin 'in, lo culoo cuila nu quinu 'in sla tu'hua 'in, can' quija lyoo sca tñi plata, quilyoo 'in na lo taa 'in na 'in ne' loon na.

MATEO 18

¿Ti ca lea nu ndun loo la?

1 Rcan' nganicha' ta'a nda'an Jesús 'in ni: ¿Ti ca lea nu ndun loo la se'en ndlo Ndiose tñan?

2 Msi'ya Jesús 'in sca nu lyu' ti, lo mxtya ni 'in jlu'hue la can',

3 lo nu juin ni: Nu chin ñi tyucuin' lo'on huan, si a cha'an huan cha' tiyaa 'huan, lo ni a cu'ni huan 'huan ña'an nu suhue ti, a ca sten huan se'en ndlo Ndiose tñan.

4 Can' cha' ña'an nu ti cu'ni lyu' 'in tsaña'an ndi'in cha' 'in nu lyu' ti re, can' nu ndun loo lati se'en ndlo Ndiose tñan.

5 Ña'an nu tyucuan xu'hue 'in sca nu lyu' ti re, squi'ya cha' 'yan, cu'ni can' quinta siyana 'yan tyucuan xu'hue.

A xtyun na 'in xca tucui loo qui'ya

6 Ña'an nu ti xtyu 'in sca nu nguiaña'an ri' 'yan, tsaña'an ndi'in cha' 'in nu suhue ti re, ndyo'o tñan yni can' scan' tucui sca quee tlyu nu ndiyo ne' trigo, lo nguun ne' 'in jlu'hue la tyi'a tujo'o.

7 ¡Tnan ca nten chelyuu nu xtyu 'in xca tucui loo qui'ya! A tyjyin yu'hui cha' a caan cha' can'. ¡Una 'tna ca nu xtyu 'in xca tucui loo qui'ya!

8 Si yaan' huan ta quiyan' huan cu'ni na huan qui'ya, si'yun huan 'in na lo xcuan huan 'in na, siyana tsu'hue lati si co' yaan' huan lo co' quiyan' huan sten huan tloo Ndiose, lo tsi'i nu tyucuaa tsu' yaan' huan lo tyucuaa tsu' quiyan' huan tsaan huan loo quii' sa tyucui braa.

9 Si quiloon huan cu'ni qui'ya, culon huan 'in na lo xcuan huan 'in na, siyana tsu'hue lati cha' sca tsu' ti quiloon huan sten huan tloo Ndiose, lo tsi'i nu tyucuaa tsu' quiloo huan tsaan huan loo quii'.

Cha' 'in slya' nu nguna' yu'hui

10 Xñi huan quinta siyana a xcuan tloo huan 'in nu suhue ti re, tyucuin' lo'on huan siyana angajle nu ntsu'hui quinta 'in re, lyigaa braa ndun tloo Stin, ni nu nducua ni' cuaan.

11 Ne' Qui'yu nu Mdo'o la ni' Cuaan mdiyaan ni siyana culo laa ni 'in nu nguna' yu'hui.

12 ¿Ña'an ñu juin huan? Si sca ne' qui'yu ndi'in sca cientu slya' 'in ne', lo si tyo'o tsu' sca 'in, ¿ta a cula ti'in 'in cha jacua yla ntsu'hui 'tñujlcua can', lo quinan 'in nu nguna' yu'hui can'?

13 Si quija lyoo 'in, nu chin ñi tyucuin' lo'on huan, lyee la ca tsu'hue chu'hui tiee lo'o can', que 'in jacua yla ntsu'hui 'tñujlcua nu a nguna' yu'hui can'.

14 Cui' ncuaña'an Stina Ndiose, ni nu nducua ni' cuaan, a lca tiee ni tyucuna' ni sca nu suhue ti re.

Cu'ni na cha' tlyu ri' 'in ta'an na

15 Si sca ta'an na cu'ni qui'ya lo cu'ni ti'i lo'on huan, tyucuin' huan lo'o can' se'en scati, Si cu'ni cuinta cha' nu tyucuin' huan, cua nga'ni huan cana ndyca tsu'hue cha' 'in.

16 Si a cu'ni cuinta cha' tyucuin' huan, cumi huan tucua sna ta'a tsaan huan, —lo' tyo'o scua yla sca cha' can' lo'o tucua sna nu taa rsuun cha' can'—.

17 Si a cu'ni cuinta can' 'in ta'a yaan huan, quitsan' huan 'in laa, lo si a cu'ni cuinta cha' nu tyucui' lyigaa ta'an na, cu'ni huan cuinta 'in can' lca sca nu nducun' lo a nee 'in.

18 Nu chin ñi tyucuin' lo'on huan, lyigaa cha' nu scan' huan loo chelyuu re, cua ndycan' na la ni' cuaan, lo lyigaa cha' nu xtin' huan loo chelyuu re, cua nguiti' na la ni' cuaan.

19 Xiya' tyucuin' lo'on huan, Si tucuan huan ca sca cha' ti 'huan loo chelyuu re, lo lyigaa cha' nu jñan huan 'in Stin, ni nu nducua ni' cuaan, cui' ni cu'ni ni cha' can'.

20 Siyana se'en nguio' ti'in tucua sna lo'o cha' 'yan, na' ndun jlu'hue la can'.

21 Rcan' mdiyaa Tyu la tloo ni, lo nu juin: Ni X'na hua, ¿ni snu ya' cu'nin cha' tlyu ri' 'in sca ta'an na nu cu'ni sca cha' a tsu'hue lo'on? ¿Quita'a cati ya'?

22 Nu juin Jesús 'in: Tsi'i quita'a cati ya', cui' sna yla ntsu'hui tii ya' nu cati can'.

Cha' 'in tucua nu nducui tñi'

23 Can' cha' tsaña'an ndlo Ndiose tñan, stu'hua ña'an ndyca ri' na lo'o cha' 'in sca ree nu nga'ni chu'hue cuinta lo'o msu 'in.

24 Bra mdisanan nga'ni cuinta, mdiyaa sca msu nu nducui tyun millon tñi 'in.

25 Lo siyana a ncuca 'in ne' xu'hua lyiya' tñi' can', ngulo x'na tñan siyana ca quiya', tsatlyu lo'o nten 'in lo'o sñe' lo'o lyigaa na nu ndi'in 'in, lo ncuaña'an cuityen tni' nducui.

26 Rcan' mdi'ya xtyin' msu can', mjñan cha' tsu'hue 'in x'na, lo ndyucui': Ni x'na hua, chu'hui cha' tlyu ri' 'in lo'on, na' xu'hua lyiyan' ña'aan tñi nu nducuin 'in.

27 X'na msu can' ndyca 'tna ri' 'in, lo nga'ni cha' tlyu ri' 'in lo'o tñi can', lo ngulaa 'in ne' nguiaa ne'.

28 Ña'aan mdo'o msu can', ndya te'en lo'o xca ta'a lca msu nu nducui chin' tñi 'in yucui', cui' bra yaa lo msñan' yni can', lo ndyucui': Xu'hua lyiya' na nu nducui 'yan.

29 Ta'a msu can' mdi'ya xtyin' tloo, lo mjñan cha' tsu'hue 'in, lo ndyucui': Chu'hui cha' tlyu ri' 'in lo'on, na' xu'hua lyiyan' ña'aan tñi nu nducuin 'in.

30 Una msu can' a nga'ni cuinta cha' can', lo msu'hua 'in can' na'an tyucuan lo can' chu'hui hasta bra xu'hua lyiya' tñi can'.

31 Bra na'an lyigaa la ña'an ta'a lca msu cha' nu yato'o, ndijyin ya' ngunu'un ri', lo ya ngüitsa 'in x'na lyigaa cha' nu yato'o.

32 Rcan' msi'ya x'na msu can' 'in lo nu juin: Nu'huin lca sca msu nu nducun', lyigaa tñi nducui 'yan nga'ni cha' tlyu ri' 'in lo'o na, siyana mjñan cha' tsu'hue 'yan.

33 Lo nu'huin, ¿ta a ncuca cu'ni cha' tlyu ri' 'in ta'a lca msu, tsaña'an nu na' nga'nin lo'o?

34 Lyee 'a ndyucuen tique' x'na, lo mdyaa 'in se'en nu ntsu'hui cha' tyijyin ndi'i, hasta bra nu xu'hua lyiya' ña'aan tñi nducui.

35 Cui' ncuaña'an cu'ni Stin, ni nu nducua ni' cuaan lo'on huan, si a cu'ni huan cha' tlyu ri' lo'o lyigaa tieen huan, 'in cuinta scaa ta'an huan nu ngui'ni cha' a tsu'hue lo'on huan.

MATEO 19

Cha' 'in nten nu ndla ti'in 'in cui'lyo'o

1 Yato'o bra mdyi yucui' Jesús cha' re, mdo'o ni se'en lyi'ya loo Galilea, lo mdiyaa ni se'en lyi'ya loo Judea, mdo'o ca'an ni xca tsu' tyucu tlyu Jordan.

2 Quina'an 'a nten ngutucui ndyca'an 'in ni, can' nga'ni tyca ni 'in ne'.

3 Rcan' mdiyaan tucua sna ne' fariseo, lo nan ne' ña'an su'hua ne' qui'ya 'in ni lo'o cha' nu xcuen ni, lo nu juin ne' 'in ni: ¿Ta ndia cha' cuiya' 'in ne' qui'yu cula' ti'in 'in cuiyo'o, si ndia cha'?

4 Mxcuen ni 'in ne': ¿Ta na a lyiji tyucuin' huan quityi se'en mdisnan quiya' cha' re? Ni nu ngañan 'in nten chelyuu, —qui'yu lo cuna'an ngañan ni—,

5 lo nu juin ni: —Can' cha' ne' qui'yu ntsu'hui cha' tyo'o tsu' sii' sti lo'o jyian, lo tyi'in lo'o cuiyo'o, lo tyucuaa can' sca ti lca—.

6 Tsi'i 'a tucua lca can', siyana scati lca can', can' cha' nu cua nga'ni sca Ndiose 'in, a ntsu'hui 'a cha' ti' cula ti'in ta'a.

7 Rcan' nu juin ne' 'in ni: ¿Ni cha' Moisé mdaa cha' cuiya' 'in ne' qui'yu cuila' ti'in cuiyo'o, si tsa' scua sca quityi 'in?

8 Lo nu juin ni 'in ne': Squi'ya cha' tla carsya 'huan, mdaa Moisé cha' cuiya' siyana tyo'o cha' cuiyo'o 'huan, una tsi'i ncuaña'an lca na ti' culoo.

9 Una na' tyucuin' lo'on huan, nu cula' ti'in 'in cuiyo'o lo tyi'in lo'o xca ne' cuna'an, qui'ya ngui'ni can', cui' ncuaña'an ne' cuna'an nu cala' ti'in can', si tyi'in ne' lo'o xca qui'yu, ticui' qui'ya ngui'ni ne'. Lo'o scati cha' ca tyo'o cha' cuiyo'o 'in nten, si cha' nguiten yu'hui can' lo'o xca tucui.

10 Ta'a nda'an ni can' nu juin 'in ni: Si ncuaña'an ndi'in cha' 'in ne' qui'yu lo'o ne' cuna'an, a nga'an cha' caja cuiyo'o ne'.

11 Rcan' nu juin ni 'in ne': Tsi'i lyigaa tucui ca qui'ya cuinta cha' re, siyana tsalca nu cua mdaa Ndiose cha' cuiya' 'in ca tyucuan xu'hue cha' re.

12 Ntsu'hui nu lca eunuco nu cua lca ña'an bra ngula, lo ntsu'hui nu ndyca eunuco lo'o cha' 'in nten chelyuu, a cuinta ntsu'hui nu nsu'hua juersa 'in lo'o cha' re squi'ya tñan 'in Ndiose. nu tyucuan xu'hue cha' re, tsu'hue si ca cu'ni 'in na.

Bra ngulucuan Jesús 'in nu suhue ti

13 Rcan' mdiyan lo'o ne' 'in nu suhue ti tloo ni, siyana xtya yaa' ni que lo mjña ni 'in Ndiose lo ta nda'an ni ngusun lo'o 'in ne'.

14 Una Jesús nu juin ni 'in ne': Tyaan huan caan nu suhue ti se'en ndun, lo a tyucui ndijin huan, siyana se'en ndlo Ndiose tñan sten tsalca nu cu'ni lyu' 'in tsaña'an nu suhue ti re.

15 Bra cua mxtya ni yaa' ni que nu suhue ti can', mdo'o ni nguiaa ni.

Cha' 'in sca nu cuilyiya'

16 Rcan' mdiyaan sca nu nu juin 'in ni: Nu'huin lca mistro nu tsu'hue ca, ¿ni tñan tsu'hue cu'nin siyana caja chelyuu nu a tsatii 'a 'yan?

17 Rcan' nu juin ni 'in: ¿Ni cha' ndyucui' siyana lcan sca nu tsu'hue? Scati Ndiose tsu'hue ni. Si ndyca ri' caja chelyuu nu a tsatii 'a 'in, xu'hua se'en cha' nu ngulo ni tñan.

18 Lo nu juin: ¿Ni ña'an cha'? Mxcuen Jesús 'in: —A kujui nten, a sten yu'hui lo'o cuilyo'o nten, a cu'ni cuna, a tyucui' cha' cuiñi.

19 Cu'ni rsuun 'in tloo sti lo'o jyi'an—, a cuinta —ca 'tna ri' 'in ta'a nten tsaña'an 'ni 'tna 'in—.

20 Rcan' mxcuen 'in ni: Ti' lyun' nchu'hua se'en lyigaa cha' re. ¿Ni ña'an la cha' ti' lyiji 'yan?

21 Nu juin Jesús 'in: Si ndyca ri' ca sca nu lñi ndi'in cha' 'in, quiaa lo kujui' lyigaa na nu ndi'in 'in, lo titsa tñi can' 'in nu ti'i, ncuaña'an caja cha' cuilyiya' 'in la ni' cuaan, rcan' l'yan lo tyucui ndyca'an 'yan.

22 Bra ngune 'in' cha' can', ngunu'un 'a ri' siyana ndyijyin ya' cuilyiya'.

23 Rcan' nu juin Jesús 'in ta'a nda'an ni: Nu chin ñi tyucuin' lo'on huan, tucui 'a ña'an sten ne' cuilyiya' se'en ndlo Ndiose tñan.

24 Xiya' tyucuin' lo'on huan: a que' la tyijyin sca camello tiu quiya' cuixa, que ña'an sten sca nu cuilyiya' se'en ndlo Ndiose tñan.

25 Bra ngune 'in ta'a nda'an ni cha' re, lyee 'a yuhue ri' lo ndyucui': ¿Ti ca nu ca tyo'o rcan'?

26 Rcan' mxna'an Jesús 'in ne', lo nu juin ni: Cha' 'in nten, a ndijyi ña'an cha' re, una a sca cha' tucui 'in Ndiose.

27 Tyu mdo'o yucui' lo nu juin 'in ni: Ña'an, huare' cua ngala' ti'in hua lyigaa na nu ndi'in 'hua, lo nducui ndyca'an hua 'in, ¿ni cha' tsu'hue caja 'hua?

28 Mxcuen Jesús 'in ta'a nda'an ni: Nu chin ñi tyucuin' lo'on huan, tiaa braa tyca cui lyigaa cha', bra nu Ne' Qui'yu nu Mdo'o la ni' Cuaan tyucua ni loo xaa se'en ntsu'hui cha' culo ni tñan, lyigaan 'huan nu nducui ndyca'an 'yan, lo'on huan ntsu'hui cha' tyucuan

huan loo tsa tityucua yca xlya, lo cu'ni cuiyan' huan cha' 'in tsa tityucua lta ne' Israel.

29 Ña'an nu ti ca cula tucua na'an 'in, ta cula ti'in ta'a ngula, ta 'in sti lo'o jyi'an, lo'o cuilyo'o, lo'o sñe', ta yuu se'en ngui'ni tñan, cui' squi'ya cha' 'yan, quina'an la caja 'in can', a cuinta lo'o chelyuu nu a tsatii 'a.

30 Siyana quina'an 'a nu culoo ri nii, quinu nde chun' tiaa braa. Lo nu nguinu ca'an chun' ri nii, can' nu tyucua loo tiaa braa.

MATEO 20

Cha' 'in msu nu ngui'ni tñan

1 Tsaña'an ndlo Ndiose tñan, ndyca ri' na ña'an ndi'in cha' 'in sca nu ndlo tñan, lo tlya mdo'o nguia nan msu nu cu'ni tñan se'en nducua ti uva 'in.

2 Bra cua nga'ni cuiya' cha' lo'o siyana su'hua lyiya' 'in tsaña'an squiya' sca tsan, rcan' nga'an tñan 'in la loo xñan.

3 Sa ntsu'hui braa cua caa tlya mdijin nde loquiya', can' na'an tucua sna nu a sca tñan ngui'ni,

4 lo nu juin 'in: Yaan huan lo cu'ni huan tñan 'yan, lo su'hua lyiyan' 'huan ña'an nu ntsu'hui cha', lo mdo'o nguiaa.

5 Xiya' sa ntsu'hui ndi'ya cuaan lo'o braa cua sna siin, mdo'o x'na tñan can' nguiaa, ticui' ti ña'an nga'ni.

6 Xiya' mdo'o sa ntsu'hui braa cua ca'yu siin, nguija lyoo tyucua xnan nu a sca tñan ngui'ni, lo nu juin 'in ne': ¿Ni cha' ndun huan tyucui tsan re, lo a sca tñan ngui'ni huan?

7 Mxcuen ne': Siyana a tucui ni 'hua. Rcan' nu juin x'na tñan can': Tsaan na lo cu'ni huan tñan, lo caja squiyan' huan ña'an nu ntsu'hui cha'.

8 Bra ngusiin tsan can', x'na tñan can' msi'ya 'in ne' nu ntsu'hui cuinta tñan, lo nu juin 'in ne': Xi'ya 'in nu nga'ni tñan cua lo su'hua lyiyan' tsan 'in ne', una tisna lo'o nu nguiten tñan la ngusiin la, lo ncuaña'an tsa quiñan lo'o lyigaa la ña'an.

9 Bra mdiyaan nu nguiten tñan braa cua ca'yu siin can', cuinta scaa ngujui squiya' tsaña'an squiya' sca tsan.

10 Bra mdiyaan nu nguiten tlya can', ngulucua ri' siyana quina'an la caja 'in, una scaña'an ti ngujui squiya',

11 una bra cua msñi squiya', rcan' mdisnan yucui' lo'o x'na tñan can',

12 lo ndyucui': Nu nguiten tñan ngusiin la, tiseen sca braa ti nga'ni tñan, lo stu'hua ña'an msu'hua lyiya' 'hua lo'o, lo tyucui tsan nga'ni hua tñan, a cuinta tique' cuaan.

13 Rcan' mxcuen x'na tñan can' 'in: Migu, a ngui'nin ti'i lo'o, ¿ta a nguinu na cha' siyana xñi squiya' sca tsan?

14 Xñi lya squiya' lo quiaa, una na' ndyca ran' su'hua lyiyan' 'in nu nguiten ngusiin la re, tsaña'an nu msu'hua lyiyan' 'in nu'huin.

15 ¿Ta a nga'an cha' 'yan cu'nin ña'an nu ndyca ran' lo'o na nu 'yan? ¿Ta ntsu'hui cha' cuita'an ri' 'in siyana tsu'hue nten lcan?

16 Can' cha' nu culoo ri nii, quinu ca'an nde chun' tiyaa braa, lo nu nguinu ca'an chun' ri nii, ntsu'hui cha' ca nu culoo, siyana quina'an nten ngujui nu msi'ya 'in, una chin' ti lca nu mdo'o hui.

Xiya' yucui' Jesús siyana cujui ne' 'in ni

17 Jesús mdo'o ni nguiaa ni quichen Jerusalén, lo tucuiin nguiaa yucui' ni lo'o tsa tityucua can', lo nu juin ni:

18 Ri nii tsaan na quichen Jerusalén, lo Ne' Qui'yu nu Mdo'o la ni' Cuaan, ntsu'hui cha' quinu ni yaa' nu ndlo ca tñan ni' lyaa, lo'o ne' escriba, lo culo qui'ya ne' 'in ni hasta caja ni.

19 Tyaa ne' 'in ni yaa' ne' gentil, rcan' taa ne' cha' jyu'u 'in ni, jyi'in ne' 'in ni lo jyi'in ca'an ne' 'in ni loo cursi, una nu cua ca sna tsan ntsu'hui cha' tyo'o qui'u ni.

Mjñan Xuhua lo'o Jacobo sca cha' 'in Jesús

20 Rcan' mdiyaan ne' cuna'an 'in Zebedeo lo'o tyucuaa sñe', lo mdi'ya xtyin' tloo ni, lo mjñan sca cha' tsu'hue 'in ni.

21 Lo nu juin ni 'in: ¿Ni na ndyca ri'? Ne' cuna'an can' nu juin 'in ni: Taa cha' cuiya' 'in tyucuaa sñen' na', siyana scaa tsu' sii' tyucua se'en ntsu'hui cha' culo tñan.

22 Rcan' mxcuen Jesús: A jlyo ri' ni na njñan. ¿Ta ca tyijyin huan ndi'i tsaña'an ntsu'hui cha' tyijin, lo sca ndi'i ti tyijyin na lo'on huan? Mxcuen 'in ni: ca 'hua.

23 Lo nu juin ni 'in: Chi ñi ña'an nu ndyucuin' huan siyana sca ti ndi'i ntsu'hui cha' tyijyin na, lo scaña'an ti tyijyin na lo'on huan. Una nu tyucua huan tsu' cueen 'yan lo'o tsu' cuica, tsi'i cuinta 'yan lca cha' can', siyana can' tyucua nu taa Stin cha' cuiya' 'in.

24 Cha tyii ta'a nda'an ni, bra ngune 'in ne' cha' nu yucui' tyucuaa can', lyee 'a ndyucuen tique'.

25 Rcan' msi'ya Jesús 'in lyigaa, lo nu juin ni: 'Huan cua jlyo rin' huan siyana tsalca nu ndlo tñan quichen tnu, lo'o cha' cuiya' 'in ne' ngui'ni tnu ne' 'in ne', lo nu ndun loo 'in ne' tla 'a ndlo tñan 'in nten can'.

26 Una tsi'i ncuaña'an cu'ni huan, siyana si ntsu'huin huan ndyca rin' huan can huan nu ndun loo, can' nu cu'ni tsu'hue 'in lyigaa tucui.

27 Nu ndyca ri' ca nu ndun loo, can' nu ca msu 'in lyigaa tucui.

28 Siyana Ne' Qui'yu nu Mdo'o la ni' Cuaan, a nan ni nu ca msu 'in ni, siyana ca ni msu 'in lyigaa tucui, lo taa ni chelyuu 'in ni siyana tyo'o laa quina'an nten.

Tucua nu cuityin' nguila quiloo

29 Bra mdijin ne' tu'hua quichen Jericó, quina'an 'a nten ngutucui ndyca'an 'in ni.

30 Tu'hua tucuiin can' nducua tucua nu cuityin', bra ngune 'in ne' siyana ndijin Jesús can', msi'ya cueen 'in ni: Ni X'na hua, Sñe' nten cuityi 'in David, ca 'tna ri' 'hua.

31 Scaxca nu ngusun lo'o 'in ne' siyana tyucua seen tu'hua ne', una nde lyee la msi'ya 'in ni: Ni X'na hua, nten cuityi 'in David, tyca 'tna ri' 'hua.

32 Rcan' ya tun Jesús, msi'ya ni 'in ne' lo nu juin ni: ¿Ni na ndyca rin' huan?

33 Mxcuen: Ni X'na hua, ndyca ri' hua siyana quila quiloo hua.

34 Jesús ndyca 'tna ri' ni 'in ne', yla' ni quiloo ne', cui' bra nguila quiloo, lo ngutucui ndyca'an 'in ni.

MATEO 21

Bra nguiten Jesús quichen Jerusalén

1 Bra cua tiyaa ti ni quichen Jerusalén, lcui' ti can' ndi'in quichen Betfagé se'en nducua qui'ya Olivo, rcan' nga'an tñan Jesús 'in tucua ta'a nda'an ni.

2 Lo nu juin ni 'in ne': Yaan huan se'en ndi'in quichen lyu' ti cua, can' ña'an huan ndycan' tun sca burra lo'o sñe', xtin' huan 'in 'in lo quian lo'on huan 'in 'in.

3 Si ntsu'hui nu cunicha' 'huan nde'en la cha', nu juin huan 'in: Ni X'na na ndyca ri' 'in 'in, una cui' bra quian lo'o hua 'in 'in.

4 Lyigaa cha' re yato'o na siyana ca cha' nu mxiyucui' Ndiose 'in msu 'in ni ti s'ni, bra nu juin:

5 —Tyucuin' huan lo'o ne' Jerusalén: Ña'an huan, nde cua ljian ni nu lca Ree 'huan, rsuun ña'an ndi'in cha' 'in ni, nducua ni chun' sca burru cuine' ti, sñe' sca 'ni nu ndi'ya yu'hua—.

6 Ta'a nda'an Jesús yaa, lo nga'ni ña'an nu ngulo ni tñan 'in.

7 Nguian lo'o 'in burra can' lo'o sñe' 'in, lo msla scua ste' chun' 'in, lo mducua ni 'in 'in.

8 Nten quina'an can' mdisnan msla sti ne' ste' ne' tucuiin ljian ni, ntsu'hui nu ncha stan' quixin', ticui' ncuaña'an mxtyaa ne' 'in na tucuiin ljian ni.

9 Nten nu nducua loo can' lo'o nu ljian nde chun' ndyucui' ne':
¡—Culo laa 'hua—, ni nu lca Sñe' nten cuityi 'in David! ¡—Tlyu cha' tsu'hue ntsu'hui 'in ni nu ljian lo'o cha' cuiya' 'in Ni X'na na! ¡Culo laa 'hua—, Nu'huin ni nu nducua la ni' cuaan!

10 Bra nguiten ni Jerusalén, ña'aan quichen ne' nguilu ti'in ne', lo ndyucui' ne': ¿Ti ca lca re?

11 Nten nu nducui ndyca'an can' nu juin ne': Nde nu lca Jesús, ni nu nxiyucui' Ndiose 'in, nu mdo'o quichen Nazaret se'en lyi'ya loo Galilea.

Ngulo Jesús 'in nten ni' lyaa

12 Rcan' nguiten Jesús ni' lyaa se'en 'ni tnu ne' 'in Ndiose, ngulo ni 'in lyigaa nu ndyujui' na lo'o nu nsi'i na, mxtylu ni misa se'en nducua nu ncha'an tñi, lo'o yca xlya 'in ne' nu ndyujui' quiñi,

13 lo nu juin ni: Ndeña'an nguinu scua sca cha' loo quityi 'in Ndiose: —Na'an 'yan lca na se'en ndyucui' ne' lo'o Ndiose—, lo 'huan ngui'ni huan 'in na lca na —na'an tyi ne' cunan—.

14 Se'en nda'an ni ni' lyaa can', mdiyan lo'o ne' 'in nu cuityin' lo'o nu co' quiya', lo nga'ni tyca ni 'in.

15 Una nu ndlo tñan ni' lyaa lo'o ne' escriba, lyee ndyucuen tique' ne' bra na'an ne' cha' nu tnu nga'ni ni, a cuinta ne 'in ne' ña'an ndyucui' nu suhue ti ni' lyaa can': ¡—Culo laa 'hua—, Nu'huin ni nu lca Sñe' nten cuityi 'in David!

16 Lo nu juin ne' 'in ni: ¿Ta ne 'in cha' nu ndyucui' nu suhue ti re? Rcan' mxcuen Jesús 'in ne': Nen 'yan, ¿ta na a lyiji tyucuin' huan cha' re: —Ndiose nga'ni ni cha' siyana tu'hua nu suhue ti lo'o nu ti nguiti' cu'ni tnu 'in ni—?

17 Rcan' mxnu tun ni 'in ne', mdo'o ni nguiaa ni quichen Betania, can' nguinu ni sca tla.

Bra mducua Jesús yuhue' 'in yca higo

18 Tlya ti xca tsan can' mxtucui ni nde quichen Jerusalén, lo mdisnan ngüite' ri' ni.

19 Tu'hua tucuiin can' na'an ni nducua sca yca higo, mdiyaa ni se'en nducua na, lo na'an ni siyana a nducua si'yu loo na, siyana xcui' lea' ti na nducua. Lo nu juin ni 'in na: Ni xca tsan, lo a ña'an 'a tyucua si'yu loo. Cui' braa ngüityi yca higo can'.

20 Bra na'an ta'a nda'an ni cha' re, lyee 'a yuhue ri' lo ndyucui': ¿Ni ña'an ra ncuá ngüityi yca re cui' bra?

21 Mxcuen Jesús 'in ne': Nu chin ñi tyucuin' lo'on huan, si 'huan tsaña'an rin' huan lo a cu'ni tucua rin' huan, tsi'i tsaña'an nga'nin tin lo'o yca higo re ca cu'ni huan, siyana ca tyucuin' huan lo'o qui'ya cua: Tyo'o se'en nducua lo tsa yu'hui la loo tyi'a tujo'o, lo cui' ncuaña'an tsato'o.

22 Si tsaña'an rin' huan, caja lyigaa cha' nu jñan huan 'in Ndiose.

Nganicha' ne' 'in Jesús squi'ya cha' cuiya' 'in ni

23 Yato'o xiya' nguiten ni ni' lyaa, lo nu ndlo ca tñan ni' lyaa, lo'o qui'yu cula mdiyaa ne' se'en ndlu'u ni 'in nten can', lo nu juin ne' 'in ni: ¿La ngujui cha' cuiya' 'in 'ni cha' re, lo ti ca ndaa na 'in?

24 Mxcuen Jesús 'in ne': Lo'on na' ndyca ran' cunichan' 'huan sca cha', lo Si xcuen huan 'yan lo'o cha' re, rcan' quitsan' 'huan la ngujui cha' cuiya' nu ngui'nin cha' re.

25 Tsaña'an nu mducua tya Xuhua 'in nten, ¿la mdo'o cha' cuiya' can'? ¿Se'en nducua Ndiose, ta lo'o nten chelyuu? Rcan' scaxca ne' nganicha' ta'a ne': Si ñu juin na siyana la ni' cuaan mdo'o cha' cuiya' can', tina'an xcuen 'na, ni cha' a yaña'an rin' na cha' can'.

26 Si ñu juin na siyana nten chelyuu ndaa cha' cuiya' can', una a ca tyucuin' na ncuaña'an, siyana ña'aan quichen ne' cua jlyo ri' ne' siyana Xuhua can' ncuá sca nu mxiyucui' Ndiose 'in.

27 Rcan' mxcuen ne' 'in Jesús: A jlyo ri' hua. Nu juin ni 'in ne': Ni na' lo a quitsan' 'huan la ngujui cha' cuiya' re 'yan.

Cha' 'in ne' qui'yu nu ndi'in tucua sñe'

28 ¿Ni ña'an ñu juin huan lo'o cha' re? Sca ne' qui'yu ndi'in tucua sñe', lo nu juin 'in nu culoo can': Sñen', yaa chin' tñan 'yan tsan ri nii se'en nducua ti uva cua.

29 Rcan' mxcuen: A ndyca ran' tsa'an, una chun' nde'en can' ncha'an cha' tiaa 'in, lo yaa.

30 Ticui' ncuaña'an nu juin 'in xca sñe', una sñe' mxcuen 'in: Na' tsa'an. Una a yaa.

31 ¿Ni ña'an tyucuaa re mducua cha' nu yucui' sti? Mxcuen ne' 'in ni: nu culoo can'. Nu juin Jesús 'in ne': Nu chin' ñi tyucuin' lo'on huan, nten nu nducun' lati, la nducua lati can' sten se'en ndlo Ndiose tñan que 'huan.

32 Cua yaan Xuhua lo ngulu'u cha' nu lñi, una a yaña'an rin' huan cha' nu yucui', una nten nu nducun' lati, lo yaña'an ri' ne', una 'huan na'an tloon huan cha' re lo a mxtun rin' huan qui'ya ngui'ni huan, ni a yaña'an rin' huan cha' nu yucui'.

Cha' 'in ne' nducun' nu yu'hui cuinta se'en nducua ti uva

33 Nde xca cha' nu tyucuin' lo'on huan: Sca ne' qui'yu yta sca jyaan xcui' ti uva, lo msu'hua lo'o 'in na, ngañan sca se'en tyo'o tyi'a uva can', a cuinta ngañan sca se'en cuaan siyana tyucua nu chu'hui cuan 'in na. Mxnu 'in na 'in xca tucui cuinta jlu'hue, lo mdo'o nguiaa sca se'en tijyu'.

34 Bra mdiyaa braa nu ntsu'hui cha' quio' si'yu can', nga'an tñan msu 'in tsa tyucuan na nu caja 'in.

35 Una nu ntsu'hui cuinta tñan can', cuaña'an ti nga'ni lo'o msu nu mdiyaa can', ntsu'hui nu mjiyi'in ne' 'in, lo xca can' yujui ne' 'in, lo xca can' mjiyi'in ne' quee 'in.

36 Xiya' nga'an tñan x'na tñan can' quina'an la msu 'in, una ticui' ti ña'an nga'ni lyo'o ne' 'in can'.

37 Una la chun' nde'en can' nga'an tñan 'in sñe', lo ndeña'an ngulucua ri': Tina'an cu'ni cuinta cha' nu tyucui' sñen' na'.

38 Una nu ntsu'hui cuinta 'in tñan can', bra na'an ljian sñe' x'na tñan can', ndeña'an yucui' scaxca: Nde ljian nu ntsu'hui cha'

tyucuan tñan re, ndlan tin huan lo cujuin na 'in, lo quinu tñan re 'na.

39 Cui' braa ngulo ne' 'in nde chun' lo'o can', lo yujui ne' 'in.

40 Bra caan x'na tñan can', ¿ni ña'an cu'ni can' lo'o nu ntsu'hui cuinta tñan can'?

41 Mxcuen ne' 'in ni: Cujui 'in can', lo cuna xca nu chu'hui cuinta tñan can', cui' nu tyaa cuinta na nu ntsu'hui cha' caja 'in ne'.

42 Lo nu juin Jesús 'in ne': ¿Ta a lyiji tyucuin' huan quityi se'en nguinu scua sca cha': —Quee nu mscuan tloo cuityi na'an, ri nii lca na quee nu nsñi tun 'in na'an. Ni X'na na nga'ni ni cha' re, lo nduhue ri' na cha' nu na'an tloon na—?

43 Tyucuin' lo'on huan sca cha', Ndiose ntsu'hui cha' tyucuan ni cha' tsu'hue can' 'huan, lo taa ni 'in na 'in xca nten nu jlyo ri' cu'ni cuinta 'in na.

44 Lyigaa nu tlyu scua chun' quee can', quita ti'in can', una si tiu quee can' chun', quita can' siya ti.

45 nu ndlo ca tñan ni' lyaa can' lo'o ne' fariseo, cui' bra ngüi'ya ne' cuinta siyana cha' 'in ne' ca yucui' ni.

46 Nganan ne' ña'an nu quinu ni, una a nga'ni tiee ne' siyana nguitsen ne' 'in nten quichen can', siyana cha' nu 'in nten can' lca ni sca nu nxiyucui' Ndiose 'in.

MATEO 22

Cha' 'in ree nu nga'ni sca ta'a

1 Xiya' mdisanan yucui' Jesús xca cha' lo nu juin ni:

2 Se'en ndlo Ndiose tñan, ndyca ri' na tsaña'an ndi'in cha' 'in sca ree nu nga'ni ta'a se'en ngujui cuilyo'o sñe'.

3 Rcan' nga'an tñan 'in msu 'in ne' yaa te'en 'in lyigaa nu cua ngani cha' tsaa ta'a can', una a mslyaa ne' tsaa ne'.

4 Xiya' nga'an tñan xca lta msu 'in, lo nu juin 'in: Tyucuin' huan lo'o lyigaa nu ntsu'hui cha' caan ta'a re, siyana cua nga'ni cha' ngujui 'ni lo'o bta tsu'hue ña'an 'yan, cua ndyca tsu'hue scua re, cua ndi'in tiaa lyigaa cha' re.

5 Una a tucui nu nga'ni cuinta cha' nu yucui' msu can', siyana ntsu'hui nu nguiaa loo xñan, lo xca can' nguiaa ngui'ni jyinsya.

6 A cuinta ntsu'hui nu cua ña'an ti nga'ni lyo'o 'in msu can', lo hasta yujui ne' 'in.

7 Bra yna ree can' cha' re, cui' bra ndyucuen tique', msu'hua sundaru 'in tsa jlyo lyigaa nu yujui msu 'in, lo ndiquin quichen can'.

8 Rcan' nu juin 'in msu 'in: Nu chin ñi siyana cua lca ta'a re, una nu ntsu'hui ca cha' caan, a ngüijlyo ri' tyucuan xu'hue cha' re.

9 Can' cha' ri nii, yaan huan la tucuiin cua, lo tyucui' huan lo'o ña'an nu ti quija lyoon huan siyana caan ta'a re.

10 Mdo'o msu can' nguiaa la tucuiin, lo mdisnan ngani ña'an nu ti, ne' nducun' lo'o nten tsu'hue, lo ngutsa'an yu'hui ne' se'en ndyca ta'a can'.

11 Rcan' nguiten ree can' nu tyucui' cha' 'in nten can', can' na'an nducua sca nu a lcu' te', tsaña'an ndyca' nten nu ndya'an ta'a se'en ndijyi cuiyo'o ne'.

12 Lo nu juin 'in: Migu, ¿ña'an ncua nguiten se'en ndyca ta'a re, lo a lcu' te' ña'an nu ntsu'hui cha' cu'? Una can', ni sca cha' lo a mxcuen.

13 Rcan' nu juin ree can' lo'o nu nsu'hua na loo misa: Scan' huan quiya' lo'o yaa', lo nguun 'in ne' nde chun' na'an se'en tla, cua xtyi yna loo lyee tyijyin ndi'i.

14 Siyana quina'an nten ngujui nu msi'ya 'in, una chin' ti lca nu mdo'o hui.

Tñi nu msu'hua lyiya' ne' 'in César

15 Rcan' mdo'o ne' fariseo nguiaa ne', lo nga'ni cuiya' ne' cha' ña'an ntsu'hui cha' culo qui'ya ne' 'in Jesús lo'o cha' nu tyucui' ni.

16 Nga'an tñan ne' tucua sna nu nga'ni cha'an cha' 'in ne', lo'o nu ntsu'hui tsu' 'in Herode, mdiyaa ne' se'en nda'an ni lo nu juin ne': Nu'huin ni nu lca Mistro, cua jlyo ri' hua siyana ndyucui' lo ndlu'u cha' nu lñi 'in Ndiöse, ni a nan ña'an nu quinu tsu'hue tiee nten lo'o, lo ni a mxñi cuinta ña'an cha' 'in nten.

17 ¿Ña'an ñu juin cha' re, ta tsu'hue cha' ti' taan na tñi nu njñan César, ta na a tsu'hue 'a?

18 Una Jesús ngüi ri' ni siyana ndyucui' ne' cha' cuiñi, lo nu juin ni 'in ne': 'Huan ne' nu a lñi ndi'in cha' 'in, ¿ni cha' nan huan ña'an nu su'huan huan qui'ya 'yan?

19 Tyaan huan sca tñi 'yan. Rcan' ndaa ne' sca tñi 'in ni, nu 'ni ne' cana sca tsan.

20 Rcan' nu juin ni 'in ne': ¿Ti ca ngulucuin nga'an chun' tñi re, lo'o ti niin nga'an 'in na?

21 Mxcuen ne' 'in ni: César. Lo nu juin ni 'in ne': Can' cha' tyaan huan 'in César na nu 'in, cui' ncuaña'an tyaan huan 'in Ndiose na nu 'in ni.

22 Yuhue' ri' ne' bra ngune 'in ne' cha' re, rcan' ngala' tun ne' 'in ni, mdo'o ne' nguiaa ne'.

Cha' 'in ne' ngujui nu tyo'o qui'u

23 Ticui' tsan can' mdiyaa tucua sna ne' saduceo se'en ndun ni, ne' nu a nguiaña'an ri' siyana ndyo'o qui'u ne' cua ngujui, lo nganicha' ne' 'in ni:

24 Nu'huin ni nu lca Mistro, nga'an scua Moisé sca cha' lo ndyucui' na: —Si sca ne' qui'yu caja, lo ni sca sñe' lo a mdi'in lo'o cuilyo'o, 'ni cha' ticui' ta'a ngula tyi'in lo'o ne' cuna'an can', lo si tyi'in sñe' ne', cu'ni ne' cuinta siyana sñe' ne' lo'o cuilyo'o ca ne' lca can'—.

25 Nde sca cha' yato'o lja hua, mdi'in cati ne' qui'yu, sca ta'a ngula ti. nu cula la can' ngujui cuilyo'o, lo ngujui, lo siyana a mdi'in sñe' ne' lo'o, xca ta'a ngula mdi'in lo'o ne'.

26 Ngujui can', lo ncuaña'an yato'o lo'o nu cua ndyca sna can' hasta ngüita'a cati can'.

27 Yato'o lo'o ne' cuna'an can' ngujui ne'.

28 Bra ntsu'hui cha' tyo'o qui'u ne' cua ngujui, ¿ni ña'an quita'a cati can' lca cuilyo'o ca ne' cuna'an can', siyana lyigaa mdi'in lo'o ne'?

29 Rcan' mxcuen Jesús 'in ne': Tsi'i ña'an cha' tiaa 'huan, ¿ta na a ndi'yan huan cuinta ña'an ndyucui' quityi 'in Ndiose, lo snu ña'an tlyu cha' cuiya' 'in ni?

30 Bra ntsu'hui cha' tyo'o qui'u ne' cua ngujui, a ntsu'hui 'a cha' ti' caja cuilyo'o ne', lo ni a taa 'a ne' cha' cuilyo'o 'in nten, siyana stu'hua ña'an ndi'in cha' 'in ne' lo'o angajle 'in Ndiose la ni' cuaan.

31 Una cha' 'in ne' nu ntsu'hui cha' tyo'o qui'u, ¿ta na a lyiji tyucuin' huan quityi 'in Ndiose bra nu juin ni:

32 —Nan' lcan Ndiose 'in Abraham, Ndiose 'in Isaac, Ndiose 'in Jacob—? Siyana Ndiose a lca ni Ndiose 'in ne' ngujui, siyana lca ni Ndiose 'in ne' nu lu'u.

33 Bra ngune 'in nten cha' nu yucui' ni, lyee nduhue ri' ne' lo'o cha' nu ndlu'u ni.

Cha' nu ndun loo la ngulo Ndiose tñan

34 Ne' fariseo bra na'an ne' siyana Jesús nga'ni ni cha' ncuá tiin ne' saduceo can', cui' bra nga'ni sca ne' cha' 'in ne' ña'an ntsu'hui cha' cu'ni ne'.

35 Lja can' ntsu'hui nu ndlu'u cha' 'in lee, nganicha' 'in ni lo'o cha' cuiñi, lo nu juin:

36 Nu'huin ni nu lca Mistro, ¿ni ña'an cha' nu ndun loo lati nu ndyucui' lee?

37 Mxcuen Jesús 'in ne': —Lo'o lyigaa carsya 'in tyaa 'in 'in Ndiose X'na, lo'o lyigaa tiee—, lo'o lyigaa cha' tiyaa 'in.

38 Nde cha' nu tlyu lati lo ndun loo la nu ntsu'hui cha' xu'hua se'en na.

39 Nu cua ndyca tucua ticui' ndun loo na: —Ca 'tna ri' 'in ta'a nten tsaña'an 'ni 'tna 'in—.

40 Tyucuaa cha' re ndu lo'o na que lyigaa la ña'an cha' nu ndyucui' lee, lo'o cha' nu mxiyucui' Ndiose 'in msu 'in ni cua sni.

¿Ti sñe' lca Crixtu?

41 Stu'hua ndi'in ne' fariseo, lo Jesús nganicha' ni 'in ne' sca cha',

42 lo nu juin ni: ¿Ni ña'an ra ndlucua rin' huan cha' 'in Crixtu? ¿Ti ca lca ni? Mxcuen ne' 'in ni: Cui' sñe' nten cuiyi 'in David.

43 Nu juin ni rcan': ¿Ni cha' ndlo naa David 'in ni siyana lca ni X'na, bra mxiyucui' Espíritu 'in ndeña'an:

44 —Ndiose X'na na nu juin ni 'in Ni X'na: Tyucua tsu' cueen 'yan lja cu'ni 'in ta'a cusuun quinu nde tuquiya'—?

45 Si David ndlo naa 'in ni lca ni X'na, ¿ni ña'an ra ca ni sñe' nten cuiyi 'in ne' rcan'?

46 Una a tucui nu ncuá mxcuen 'in ni lo'o cha' re, lo ni a tucui 'a nganicha' 'in ni nde'en la cha'.

MATEO 23

Yucui' Jesús cha' 'in ne' escriba lo'o ne' fariseo

1 Rcan' mdisanan yucui' Jesús lo'o nten can' tsatlyu lo'o ta'a nda'an ni, lo nu juin ni:

2 Ne' escriba lo'o ne' fariseo ndyucua ne', lo ndlu'u ne' cha' 'in lee nu mxnu scua Moisé.

3 Ca tucuan huan cha' nu ndyucui' ne', una a lyca cha' cu'ni huan ña'an nu 'ni ne', siyana ndyucui' ne' sca cha' lo a 'ni ne' 'in na.

4 Siyana ndaa ne' yu'hua ti'in 'in nten lo'o cha' nu ndlu'u ne', una cha' nu 'in ne', ni chin' ti lo a lca tiee ne' cuiya ne' 'in na.

5 Tsaloo ti 'ni ne' tñan tsu'hue siyana caja nu tyucua quiloo 'in ne', ndiyaa ri' ne' ndyca'an squicha' Ndiose tutycan ne' lo'o scun ne', lyee la que ña'an nu ntsu'hui ca cha' cu'ni ne', ticui' ncuaña'an 'ni chu'hue ne' loo ste' ne'.

6 Nducui ri' ne' ndyucu siin ne' se'en nducua nu ndun loo lati, ticui' ncuaña'an nan ne' se'en tsu'hue la ndyucua ne' se'en 'ni tnu ne' 'in Ndiose.

7 Nducui ri' ne' ndijyi nu tyucui' cha' 'in ne' lo'o rsuun ña'an se'en ndyca quiya', ta ndlo naa ne' 'in: Mistro, Mistro.

8 Una 'huan a tyucua tloon huan caja nu tyucui' lo'on huan, Mistro, siyana scati ni nu lca Mistro, cui' Crixtu, lo lyigaa la ña'an huan lecan huan xcui' ta'an huan.

9 A lyica cha' culo naa huan 'in sca ne' qui'yu, Stina, siyana scati Ndiose nu nducua ni' cuaan lca Stina.

10 Ni a tyucua tloon huan siyana caja nu culo naa 'huan, Mistro, siyana scati ni nu lca Mistro, cui' Crixtu.

11 Nu ndun loo lati ntsu'hui ljan huan, can' nu ntsu'hui cha' ca msu 'huan.

12 Siyana nu scuen cuaan 'in ticuii', caja nu cu'ni lyu' 'in, lo nu cu'ni lyu' 'in caja nu scuen cuaan 'in.

13 ¡'Tnan can 'huan escriba lo'o ne' fariseo, a lñi ndi'in cha' 'huan! Siyana ndyucui ndijin huan tloo nten chelyuu nu ndyca ri' sten se'en ndlo Ndiose tñan, ni yucuin' huan lo a nguiten huan lo ni a ndaan huan sten nten.

14 ¡'Tnan can 'huan escriba lo'o ne' fariseo, a lñi ndi'in cha' 'huan! Siyana ndlan huan na'an 'in ne' cuna'an nu nguinu cha' yucui' ti, lo siyana a ca tyca' cha' a tsu'hue nu ngui'ni huan, can' cha' chaan ndyucuin' huan lo'o Ndiose, una lo'o cha' re tlyu la yuhue' nso' tucuan huan chun' huan.

15 ¡'Tnan can 'huan escriba lo'o ne' fariseo, a lñi ndi'in cha' 'huan! Siyana ndya'an sna sti huan sa tyucui chelyuu siyana cu'ni huan

cana nisiya tsu'hue scati nu sten tsu' huan, lo si cua nga'ni huan cana 'in can', ndla lati tsaacan' loo quii' que 'huan.

16 ¡'Tnan can 'huan nu ndyucun cha' tiyaa 'in, lo ndlu'un huan 'in xca tucui! Si ntsu'hui nu ndlo ca 'in lo'o cha' 'in laa, a sca ntsu'hui lyoo na, una cha' ndlo naa oro nu ntsu'hui ni' lyaa, la rcan' nguinu scua tla cha' nu ndyucui' can'.

17 ¡'Huan ne' tantu' lo ndyucun cha' tiaa 'huan! ¿Ni ña'an ra cha' re nu ndun loo la, oro ta na laa se'en ntsu'hui oro can'?

18 A cuinta ndyucui' huan: Si ntsu'hui nu ndlo naa 'in laa, lo ndlo naa se'en 'ni tnu na Ndiöse, a sca ntsu'hui lyoo na, una si ndlo naa can' loo mstan nu ntsu'cua loo can', rcan' nguinu scua tla cha' nu ndyucui' can'.

19 ¡'A nen 'huan lo ndyucun cha' tiaa 'huan! ¿Ni ña'an ta cha' re nu ndun loo la, loo mstan can' ta na se'en ndi'yan na loo mstan tloo Ndiöse?

20 Siyana nu ndlo naa laa, lo ndlo naa se'en 'ni tnu na Ndiöse, tsi'i tsaloo ti se'en can' ndlo naa can', siyana lo'o loo mstan nu ntsu'cua can' ndlo naa.

21 Nu ndlo naa 'in laa, tsi'i tsaloo ti 'in laa ndlo naa can', siyana lo'o Ndiöse ndlo naa can' 'in.

22 Lo nu ndlo naa ni' cuaan, tsi'i tsaloo ti ni' cuaan ndlo naa can', siyana lo'o se'en nducua Ndiöse, tsatlyu lo'o ni ndlo naa can' 'in ni.

23 ¡'Tnan can 'huan escriba lo'o ne' fariseo, a lñi ndi'in cha' 'huan! Siyana scaxca quixin' nu ndyu'hui loo scua ndaan huan chin' 'in Ndiöse, lo nxnu huan nde chun' cha' nu ndun loo lati nu ndyucui' lee: Nu siyana tyucui ndyca'an na cha' nu lñi, lo ca 'tna rin' na 'in nten, lo tsaña'an rin' na 'in Ndiöse. Nde cha' nu ndun loo nu ntsu'hui cha' cu'ni huan, una tsi'i can' cha' cula' tin' huan cu'ni huan lyigaa la ña'an cha' can'.

24 ¡'Huan nu ndyucun cha' tiaa 'in lo'o cha' nu ndlu'un huan! Ntsuhuin huan na nu ndi'yon huan siyana ntsuhuin huan cuiya', lo ndjcuen huan sca camello.

25 ¡'Tnan can 'huan escriba lo'o ne' fariseo, a lñi ndi'in cha' 'huan! Siyana ndyji'an huan nde chun' vasu lo'o nde chun' qui'nan se'en ndyucun huan, una la ni' carsya 'huan ngutsa'an yu'hui cha' a tsu'hue, a cuinta lo'o cha' cuna.

26 ;'Huan ne' fariseo nu ndyucun cha' tiyaa 'in! Si nsuhuin huan la nducua la ni' vasu lo'o qui'nan 'huan, ncuaña'an lo'o chun' na quinu luhui na.

27 ;'Tnan can 'huan escriba lo'o ne' fariseo, a lñi ndi'in cha' 'huan! Siyana stu'hua ña'an ndyca rin' 'huan lo'o sca tucuaa nu tsu'hue ña'an ngaten, una la ni' na ngutsa'an yu'hui tijyan ne' ngujui lo'o lyigaa loo na nu cuu'.

28 Cui' ncuaña'an ndyca rin' huan, ngui'ni huan cha' siyana lñi ndi'in cha' 'huan tloo ta'a nten huan, una la ni' carsya 'huan ngutsa'an yu'hui cha' cuiñi lo'o cha' nu a tsu'hue.

29 ;'Tnan can 'huan escriba lo'o ne' fariseo, a lñi ndi'in cha' 'huan! Siyana ntñan tucuan huan cuaa se'en ngutsi' nu mxiyucui' Ndiose 'in ti s'ni, lo nga'ni chu'huen huan tucuaa se'en ngutsi' nten tsu'hue,

30 lo ndyucuin' huan rcan': Si ndi'in na ti' bra mdi'in nten cula 'na, a cu'ni stu'huan na 'na lo'o nu yujui 'in ne' nu mxiyucui' Ndiose 'in.

31 Lo'o cha' re ndaan huan rsuun siyana lcan huan ticui' nten cuityi 'in nu yujui 'in ne' nu mxiyucui' Ndiose 'in ti s'ni.

32 Can' cha' tsa quiñan lan huan cu'ni huan lyigaa tñan a tsu'hue nu nga'ni nten cula 'huan.

33 ;'Huan lcan huan ña'an ndyca ri' 'ni yla, lo lca huan sñe' ne' cuiñi! ¿Ni ña'an ra tyo'o laan huan loo quii' squi'ya yuhue' nu nducua chun' huan?

34 Can' cha' ca'an tñan 'in ne' nu nxiyucui' Ndiose 'in ljan huan, lo'o nu tiaa, nu ndlu'u 'huan. Una ntsu'hui can' cujuin huan 'in lo hasta jyi'in ca'an huan 'in loo cursi, lo ntsu'hui nu jyi'in huan 'in se'en 'ni tnu huan 'in Ndiose, a cuinta tyucui ndyca'an huan 'in can' scaxca quichen,

35 cui' siyana caan yuhue' chun' huan squi'ya lyigaa tne nu nguilu 'in nten nu rsuun mdi'in ndi'in cha' loo chelyuu re, ti' tne nu mslu ne' 'in Abel hasta lo'o nu 'in Zacarías, sñe' Berequía, nu yujui nten cula 'huan ni' lyaa. Lo jlu'hue la se'en yujui ne' 'in, sca tsu' can' nducua se'en ndiquin ne' 'ni, lo xca tsu' can' nducua laa.

36 Nu chin ñi tyucuin' lo'on huan, lyigaa cha' re caan na chun' nten nu ndi'in ri nii.

Ngüi'ya tucu'hua tiee Jesús squi'ya Jerusalén

37 ¡Jerusalén, nu'huin nu ndi'in Jerusalén, ndujui 'in nu nxiyucui' Ndiose 'in, lo'o quee ti ndujui 'in nu nga'an tñan Ndiose 'in. Snu ña'an tyun ya' ncua ran' xo' ti'in 'in, tsaña'an nxo' ti'in cuito 'in sñe' 'in ni' jlyu'hue 'in, una a mslyaa.

38 Ña'an huan, —tiyaa braa quinu tucua lja na'an re—.

39 Tyucuin' lo'on huan sca cha', a ntsu'hui 'a cha' ña'an tloon huan 'yan, si tsi'i la bra nu tyucuin' huan: —Tlyu cha' tsu'hue ntsu'hui 'in ni nu ljian lo'o cha' cuiya' 'in Ni X'na na—.

MATEO 24

Ntsu'hui cha' jlyo laa 'in ne' judio

1 Bra mdo'o Jesús ni' lyaa can', ta'a nda'an ni mdiyaa lucui' la se'en ndun ni, lo ngulu'u 'in ni snu ña'an tlyu nguiaa' laa can'.

2 Mxcuen ni 'in ne': ¡Na'an huan snu ña'an nguiaa' na! Nu chin ñi tyucuin' lo'on huan, ntsu'hui cha' caten na re, ni xca quee lo a quinu scua 'a na chun' ta'an na.

Bra nu tsatii chelyuu

3 Lja nducua ni loo qui'ya Olivo can', mdiyaa ta'a nda'an ni cui' la se'en nducua ni, lo nu juin: Quitsa' 'hua ni braa tsato'o cha' re, lo ni lyiji cha' ca tycan' bra quiaan ta bra tsatii chelyuu re.

4 Mxcuen Jesús 'in ne': xñi huan cuinta siyana a tucui nu quiñilyo'o 'huan.

5 Siyana quina'an 'a nu caan, lo cu'ni 'in siyana ljian lo'o cha' cuiya' 'yan, lo tyucui': Na' lcan Crixtu. Quina'an 'a nten quiñilyo'o can'.

6 A cuinta cuna huan cha' siyana cua ngui'ni ne' cusuun se'en tijyu' lo'o se'en lucui' ti, una a su'huan huan cha' nduhue ri' teen huan siyana lyigaa cha' re ntsu'hui cha' ca na, una tsi'i can' cha' cua tsatii chelyuu re.

7 Ntsu'hui cha' xuun quichen tnu lo'o ta'a quichen tnu na, lo sa tyucui chelyuu tyi'in suun ne'. A cuinta scaxca se'en ntsu'hui cha' qui'ya bj'ñan lo'o quicha, lo ntsu'hui cha' quiñan lyee ya'.

8 Lyigaa cha' re lca ndi'i nu tya tisna.

9 Rcan' tyaa ne' 'huan se'en tyijyin huan ndi'i, lo kujui ne' 'huan, lo ca tyi'iin tsu' ntsu'hui cha' xcuan tloo ne' 'huan squi'ya cha' 'yan.

10 Quina'an 'a nten tyo'o tsu' ne' sii' Ndiose, scaxca ne' tnan' ta'a ne', a cuinta xcuan tloo ta'a ne'.

11 Quina'an 'a nu cuiñi tyucui' siyana Ndiose nxiyucui' 'in, lo tsacua quina'an nu quiñilyo'o can'.

12 Lo siyana lyee 'a cua ngüi'ni qui'ya, nguiaa nguiatii cha' tsu'hue nu ntsu'hui tiee ne' scaxca ne'.

13 Una nu tsa ndun hasta tsatii cha' nu ndyca loo chelyuu re, can' nu tyo'o laa.

14 Una cha' tsu'hue 'in Ndiose caja nu tyucui' 'in na sa tyucui chelyuu, siyana ca jylo ri' ne' cha' re, rcan' tsatii cha' nu ndyca loo chelyuu re.

15 Can' cha' bra ña'an huan cua ndyca —cha' a tsu'hue se'en ngui'ni tnu ne' 'in Ndiose—, tsaña'an cha' nu mxiyucui' Ndiose 'in Daniel (can' cha' qui'yan huan cuinta, 'huan nu ndyucui' quityi re).

16 Rcan' nu ndi'in se'en lca Judea, xnan yu'hui can' nde loo qui'ya.

17 Nu nda'an nde que na'an 'in, a la 'a 'in qui'ya quilyoo na ndi'in ña'an 'in.

18 Ncuaña'an nu ngui'ni tñan ni' quixin', a la 'a 'in can' ti' quia qui'ya ste'.

19 Una 'tna ca ne' cuna'an nu cua xca ña'an nda'an, lo'o nu cuine' sñe'.

20 Can' cha' jñan huan 'in Ndiose siyana a tsato'o cha' re tsan nu tlya', ta tsan nu nxtñan' na,

21 siyana ntsu'hui cha' caan —scaxca ndi'i tnu nu a siya lyiji tsato'o ti' bra ngañan Ndiose chelyuu, ni a ntsu'hui 'a cha' ti' caan la na—.

22 Si Ndiose a si'yu co' ni cha' re, a tucui tyo'o laa, una squi'ya nten nu cua mdo'o hui 'in ni, can' cha' si'yu co' ni cha' re.

23 Si nde'en nu ñu juin huan: Ña'an huan, nde ndun Crixtu, ta tyucui': La cua ndun ni. A tsaña'an rin' huan 'in can'.

24 Siyana ntsu'hui cha' caan scaxca nu cuiñi lo ñu juin siyana lca Crixtu, a cuinta tyucui' siyana Ndiose nxiyucui' 'in, lo cu'ni can' scaxca cha' nu tnu se'en nu kuhue ri' nten 'in, lo hasta lo'o nu cua ngulosuhui Ndiose 'in quiñilyo'o, si ca 'in.

25 Cua msu'hua tiaan 'huan lo'o cha' re.

26 Can' cha', si ntsu'hui nu ñu juin 'huan: Ña'an huan, la se'en bityi cua nda'an ni, a tsaan huan. Ta ñu juin: Nde ña'an cua nducua ni. A tsaña'an rin' huan.

27 Tsaña'an ndyca ri' bra ndyuhui ni' cuaan, lo nxyti xaa scaxca tsu', ncuaña'an ca tycan' quiaan Ne' Qui'yu nu Mdo'o la ni' Cuaan tiyaa braa.

28 Se'en nsu nu ngujui, can' ntsu'hui cha' quio' ti'in laxo.

Bra quiaan Crixtu xiya'

29 Cui' ña'an braa bra cua mdijin lyigaa ndi'i can', —ntsu'hui cha' qui'ya tla loo cuicha, ni coo' lo a chu'hui 'a xaa 'in na, cuila nu nducua ni' cuaan ntsu'hui cha' quilu na, lo ña'aan ni' cuaan ntsu'hui cha' quiñan tucui na—.

30 Rcan' ca tycan' Ne' Qui'yu nu Mdo'o la ni' Cuaan. —Lyigaa nten chelyuu qui'ya tucu'hua tiee ne'—, lo ña'an tloo ne' 'in — Ne' Qui'yu nu Mdo'o la ni' Cuaan quiaan ni loo coo— lo'o sca cha' cuiya' nu tlyu, lo'o sca xaa tsu'hue ña'an.

31 Rcan' quine sca cuhuii, cui' ña'an braa ca'an tñan ni angajle 'in ni, nu tsa xo' 'in lyigaa nu cua mdo'o hui 'in ni quita'a jacua nscan chelyuu.

32 Xñi huan cuinta ña'an ndyca ri' sca yca higo: Bra ña'an huan cua tisna tyucua lca' cuine' na, cua jlyo rin' huan siyana cua ndyucui lucuila' cha' quila quioo.

33 Cui' ncuaña'an bra ña'an huan cua ndyca lyigaa cha' re, ca jlyo rin' huan siyana cua ndyucui lucuila' cha' quiaan ni.

34 Nu chin ñi tyucuin' lo'on huan, ti' ndi'in nten re bra tsato'o lyigaa cha' re.

35 Ni' cuaan lo'o chelyuu re, a quine cueen na tiyaa braa, una cha' nu ndyucuin' lo'on huan, sa tyucui braa quinu scua na.

36 A tucui nu jlyo ri' ni tsan lo ni braa tsato'o cha' re, ni angajle nu ndi'in ni' cuaan, siyana scati Stin jlyo ri' ni cha' re.

37 Tsaña'an yato'o bra mdi'in Noé, ncuaña'an tsato'o bra quiaan Ne' Qui'yu nu Mdo'o la ni' Cuaan.

38 Bra ti' lyiji caan quio tnu can', ndyucu ne', ndi'yo ne', ndiji cuilyo'o ne', lo ndaa ne' cha' cuilyo'o 'in ta'a nten ne', hasta mdiyaa tsan nguiten Noé ni' yca na'an can'.

39 Ngüi'ya ne' cuinta cha' can' la cua mdisan quio tnu lo ngujlyo na 'in ne' lyigaa ne', ncuaña'an tsato'o bra quiaan Ne' Qui'yu nu Mdo'o la ni' Cuaan.

40 Tucua nu ngui'ni tñan ni' quixin', sca can' quia lo'o ni 'in, lo xca can' quinu tun.

41 Tucua ne' cuna'an ndiyo, sca can' quia lo'o ni 'in, lo xca can' quinu tun.

42 Can' cha' tyi'in tiyaan huan, siyana a jlyo rin' huan ni braa quiaan Ni nu lca X'na huan.

43 Una ca jlyo rin' huan cha' re: Si jlyo ri' x'na na'an ni braa caan cuna, cua lca ndun tiyaa can', lo a cui'ya ne' na nu ndi'in 'in.

44 Ncuaña'an 'huan, tyi'in tiyaan huan, siyana Ne' Qui'yu nu Mdo'o la ni' Cuaan ntsu'hui cha' quiaan ni lja nu a sca cha' ntsu'hui tieen huan.

45 ¿Ti ca lca msu nu lñi ndi'in cha' 'in lo tiyaa? Ta tsi'i cui' msu nu mxnu x'na cuinta 'in lo'o lyigaa loo tñan, siyana tyi'in tiyaa lo taa na nu cu'ni tsu'hue 'in nu ndi'in na'an can'.

46 Tsu'hue ca xu'hue msu can', si ncuaña'an ngui'ni bra quila x'na.

47 Nu chin ñi tyucuin' lo'on huan, x'na msu can' tyaa cuinta 'in ne' lo'o lyigaa la ña'an tñan can'.

48 Una msu can', si lca sca nu nducun' lo tisna tya'an cha' tiee, lo ñu juin: Ni x'na a quila ni bra,

49 lo tisna jyi'in 'in lyigaa la ña'an msu can', lo ca cu'hui,

50 lo si quila x'na sca tsan nu a ndyuhui ta 'in, lja nu a sca cha' ntsu'hui tiee,

51 tsaloo ti taa can' ndi'i 'in ne', lo su'hua 'in ne' sca se'en ti lo'o nu cuiñi, can' xtyi yna loo lyeey tyijyin ndi'i.

MATEO 25

Cha' 'in tii ne' cuna'an ti cuine' ti

1 Tsaña'an ndlo Ndiose tñan, ndyca ri' na ña'an ndi'in cha' 'in tii nu ti cuine' ti, nu ta'a quiaa txen nu caja cuilyo'o, lo yaa' ne' nducua quii' cuna nu chu'hui xaa 'in ne'.

2 Quita'a ca'yu ne' can' tiyaa ne', lo ca'yu ne' tantu' ne'.

3 Nu tantu' can' msñi quii' cuna can' 'in, una a lyi'ya xca lta ceite nu ti' squin la ni' na.

4 Una ne' tiyaa can', msñi ne' quii' cuna can' 'in ne' stu'hua lo'o xca ni se'en ntsu'hui ceite.

5 Nu ndijyi cuilyo'o can' a mdiyaan bra ti, lo mdisan yaan scala ne', lo yja' ne'.

6 Bra mdiyaa jlu'hue tla mdisan yucui' cueen nten can' lo ndyucui' ne': Nde cua ljian nu caja cuilyo'o can', yaan huan lo tsa te'en huan 'in.

7 Rcan' mdyo'o scala ne', lo mdisan nga'ni chu'hue ne' quii' cuna can' 'in ne'.

8 Nu tantu' can' nu juin 'in nu tiyaa can': Tyaan huan chin' ceite 'hua siyana a xlyaa quii' cuna hua chu'hui xaa na.

9 Una nu tiyaa can' mxcuen: Tsu'hue lati tsa si'in huan ceite nu cu'ni tsu'hue 'huan, siyana a cuilyiji na 'hua.

10 Lja mdo'o ne' nguia si'i ne' ceite can', mdiyaan nu caja cuilyo'o can', lo nu cua ndun tiyaa can' stu'hua nguiten ña'an lo'o nu caja cuilyo'o can', rcan' ndyucun tuna'an can'.

11 Chun' nde'en can' nguila tyca'yu ne' can', lo ndyucui' ne': ;Ni X'na hua, Ni X'na hua, sla tuna'an re lo sten hua!

12 Una mxcuen ni 'in ne': Nu chin ñi tyucuin' lo'on huan, a ntsu'hui lyoon 'huan.

13 Can' cha' tyi'in tiaan huan, siyana a jlyo rin' huan ni tsan lo ni braa quiaan Ne' Qui'yu nu Mdo'o la ni' Cuaan.

Cha' 'in ne' nu ndyucuan cuinta tñi

14 Tsaña'an ndlo Ndiose tñan, ndyca ri' 'na ña'an ndi'in cha' 'in sca nu tsa sca se'en tijyu', lo msi'ya msu 'in siyana xñi cuinta tñan can' 'in.

15 Mdyaa 'in sca msu can' ca'yu tñi, lo xca can' ndyucuan tucua tñi, xca can' ndyucuan xca tñi, cuinta scaa nga'ni tñan lo'o tñi. Rcan' mdo'o x'na tñan can', nguiaa sca se'en tijyu'.

16 Nu ndyucuan ca'yu tñi can', nga'ni jyinsya lo nga'ni cana xa tyca'yu tñi.

17 Ticui' ncuaña'an nga'ni nu ndyucuan tucua tñi can', nga'ni cana tyucua tñi lo'o na.

18 Una nu ndyucuan sca tñi can', yato'o ngulu sca tiuu lo msu'hua catsi' tñi nu ndaa x'na.

19 La chun' nde'en can' nguila x'na msu can', mdisnan nga'ni cuinta lo'o msu can'.

20 Mdiyaa nu msñi ca' tñi can', lo'o xa tyca'yu tñi lyi'ya, lo nu juin: Ni x'na, nde ndia ca'yu tñi nu mxnu 'yan, a cuinta nde ndia tyca'yu nu nga'nin cana lo'o na.

21 Rcan' nu juin x'na: Tsu'hue 'a ña'an nu nga'ni, nu'huin lca sca msu nu tsu'hue lo lñi ndi'in cha' 'in. Lo'o chin' cuinta nu nguinu yaa' mdo'o lñi cha' 'in, ri nii quina'an la cuinta tyi'in 'in, lo stu'hua ca tsu'hue chu'hui tiee lo'o ni nu lca x'na.

22 Rcan' mdiyaa nu msñi tucua tñi can', lo nu juin: Ni x'na, nde ndia tucua tñi nu mxnu 'yan, a cuinta nde ndia tyucua tñi nu nga'nin cana lo'o na.

23 Nu juin x'na 'in: Tsu'hue 'a ña'an nu nga'ni, nu'huin lca sca msu nu tsu'hue lo lñi ndi'in cha' 'in. Lo'o chin' cuinta nu nguinu yaa' mdo'o lñi cha' 'in, ri nii quina'an la cuinta tyi'in 'in, lo stu'hua ca tsu'hue chu'hui tiee lo'o ni nu lca x'na.

24 Rcan' mdiyaa nu msñi sca tñi can', lo nu juin: Ni x'na, jlyo ran' siyana lca sca nu tla cha' 'in, lo nxo' na nu a ndya, lo nxo' tñan 'in xca tucui,

25 lo siyana ytsen culyijyin tñi re 'in, can' cha' msu'huan catsin' 'in na ni' tiu, una nde ndia na 'in.

26 Mxcuen x'na 'in: Nu'huin lca sca msu nu nducun' lo nducua yuhue', cua jlyo ri' siyana nxon' na nu a ndyan, lo nxon' tñan 'in xca tucui.

27 Si ndaa tñi 'yan jiñi' xca tucui, lo bra xtucuin tyucuan 'in na lo'o sñe' na.

28 Tyucuan huan tñi cua 'in, lo tyaan huan na 'in nu ndia tii tñi 'in.

29 Siyana nu cua ngujui cha' tsu'hue 'in, nde caja nu taa la na 'in lo ca quina'an la na 'in, una nu a ngujui cha' tsu'hue 'in, hasta lo'o chin' na nu cua ndi'in 'in, caja nu tyucuan lyiji 'in na.

30 Msu nu a nducua tñan re, lyoon huan 'in nde chun' na'an se'en tla cua, can' xtyi yna loo lyee tyijyin ndi'i.

Bra ca cuiya' cha' 'in nten chelyuu

31 Bra nu tyo'o Ne' Qui'yu nu Mdo'o la ni' Cuaan loo xaa 'in ni, lo stu'hua caan ni lo'o lyigaa angajle 'in ni, rcan' tyucua ni se'en ntsu'hui cha' culo ni tñan loo xaa 'in ni,

32 ña'aaan sa tyucui chelyuu quio' ti'in tloo ni, lo culosuhui ni 'in cuinta scaa lta, tsaña'an 'ni nu na'an seen sly'a' bra ndlosuhui 'in 'in lja chiu.

33 Xo' ti'in ni sly'a' can' tsu' cueen 'in ni, lo chiu can' quio' ti'in tsu' cuica 'in ni.

34 Rcan' tyucui' ni nu lca Ree can' lo'o nu ndi'in tsu' cueen 'in ni: Quiaan huan, 'huan nu cua nda'an lo'o cha' tsu'hue nu mdaa Stin, tyucuan huan se'en ndlo ni tñan, cui' cha' nu cua mxtya ni ti' bra ngañan ni chelyuu re, lo ri ni caja na 'huan.

35 Siyana bra ngüite' ran' ndaa huan na yucun, bra ngüityi ran' ndaa huan tyi'a yo'on, bra ncuan sca nu nda'an ti ndaa huan se'en nguininun.

36 A cuinta ngüii lyiji sten' ndaa huan te' yucun', bra ncua ti'in 'huan nga'ni cuintan huan 'yan, yu'huin na'an tyucuan lo ya na'an huan se'en ntsu'huin.

37 Rcan' xcuen nu mdo'o hui 'in ni: ¿Ni X'na hua, ni braa ngüite' ri' lo ndaa hua na yucu, ni braa ngüityi ri' lo ndaa hua tyi'a yo'o?

38 ¿Ni braa ndyucuan xu'hue hua 'in bra ncua sca nu nda'an ti, ta ngüilyiji ste' lo ndaa hua te' yucu'?

39 ¿Ni braa ncua ti'i, ta yu'huin na'an tyucuan lo nga'ni cuinta hua 'in?

40 Lo xcuen ni nu lca Ree can': Nu chin ñi tyucuin' lo'on huan, lyigaa ya' nga'ni huan cha' tsu'hue lo'o ta'an nu ndun re, nga'nin cuinta siyana lo'on na' nga'ni huan 'in na.

41 Rcan' tyucui' ni lo'o nu ndi'in tsu' cuica 'in ni: Tyo'o tsun' huan siin', 'huan nu nducua yuhue' chun' lo tsaan huan loo quii' sa tyucui braa, se'en nu cua ncua tsu'hue tsa ne' xña'an stu'hua lo'o angajle 'in.

42 Siyana ngüite' ran' lo a ndaa huan na cun, ngüityi ran' lo a ndaa huan tyi'a co'on.

43 Bra ncuan sca nu nda'an ti, a ndaa huan se'en quinun, ngüilyiji sten' lo a ndaa huan te' cun', ncua ti'in, a cuinta yu'huin na'an tyucuan lo a nga'ni cuinta huan 'yan.

44 Ticui' ncuaña'an xcuen ne' can' 'in ni: Ni X'na hua, ¿ni braa na'an hua siyana ngüite' ri', ta ngüityi ri', lo ni braa ncua sca nu nda'an ti,

ta ngüilyiji ste', lo ta ncuca ti'i ta yaa na'an tyucuan, lo a nga'ni cuinta hua 'in?

45 Rcan' xcuen ni 'in ne': Nu chin ñi tyucuin' lo'on huan, siyana a nga'ni huan cha' tsu'hue re lo'o ta'an nu ndun re, nisiya chin' la cha' 'in, nga'nin cuinta siyana 'yan mscuan tloon huan.

46 Can' nu tsa loo quii' sa tyucui braa, una nu ndyucuan xu'hue 'yan, caja sca chelyuu nu a tsatii 'a 'in can'.

MATEO 26

Nganan ne' ña'an nu quinu Jesús

1 Bra mdyi yucui' Jesús lyigaa cha' re, nu juin ni 'in ta'a nda'an ni:

2 Cua jlyo rin' huan siyana tyucua ti tsan cua ca ta'a pascua, lo Ne' Qui'yu nu Mdo'o la ni' Cuaan tyaa ne' 'in ni, lo jyi'in ca'an ne' 'in ni loo cursi.

3 Lja rcan' nu ndlo tñan ni' lyaa lo'o ne' escriba, tsatlyu lo'o qui'yu cula nguio' ti'in ne' tuna'an se'en ndi'in Caifás, nu ndlo ca tñan ni' lyaa 'in ne',

4 nga'ni cuiya' ne' cha' ña'an ntsu'hui cha' quinu Jesús lo'o cha' cuiñi 'in ne', lo cujui ne' 'in ni.

5 Lo ndeña'an ndyucui' ne': Una tsi'i lja ta'a re, siyana a ndyca rin' na quilu ti'in nten quichen re.

Bra mslu tucua ne' tyi'a txi que Jesús

6 Jesús ndi'in ni quichen Betania, na'an 'in Simun nu ncuca ti'i lo'o quitso' yla,

7 lja rcan' mdiyaa sca ne' cuna'an se'en nducua ni loo misa, lyi'ya ne' sca te'en tyi'a txi nu quina'an ndyca, lo mslu tucua ne' 'in na que ni.

8 Bra na'an ta'a nda'an ni cha' can', ngüisin' ri' lo ndyucui': ¿Ni cha' nu'un ne' tyi'a txi re?

9 Tsu'hue lati si ncuca quiya' na, caja tñi lo'o na lo quitsa na 'in nu ti'i.

10 Ngüi'ya Jesús cuinta cha' ndyucui' ne', lo nu juin ni: ¿Ni cha' 'ni huan tucui lo'o cha' nu ngui'ni ne' cuna'an re? Sca cha' tsu'hue ngui'ni ne' lo'on.

11 Nu ti'i, lyigaa braa ndi'in can' lo'on huan, una na' tsi'i lyigaa braa ña'an tloon huan 'yan.

12 Tsaña'an mslu tucua ne' tyi'a txi 'yan, cua mxtucua loo ne' cha' 'in ne' bra nu quitsin'.

13 Nu chin ñi tyucuin' lo'on huan, ña'an nu ti tya'an yucui' cha' tsu'hue re 'yan sa tyucui chelyuu, lo'o cha' 'in ne' cuna'an re tyucui' can', lo ca jlyo ri' nten tsaña'an nu nga'ni ne' re.

Yucui' Juda siyana tyaa 'in Jesús

14 Rcan' sca nu ndyca tityucua can', nu naa Juda Iscariote, yaa se'en ndi'in nu ndlo ca tñan ni' lyaa,

15 lo nu juin 'in ne': ¿Ni snu taan huan 'yan, lo na' tyan 'in Jesús yaan' huan? —Rcan' ngulucua ne' cla tyii tñi plata ndaa ne' 'in—.

16 Ti' rcan' ngana ña'an nu tyaa 'in ni yaa' ne' can'.

Bra yucu siin Jesús lo'o ta'a mda'an ni

17 Lja tsan nu ndyca ta'a, bra ndyucu ne' quijaxtlya nu a yu'hui na loo, ta'a nda'an ni mdiyaa lucui' la tloo ni, lo nu juin: ¿La ndyca ri' tsa cu'ni chu'hue hua na nu cu siin na ta'a pascua re?

18 Nu juin ni 'in ne': Yaan huan loo quichen cua, lo ndeña'an tyucuin' huan lo'o sca nu cua ndun tiaa can': Ni nu lca Mistro 'na nu juin ni siyana cua ndyucui lucui cha' 'in ni. Ña'an 'huan ntsu'hui cha' cu siin ni lo'o ta'a nda'an ni ta'a pascua re.

19 ta'a nda'an ni mducua cha' ña'an nu nu juin Jesús, lo nga'ni chu'hue na nu cu siin ni ta'a pascua can'.

20 Bra ngüi'ya tla can' ndi tucua ni lo'o quita'a tityucua ta'a nda'an ni,

21 lo lja ndyucu siin mdisanan yucui' ni: Nu chin ñi tyucuin' lo'on huan, scan huan nu ta'a nducua na re ntsu'hui cha' tyaa 'yan.

22 Lyee ngunu'un ri' ne', lo quinta scaa nu juin 'in ni: Ni X'na hua, ¿ta xtyi ran' na' lcan?

23 Mxcuen ni 'in ne': Cui' nu cuicha' quijaxtlya 'in sca ni' qui'nan ti lo'on, can' nu ntsu'hui cha' tyaa 'yan.

24 Nu chin ñi siyana Ne' Qui'yu nu Mdo'o la ni' Cuaan, ntsu'hui cha' tyijyin ni ña'an cha' nu cua nga'an scaa loo quityi 'in Ndiose. ¡Una 'tna ca nu ntsu'hui cha' tyaa 'in Ne' Qui'yu nu Mdo'o la ni' Cuaan! Ti' tsu'hue lati si a mdiyaan loo chelyuu.

25 Rcan' nu juin Juda, cui' nu ntsu'hui cha' tyaa 'in ni: Nu'huin ni nu lca Mistro, ¿ta xtyi ran' na'? Mxcuen ni 'in: Cui' ña'an nu ndyucui' cua.

26 Lja ndyucu siin can' msñi Jesús sca quijaxtlya, mdyaa ni xu'hue 'in Ndiose, msu'hue ni 'in na lo ndaa ni 'in na 'in ta'a nda'an ni, lo nu juin ni: Xñi huan lo cun huan 'in na, nde nu lca cuinan' na'.

27 Rcan' msñi ni se'en ntsu'hui viñu can'. Bra cua mdyaa ni xu'hue 'in Ndiose mdaa ni 'in na 'in ne', lo nu juin ni: Yo'on huan 'in na lyigaan huan.

28 Nde nu lca tnen na', lo lo'o cha' 'in na tyca tsu'hue cha' 'in nten tloo Ndiose, lo ntsu'hui cha' quilu na, siyana caten qui'ya 'in quina'an nten.

29 Tyucuin' lo'on huan sca cha', ni xiya' lo a co'on 'an viñu lja nu ti' ndi'in lo'on huan, si tsi'i la bra co'o na 'in na se'en ndlo Stin tñan.

Tyu ntsu'hui cha' xcuan tloo 'in Jesús

30 Bra cua mdyi yla ne' sca jyiin 'in Ndiose, mdo'o ne' nguiaa ne' nde loo qui'ya Olivo.

31 Rcan' nu juin Jesús 'in ne': Lyigaan huan ntsu'hui cha' cula tun huan 'yan xcan tin tla ri nii, siyana ncuaña'an nguinu scua sca cha' loo quityi 'in Ndiose: —Taan cha' cuiya' kujui ne' 'in ni nu na'an seen slya', lo slya' can' ña'an tucuiin ti cunaan 'in—.

32 Una bra cua mdyo'o qui'un, la nducua la tsa'an se'en lca Galilea que 'huan.

33 Tyu can' mxcuen 'in ni: Si lyigaa ne' re cula tun 'in, una na' a cu'nin ncuaña'an.

34 Nu juin Jesús 'in: Na' tyucuin' lo'o, cui' tla ri nii lja nu ti' lyiji xi'ya che'e, tsato'o sna ya' tyucui' siyana a ntsu'hui lyoo 'yan.

35 Una nu juin Tyu 'in ni: A 'ni cha' nisiya cajan lo'o, una a xcuan tloon 'in. Scaña'an ti yucui' lyigaa la ña'an ta'a nda'an ni.

Yucui' Jesús lo'o Ndiose se'en lca Getsemaní

36 Rcan' mdyaa Jesús lo'o ta'a nda'an ni sca se'en naa Getsemaní, lo nu juin ni 'in ne': Nde ti tyucuan huan lja tyucui' lo'o Ndiose la cua.

37 Mdo'o lo'o ni 'in Tyu lo'o tyucuaa sñe' Zebedeo, lo mdisanan ngüi'ya tucu'hua tiee ni lyee ti'i ntsu'hui tiee ni.

38 Rcan' nu juin Jesús 'in ne': Nu'un 'a ri' carsya 'yan, lyi'ya ya' cua cajan. Nde ti quinu huan lo a taan huan ya' qui'ya scalan huan.

39 Chin' ti se'en ti' mda'an ni, lo mdyi'ya xtyin' ni hasta ngüi'ya ti'in tloo ni la lyuu, lo mjñan ni 'in Ndiose lo nu juin ni: Nu'huin ni nu lca Stin, si caja ña'an nu a tyijin ndi'i re, una tsi'i ña'an nu ndyca ran', siyana ña'an nu nu'huin ndyca ri'.

40 Rcan' mxtucui ni se'en nguinu tucua ne' can', nguija lyoo ni 'in ne' lja' ne', lo nu juin ni 'in Tyu: ¿Ta xtyi ri' ni sca braa ti lo a ncuca tyucua ndii ri'?

41 Tyucua tiyaan huan lo tyucuin' huan lo'o Ndiose, siyana a sten cha' a tsu'hue tieen huan. Lca tieen huan cu'ni huan sca tñan tsu'hue, una nu cu'ni huan 'in na na'an rin' huan.

42 Xiya' yaa ni lo yucui' ni lo'o Ndiose nu cua ndyca tucua ya', lo ndyucui' ni: Nu'huin ni nu lca Stin, si a ndijyi ña'an nu a tyijin ndi'i re, una cu'ni ña'an nu ndyca ri'.

43 Rcan' mxtucui ni xiya', ticui' ti ña'an laja' siyana lyee lryan scala ne'.

44 Mxnu tucua ni 'in ne', lo nu cua ndyca sna ya' yucui' ni lo'o Ndiose ticui' ti lo'o cha' can'.

45 Xiya' mxtucui ni se'en nducua ta'a nda'an ni, lo nu juin ni 'in ne': Cajan' lyan huan, xtñan' huan, siyana cua mdiyaa braa, Ne' Qui'yu nu Mdo'o la ni' Cuaan ntsu'hui cha' quinu ni yaa' nten nducun'.

46 Titun huan lo quiaan na. Ña'an huan, nde cua lryan nu ntsu'hui cha' tyaa 'yan.

Cha' 'in Jesús bra nguinu ni

47 Lja ndyucui' ni cha' can' mdiyaa Juda, cui' sca nu ndyca tityucua can', lo quina'an 'a nten mdiya lo'o, ntsu'hui nu lyi'ya espada, ntsu'hui nu nducua yca yaa'. Mdiyaa ne' lo'o cha' cuiya' 'in ne' nu ndlo ca tñan ni' lyaa tsatlyu lo'o qui'yu cula.

48 Nu ntsu'hui cha' tyaa 'in Jesús, nga'ni cuiya' cha' lo'o ne' ña'an ntsu'hui cha' tyaa 'in ni, lo ndeña'an nu juin: nu tyucui' chan' la sca', can' nu lca. Cui' braa xñi huan 'in.

49 Cui' ña'an braa mdiyaa se'en ndun Jesús, lo yucui' cha' la sca ni lo nu juin: Nu'huin ni nu lca Mistro.

50 Lo nu juin Jesús 'in: Migu, ¿ni tñan lryan? Cui' braa mdiyaa ne' lo msñi ne' 'in Jesús.

51 Una sca nu ta'a nda'an Jesús ngulo espada 'in, lo msi'yu nscan sca msu 'in ne' nu ndlo ca tñan ni' lyaa can'.

52 Rcan' nu juin Jesús 'in ne': Xu'hua se'en espada 'in ni' tyi na, siyana lyigaa nu nda'an lo'o espada, ticui' lo'o espada caja can'.

53 ¿Ta ndlucua ri' siyana a ca jñan 'in Stin, lo ca'an tñan ni tyun mii angajle nu ta yaa' 'yan?

54 Una, ¿lo ni ña'an ca cha' nu nguinu scua loo quityi 'in Ndiose, siyana 'ni cha' tsato'o lyigaa cha' re?

55 Rcan' nu juin Jesús 'in ne': ¿Ni cha' l'jyan 'yan huan 'yan tsaña'an ndyca ri' sca nu cuna, hasta lo'o espada lo'o yca nducua yaan' huan? ¿Ta tsi'i lyigaa braa mda'an lo'on huan, lo ngulu'un 'in nten ni' lyaa, ni cha' a msñi huan 'yan rcan'?

56 Una lyigaa cha' re ndyca na, siyana ca cha' nu cua nga'an scua nu mxiyucui' Ndiose 'in ti s'ni. Rcan' lyigaa ta'a nda'an ni mxnu tun 'in ni xca ti ni, lo msnan.

Bra nga'ni cuiya' ne' cha' 'in Jesús

57 Ne' nu msñi 'in Jesús ya lo'o ne' 'in ni tloo Caifás, nu ndlo ca tñan ni' lyaa, can' nguio' ti'in ne' escriba lo'o qui'yu cula.

58 Una Tyu tijyu' ti ngutucui ndyca'an 'in Jesús, hasta mdiyaa tuna'an 'in ne' nu ndlo ca tñan can'. Can' ndi tucua sca se'en ti lo'o sulyiya, siyana ña'an ni lyiji ña'an tsato'o cha' can'.

59 Lyigaa nu ndlo tñan ni' lyaa tsatlyu lo'o qui'yu cula, lo'o lyigaa la ña'an ta'a nducua can', ngana ne' ña'an nu su'hua ne' qui'ya 'in Jesús lo'o cha' cuiñi, siyana cujui ne' 'in ni.

60 Lo a sca qui'ya nguija lyoo 'in ni, nisiya quina'an la nten msu'hua ne' qui'ya chun' ni. Una chun' nde'en can' mdiyaan tyucua nu msu'hua qui'ya 'in ni lo'o cha' cuiñi,

61 lo ndyucui': nu nde ndyucui' siyana cuityen laa 'in Ndiose nu nducua re, lo sna ti tsan xtun 'in na.

62 Rcan' mditun nu ndlo ca tñan ni' lyaa can', lo nu juin 'in ni: ¿Ni chin cha' lo a nxcuen? ¿Ni ña'an ra ndyo'o cha' nu nsu'hua ne' re qui'ya 'in?

63 Una Jesús ni sca cha' lo a mxcuen ni. Rcan' nu juin nu ndlo ca tñan can': Stin' Ndiose ni nu lu'u ca, quitsa' 'hua si nu'huin lea yucui' ca Crixtu, Sñe' Ndiose.

64 Mxcuen Jesús 'in ne': Nu'huin ndyucui' ncuaña'an. Una tyucuin' lo'on huan sca cha': Ti' ri nii ña'an huan 'in —Ne' Qui'yu nu Mdo'o la ni' Cuaan nducua ni tsu' cueen 'in Ndiose—, cui' ncuaña'an ña'an huan 'in ni —quiaan ni lo coo—.

65 Rcan' nu ndlo ca tñan can' hasta ngasa' ste', lo nu juin: nde nu ndyucui' ca'an 'in Ndiose. A 'ni 'a cha' cuna na xca nu taa rsuun lo'on na, siyana cua ngune 'na ña'an nducua yuhue' 'in Ndiose.

66 ¿Ña'an nu yucui'? Lyigaa ne' tsatlyu mxcuen ne': ¡Tsaloo caja ti!

67 Scaxca ne' mdisnan msu'hua siye' ne' tloo ni, ntsu'hui nu myjcuan' 'in ni, lo ntsu'hui nu mjyi'in yaa' tloo ni,

68 lo ndyucui' ne': Crixtu, tyucui' cha' ti ca mjyi'in 'in.

Tyu mscuan tloo 'in Jesús

69 Tyu ti' nducua tuna'an can', lo sca ne' cuna'an msu ndia tun lucui' ti se'en nducua, lo nu juin ne' 'in: Lo'o nu'huin ta'a nda'an 'in Jesús nu mdo'o se'en lyi'ya loo Galilea.

70 Una Tyu can' ytsen, lo nu juin tloo lyigaa nten can': A jlyo ran' ni cha' ndyucui' huan.

71 Bra mdo'o tun tuna'an can', can' mdo'o yucui' xca ne' cuna'an, lo ndyucui' ne': Lo'o re nda'an lo'o Jesús Nazaret.

72 Una Tyu can' hasta nga'nin ti'ya 'in Ndiose, lo mxcuen 'in ne': A ndyu'hui lyoon 'in ne' cua.

73 Cui' braa ti mdiyaa xca nu nu juin 'in Tyu: nde nu chin ñi ca ta'a nda'an nu cua, siyana ti' cha' ndyucui' ti tycan' ña'an na.

74 Rcan' mdisnan msu'hua Tyu sca cha' chun', lo hasta nga'ni ti'ya 'in Ndiose, lo nu juin: A ndyu'hui lyoon 'in ne' cua. Cui' braa can' msi'ya sca che'e.

75 La rcan' mxu'hua ri' Tyu cha' nu yucui' Jesús lo'o bra nu juin ni: Ti' lyiji xi'ya che'e, lo sna ya' ñu juin siyana a ntsu'hui lyoo 'yan. Rcan' mdo'o nde chun' na'an, ngüi'ya tucu'hua tiee lo yna.

MATEO 27

Ya lo'o ne' 'in Jesús tloo Pilato

1 Ngüi'ya ti xaa can', lyigaa nu ndlo ca tñan ni' lyaa tsatlyu lo'o qui'yu cula, nga'ni cuiya' ne' cha' ña'an ntsu'hui cha' kujui ne' 'in Jesús.

2 Ndycan' ni mdyaa ne' 'in ni yaa' Pilato, nu lca gobiernu.

Bra ngujui Juda

3 Juda nu mdyaa 'in ni, bra na'an siyana cua ncuca cuiya' cha' siyana caja ni, ti'i 'a ntsu'hui tiee. Cui' braa nguia lo'o cla tyii tñi plata can', lo mdiyaa tloo nu ndlo ca tñan ni' lyaa lo'o qui'yu cula can',

4 lo nu juin 'in ne': Na' nducuin qui'ya siyana ndyaan sca nu lñi ndi'in cha' 'in. Mxcuen ne' 'in: ¿Ni cha' ndyuhue ri' huare' cha' can'? Quinu cuinta 'in.

5 Rcan' nguun tñi can' la ni' lyaa, mdo'o nguiaa lo msu'hua sca can' yni.

6 Lyigaa nu ndlo ca tñan ni' lyaa can', msñi tñi can' lo nu juin: A tsu'hue quinu tñi re ni' lyaa, siyana cui' na yu'hui lyiya' na tne nten.

7 Bra cua nga'ni cuiya' ne' cha', msi'i ne' sca yuu 'in sca nu ntñan quitun', siyana can' quitsi' nten nu nda'an ti.

8 Can' cha' hasta ri nii ndlo naa ne' se'en can': Yuu nu yu'hui lyiya' lo'o tne nten.

9 Ncuaña'an ncuca cha' nu mxiyucui' Ndiose 'in Jeremía bra nu juin: —Nten cuityi 'in ne' Israel, lo'o cla tyii tñi plata msu'hua lyiya' ne' tne ni nu tca'a lati 'yan, tsaña'an cuiya' nu cua mxtya ne'.

10 Lo'o tñi can' msi'i ne' sca yuu 'in sca nu ntñan quitun', tsaña'an nu ngulo Ni X'na na tñan 'yan—.

Ncuca cuiya' cha' 'in Jesús tloo Pilato

11 Lo Jesús ndun ni tloo Pilato, lo nganicha' 'in ni: ¿Ta cui' lca Ree 'in ne' judío? Jesús mxcuen ni 'in: Nu'huin ndyucui' ncuaña'an.

12 Lja rcan' msu'hua ne' qui'ya 'in ni, nu ndlo ca tñan ni' lyaa can' lo'o qui'yu cula, una ni sca cha' lo a mxcuen ni.

13 Rcan' nu juin Pilato 'in ni: ¿Ta na a ne 'in, snu ña'an nsu'hua ne' qui'ya 'in?

14 Nisiya ncuaña'an, a mxcuen Jesús ni sca cha', can' cha' nde lyee lati yuhue ri' Pilato 'in ni.

Mdyaa Pilato 'in ni siyana cujui ne' 'in Jesús

15 Ndeña'an ntsu'hui sca cha' 'in gobiernu lyigaa yjan bra ndyca Pascua, ndlaa sca presu, ña'an nu jñan nten quichen cha' lyaa.

16 Cui' lja rcan' ntsu'hui sca presu nu nducun' lati naa Barrabás.

17 Pilato nganicha' 'in nten nu nguio' ti'in tloo: ¿Ni ña'an tyucuaa re ndyca ri' huan culaan, Barrabás, ta 'in Jesús nu ndyucui' ne' lca Crixtu?

18 Nu juin ncuaña'an siyana jlyo ri' squi'ya cha' cuita'an ri' mdyaa ne' 'in Jesús yaa'.

19 Lja nducua se'en ndyca cuiya' cha', cui' bra nga'an tñan nten 'in sca rsuun 'in, lo ndyucui': A lyica cha' sten yu'hui cha' 'in ne' cua, siyana a sca qui'ya nducui cua, a cuinta tla re nii lyee msu'huan cha' tieen lo'o cha' nu yucuin' scalan.

20 Una nu ndlo ca tñan ni' lyaa tsatlyu lo'o qui'yu cula, nde lyee la nda tsa'a 'in nten quina'an can' siyana jñan ne' cha' lyaa Barrabás, lo kujui ne' 'in Jesús.

21 Mxcuen Pilato 'in nten can': ¿Ni ña'an tyucuaa re ndyca rin' huan culaan? Mxcuen ne': 'In Barrabás.

22 Nganicha' Pilato 'in ne': ¿Ni ña'an ra ndyca rin' huan cu'nin lo'o Jesús, nu ndyucui' ne' lca Crixtu? Tsatlyu yucui' ne': ¡Jyi'in ca'an 'in loo cursi!

23 Pilato can' nu juin: ¿Una ni qui'ya nga'ni? Nde lyee la yucui' cueen ne': ¡Jyi'in ca'an 'in loo cursi!

24 Bra na'an Pilato siyana a ncu'a tyucui ndijin lo'o cha' can', siyana nde lyee la nguilu ti'in nten can', can' cha' mjñan tyi'a mji'an yaa' tloo lyigaa nten can', lo nu juin: Tsi'i cuinta 'yan si caja nu lñi ndi'in cha' 'in re, quinu cuinta 'huan.

25 Rcan' mxcuen ña'aan nten quichen: A 'ni cha' nisiya chun' hua, ta chun' sñe' hua tsa'a cha' re squi'ya tne re.

26 Rcan' ngulaa Pilato 'in Barrabás, lo ngulo tñan siyana qui'ni Jesús. Mdyaa 'in ni yaa' sundaru siyana jyi'in ca'an 'in ni loo cursi.

27 Rcan' ya lo'o sundaru 'in Jesús tuna'an tñan 'in ne', lo mxo' ti'in ta'a se'en ndun ni,

28 nguloo ste' ni lo mxcu' sca te' nga'á 'in ni.

29 Rcan' mxyta sca sni' quiche' que ni, lo msu'hua sca yca yaa' ni tsu' cueen, mdi'ya xtyin' tloo ni lo msty'i lyo'o 'in ni lo ndyucui': ¡Ndyucui' cha' hua 'in, Nu'huin ni nu lca Ree 'in ne' judio!

30 Rcan' nguun siye' tloo ni, ticui' yca nducua yaa' ni msñi lo mji'in que ni.

31 Nguloo te' nga'á nu lcu' ni, lo mxcu' 'in ni ste' ca ni, lo ya lo'o 'in ni se'en tyca'an ni loo cursi.

Bra ngujui Jesús loo cursi

32 Tucuiin se'en nguia lo'o sundaru 'in Jesús, mdyucua ta'a lo'o sca ne' Cirene nu naa Simun, lo nda cursi can' cui'ya ne'.

33 Rcan' mdiya lo'o sundaru 'in ni sca se'en naa Gólgota, cha' re ndyca ri' tyucui', que jyo'o.

34 Mdaa viñu co'o Jesús nu mxtyia' lo'o sca na nu lyee tlyaa', una bra cua yo'o ca'an ni 'in na, a mslyaa 'a ni co'o ni 'in na.

35 Bra cua mji'in ca'an sundaru can' 'in ni loo cursi, rcan' ngulo sorte lo'o ste' ni, si ni ña'an caja na 'in cuinta scaa, siyana ca cha' nu mxiyucui' Ndiose 'in msu 'in ni ti s'ni, bra nu juin: —Ngusaa sten', a cuinta ngulo sorte 'in na—.

36 Can' mducua lo ntsu'hui cuan 'in ni.

37 Que cursi can' nga'an sca cha' lo'o qui'ya nu msu'hua ne' 'in ni, lo ndyucui' na: Nde Jesús nu lca Ree 'in ne' judio.

38 A cuinta lo'o tucua nu cuna mji'in ca'an sundaru 'in loo cursi, sca tsu' cueen 'in ni, lo xca tsu' cuica.

39 Nten nu ndijin lucui' ti can' ndyucui' ca'an ne' 'in ni, lo hasta nxquiñan ne' que ne',

40 lo ndyucui' ne': ¿Ta tsi'i nu'huin nu juin siyana cuityen laa nducua re, lo sna ti tsan xtun 'in na xiya'? ¡Ngulo laa 'in ticuii'! Si cui' lca Sñe' Ndiose, qui'ya loo cursi cua.

41 Nu ndlo ca tñan ni' lyaa tsatlyu lo'o ne' escriba, ne' fariseo lo'o qui'yu cula, ticui' ncuaña'an ndyucui' ca'an ne' 'in ni lo ndyucui' ne':

42 nu nde xca tucui ngulo laa, una a ndyca culo laa 'in. Si na cui' lca Ree 'in ne' Israel, ca qui'ya loo cursi, lo tsaña'an rin' na 'in.

43 ¿—Ta tsi'i 'in Ndiose mxtya tloo? Cui' ni ca culo laa ni 'in si na 'ni ni 'tna 'in—, siyana cui' nu juin: Na' lcan Sñe' Ndiose.

44 Ticui' ncuaña'an nu ta'a nga'an ni loo cursi ndyucui' ca'an 'in ni.

45 Bra mdiyaa ndi'ya cuaan, ngüi'ya tla ña'aan se'en can' hasta mdiyaa braa cua sna siin.

46 Braa cua sna siin can' yucui' cueen Jesús: —Elí, Elí, ¿lama sabactani—? Cha' re ndyca ri' tyucui' na: —Ndiose 'yan, Ndiose 'yan, ¿ni cha' ngala yaa' 'yan—?

47 Ntsu'hui nu ngune 'in cha' nu yucui' ni, lo ndyucui' ne': nsi'ya 'in nu ncuu naa Elía.

48 Cui' ña'an braa mdo'o sca nu nguia qui'ya sca te', lo ngacha' 'in na lo'o tyi'a vinagre, lo mscuen 'in na sca tuco' yca siyana co'o ni 'in na.

49 Lo nu juin lyigaa la ña'an can': Tyuhui tan na ña'an na si caan Elía, lo culo laa 'in.

50 Una Jesús xiya' msi'ya cueen ni, cui' ña'an braa mdo'o carsya 'in ni.

51 Cui' rcan' te' tlyu nu nducui ni' lyaa can', mda' jlu'hue la na, ti' ndyo'o la cuaan hasta ngüi'ya la lyuu, lo juersa nu ngüiñan can' hasta lo'o quee nguita na.

52 Hasta lo'o tucuaa nguila tucua na, lo quina'an nu cua yaña'an ri' 'in Ndiose mdyo'o qui'u rcan',

53 nu mdyo'o ni' cuaa can' bra cua mdyo'o qui'u Jesús, rcan' nguiten ne' loo quichen Jerusalén, lo quina'an nten na'an tloo 'in ne'.

54 Nu lca que 'in sundaru ntsu'hui cuan 'in Jesús lo'o lyigaa la ña'an ta'a ndi'in can', bra na'an mdisnan ngüiñan, a cuinta lo'o lyigaa cha' nu yato'o, lyee ytsen, lo ndyucui': Nu chin ñi ca siyana ncuu re Sñe' Ndiose.

55 A cuinta tyun ne' cuna'an ndun tijyu' ti, ndaa quii, cui' nu nga'ni cuinta 'in Jesús ti' la se'en lca Galilea,

56 lja can' ndun María Magdalena, lo'o María jyi'an Jacobo lo'o See, a cuinta lo'o jyi'an sñe' Zebedeo.

Bra ngutsi' Jesús

57 Bra cua ngusiin tsan can' mdiyaa sca nu cuilyiya' nu naa See nu mdo'o Arimatea, lo'o cua ntsu'hui cha' 'in Jesús.

58 Ya jñan cha' cuiya' 'in Pilato siyana cutsi' 'in Jesús. Rcan' ngulo tñan 'in sundaru 'in siyana ti'ya See can' 'in Jesús.

59 See can' mdi'ya 'in ni lo nguxen sca te' nu luhui 'in ni,

60 lo mxtya 'in ni sca tuquee nu tya nguiaa', rcan' mducun tucuaa can' lo'o sca quee nu tlyu, lo mdo'o nguiaa.

61 Lucui' ti tucuaa can' ndun María Magdalena lo'o xca María.

Yu'hui ne' cuan se'en ngutsi' Jesús

62 Xca tsan can', cui' tsan nu nxtñan' ne' judio, lyigaa nu ndlo ca tñan ni' lyaa, lo'o ne' fariseo mdiyaa ne' tloo Pilato,

63 lo nu juin ne': Nu'hui nu lca x'na hua, mxu'hua ri' hua sca cha' nu yucui' nu cuiñi can' bra ti' lu'u, lo nu juin siyana quita'a sna tsan tyo'o qui'u.

64 Can' cha' ri nii jñan hua sca cha' tsu'hue 'in, ca'an tñan 'in ne' nu chu'hui cuan tucuaa can' sna tsan, ti quee' tla tsaa ta'a mda'an lo quilyoo 'in, lo tisna tyucui' lo'o nten siyana cua mdyo'o qui'u, lo hasta lyee la tsaña'an ri' ne' cha' cuiñi re 'in ne' que ña'an ti' culoo.

65 Mxcuen Pilato 'in ne': Una ndi'in sulyiya 'huan, ca su'huan huan 'in can' tsaa lo chu'hui cuan tucuaa can', tsaña'an nu ca 'huan.

66 Rcan' yaa ne' tucuaa can' lo mducun tsu'hue la ne' 'in na, hasta mjyi'in ca'an ne' sca cuiya' 'in na, can' mxnu tucua ne' 'in nu chu'hui cuan 'in na.

MATEO 28

Bra mdyo'o qui'u Jesús

1 Bra mdijin tsan nu nxtñan' ne' judio, tlya ti culoo tsan 'in smana can', lo María Magdalena lo'o xca María mdiyaa tucuaa can'.

2 Rcan' lyee ngüiñan siyana sca angajle 'in Ni X'na na mdo'o la ni' cuaan, lo ngulo ntan quee nu ndyucun tucuaa can', lo can' ndi tucua.

3 Tsu'hue ña'an tloo lo xaa na, tsu'hue ngaten ste' tsaña'an ndyca ri' cuique'.

4 Nu ntsu'hui cuan can' lyee ytsen, lo mdisanan ndyucuan bra na'an 'in angajle can', lo ysti tsaña'an ndyca ri' sca nu ngujui.

5 Una angajle nu juin 'in nu cuna'an can': A cutsen huan, jlyo ran' siyana nda'an nan huan 'in Jesús, ni nu ngua'an loo cursi,

6 una a ntsu'hui 'a ni nde, siyana cua mdyo'o qui'u ni ña'an nu cua nu juin ni. Quiaan huan lo ta quii huan se'en nu mxtya ne' 'in Ni X'na na.

7 Ndla ti xtucuin huan lo quia yitsan' huan 'in ta'a mda'an ni siyana cua mdyo'o qui'u ni, a cuinta la nducua la tsaa ni se'en lca Galilea, lo can' ña'an huan 'in ni. Ri nii ngune 'huan cha' re.

8 Rcan' mdo'o ne' tucuaa can', nguitsen lo tsacua tsu'hue ntsu'hui tiee, ndla ri nguia yitsa' 'in ta'a mda'an ni cha' nu na'an.

9 Tucuiin nguiaa can' sa ntsu'hui ngulu'u tloo Jesús 'in, lo yucui' cha ni 'in, cui' bra mdi'ya xtyin' tloo ni, msu'hua tuscun quiya' ni, lo nga'ni tnu 'in ni.

10 Rcan' nu juin Jesús 'in: A cutsen huan, xtucuin huan lo taa huan rsuun lo'o lyigaa ta'an siyana tsa se'en lca Galilea, la cua ña'an ta'a hua lo'o.

Cha' 'in sulyiya nu yu'hui cuan

11 Lja nguiaa ne' cuna'an can', mdo'o sulyiya can' nguiaa nde loo quichen, lo ngüitsa' 'in ne' nu ndlo ca tñan ni' lyaa lyigaa cha' nu yato'o.

12 Mxo' ti'in ta'a ne' lo'o qui'yu cula, lo nga'ni cuiya' ne' cha' siyana su'hua lyiya' ne' quina'an tñi 'in sulyiya can',

13 lo ndyucui' ne' lo'o: Nde cha' nu tyucuin' huan lo'o nten: ta'a mda'an cua, yaa tla lo ngüilyoo 'in nu ngujui can' lja ngüi'ya scala hua.

14 Nisiya gubernu cuna cha' re, una huare' cuna hua ña'an nu tyucui' hua lo'o, lo a sca cha' chen can' huan.

15 Sulyiya can' msñi tñi can', a'ni lyigaa cha' nu yucui' ne' lo'o, ncuaña'an yato'o mxnu ne' cha' e lja ne' judio hasta ri nii.

Mxnu Jesús tnan 'in ta'a mda'an ni

16 Cha tixca ta'a mda'an ni mdo'o nguiaa se'en lca Galilea, mdiyaa loo qui'ya se'en mxnu Jesús cha' tsa.

17 Bra na'an 'in ni nga'ni tnu 'in ni, una ntsu'hui nu nga'ni tucua ri' lo'o ni.

18 Rcan' mdiyaa Jesús cui' la can', lo nu juin ni 'in ne': Lyigaa cha' cuiya' cua ngujui 'yan la ni' cuaan lo'o loo chelyuu re.

19 Can' cha' yaan huan sa tyucui chelyuu lo cuna huan nu cu'ni cha'an cha' re, tucua tyan huan 'in can' lo'o cha' cuiya' 'in Stina Ndiöse, lo'o Sñe' ni, lo'o Espíritu nu Luhui 'in ni,

20 lo culu'un huan 'in can' siyana xu'hua se'en lyigaa cha' nu cua yucuin' lo'on huan. Ña'an huan, na' ndi'in lo'on huan lyigaa braa hasta tsatii cha' nu ndyca loo chelyuu re. Amen.